

АРХИВСКИ ФОНДОВИ И ЗБИРКИ ВО ДРЖАВНИОТ АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ОДДЕЛЕНИЕ ПРИЛЕП

Одбележувањето на 55-годишнината од основањето на Државниот архив на Република Македонија претставува можност пред јавноста, научните работници и граѓаните да се презентираат сознанијата за фондовите и збирките на архивот преку дополна на водичите во архивот, во чии рамки се ставени и податоците за Одделението Прилеп.

Во Државниот архив на Република Македонија - Одделение Прилеп од основањето во 1955 година, односно званичниот почеток со работа во 1956 година а заклучно со 2005 година, згрижени и заштитени се 554 архивски фондови и збирки.

Најстара зачувана граѓа е Матичната книга на родени од парохијата Секирци за 1830 година (препис од подоцнежен период), а оригинален документ - Попис на инвентарот на манастирот „Свети Никола“ - с. Слечче од 1860 година сочуван на почетокот од книгата со протоколи на Црковната општина-Прилеп (1872-1912).

Првите податоци за архивските фондови и збирки на одделението Прилеп издадени се во 1977 година од Архивот на Македонија и Друштвото на архивските работници на Македонија како Водич низ архивските фондови во Историскиот архив - Прилеп (Научно-информативни помагала за архивската граѓа во архивите на Македонија; книга V, Скопје 1977) со податоци за фондовите и збирките со куси историјати, содржина на архивската граѓа и среденост на фондовите и збирките.

Во 1982 година во Водичот на архивските фондови и збирки на тогашниот Архив на Македонија и деветте архиви во Македонија опфатени се податоците за архивските фондови и збирки заклучно со 1980 година.

Во 1994 година издадена е дополна на Водичот за новопреземените архивски фондови и збирки во периодот 1981-1992 година и промените кај фондовите и збирките заклучно со 1980 година.

Водичот на архивските фондови и збирки 1993-2005 година поделен е во две целини. Во првата, насловена како обработени-средени архивски фондови и збирки објавени во водичите од 1982 и 1994 година, презентирани се податоци за средените - обработените фондови и збирки за кои се изготвени научно информативни средства (НИС) - историски белешки за фондообразователите, регести, аналитички и сумарни инвентари пречукани или ажурирани во АОП - базите.

Покрај стандардните елементи во содржината на водичите (број, назив на фондообразователите, гранични години на фондообразователот и архивската граѓа, количеството изразено во книги, кутии и метра должни) за овие фондови презентираме дополнителни податоци како: број на архивски единици (информативни единици) за кои се изработени НИС, број на листови за секој фондообразовател и број на страници на НИС за секој фонд - збирка. Воедно, даваме податок за НИС што се ажурирани во АОП базите кои можат

поединечно или вкрстено автоматски да се пребаруваат. Поради оскудните технички средства мал е бројот на ажурираните НИС.

Сите фондови од постар период, заклучно со 1944 година се обработени со аналитички инвентари или регести, во зависност од значењето на фондообразователот и содржината на архивската граѓа, освен некои од основните училишта, кои се средени со сумарен инвентар, а сите заедно се достапни за користење.

Во групата Управа и јавни служби во периодот на српската власт во Македонија 1918-1941 година, како и бугарската окупација во Македонија 1941-1944 година бројот на фондови и збирки е прилично мал и содржи воглавно граѓа од делови на некои органи на власта. Позастапени се фондовите на правосудството, просветните и научните установи, сталешките корпорации, различните друштва и здруженија и верските установи и организации, а со својата комплетност треба да се споменат и Верските матични книги на парохиите од Прилепска, Бродска и Крушевска околија. Погolem дел на управите од српскиот и бугарскиот период се заштитени во Централниот дел на Државниот архив на Република Македонија.

Со својата содржина и податоци значајна е и граѓата на семејните и личните фондови од овој период, обработени со аналитичен попис и регести.

Добар дел во податоците од управата и јавните служби покрива ксерокскопираната граѓа од министерствата на Кралството Југославија донесени од истражувањето во Архивот на Југославија во времето кога одделението работеше како самостојна институција, пред 1991 година.

Од фондовите и збирките во периодот после 1944 година приоритет во средувањето и обработката е даден на Управата и јавните служби, општествено-политичките организации, друштва и здруженија и просветните и културните установи и организации. Фондовите во зависност од значењето и содржината на архивската граѓа целосно се обработени со аналитички инвентар, а дел месни народни одбори и основни училишта средени со сумарен инвентар. Значајно е што граѓата е комплетна како во фондовите од управата, така и во општествено-политичките организации, почнувајќи од хиерархиски највисоките органи па се до најниските (месни народни одбори, односно месни комитети на КПМ).

Кај просветните организации и установи граѓата на основните училишта од селата на трите околии кои работат во времето на српската и бугарската управа и после ослободувањето е здружена во една целина заради малата количина на архивска граѓа во одреден период. Во некои училишта и со ваквиот пристап количината е минимална и не ги исполнува критериумите за формирање на фонд, но бидејќи фондовите се објавени во предходните водичи а се заведени и во Регистарот на фондови, се пристапи кон нивно средување.

Во оваа целина прикажани како средени-обработени се вкупно 238 фондови и збирки, а според групите на фондови:

- Управа и јавни служби - 97 фонда;
- Правосудство - 6 фонда;
- Просветни, културни и научни установи и организации - 64 фонда;

- Социјални и здравствени установи и организации - 2 фонда;
- Стопанство и банкарство - 8 фонда;
- Општествено-политички организации, политички партии, друштва и здруженија - 45 фонда;
- Верски организации - 7 фонда;
- Семејни и лични фондови - 6 фонда;
- Збирки - 3.

Втората целина содржи податоци за архивските фондови и збирки регистрирани во периодот од 1993 до 2005 година.

Застапени се фондови од скоро сите групи според класификационата шема, а примени се по неколку основи:

- издвоени при фондовската класификација на групи сродни фондови;
- редовен планиран прием на граѓа од имателите;
- заштита на архивската граѓа од управата и општествено-политичките организации заклучно со 1991 година - зацртан приоритет на Државниот архив по транзицијата и новата територијална поделба (органи на управата, СИЗ-ови, политички партии и други општествено-политички организации);
- прием на граѓата и документарниот материјал со подолги рокови на чување од стечајните, односно ликвидирани претпријатија, акционерски друштва, задруги и други иматели.

Фондовите на управата и јавните служби како и општествено-политичките организации и од оваа група се обработени со аналитички инвентар, регести, средени со сумарен инвентар, а останатите се примени со опис и попис, односно со евидентирана архивска граѓа од страна на имателите.

Оваа целина содржи податоци за 143 фонда:

- Управа и јавни служби - 57 фонда;
- Правосудство - 1 фонд;
- Просветни, културни и научни установи и организации - 22 фонда;
- Социјални и здравствени установи и организации - 3 фонда;
- Стопанство и банкарство - 33 фонда;
- Општествено-политички организации, политички партии, друштва и здруженија - 20 фонда;
- Верски организации - 3 фонда.
- Семејни и лични фондови - 4 фонда.

Заради високиот степен на среденост-обработеност на значајните фондови и збирки во долгорочниот план за работа на Државниот архив на Република Македонија, главен акцент во работата на одделението Прилеп ќе биде ставен на изработка на историските белешки на обработените фондови и внесување во АОП базите на веќе изработените НИС-ови.

Во наредниот период, во средување и обработка ќе се отпочне со работа на фондовите и збирките од посебно значење за историјата на стопанскиот и економскиот развој на Прилеп, Крушево и Македонски Брод.

ОБЈАСНУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ НА ЗНАЦИТЕ И КРАТЕНКИТЕ

Водичот на архивските фондови и збирки дава основни податоци за архивите и за архивските фондови што се чуваат во нив.

Податоците за архивските фондови и збирки се дадени за секој архив посебно.

Пред да се наведат податоците за архивските фондови и збирки на еден архив, дадена е кратка белешка, која по правило ги содржи основните податоци за Архивот (назив и адреса, време на основањето, развиток, организациска структура, територијална и стварна надлежност, можност за давање технички услуги, услуги на читалната, работно време и сл.), потоа за бројот на архивските фондови и збирки и за општата карактеристика на архивската граѓа, за информативните средства, каталозите и сл.

Податоците што се даваат за секој архивски фонд се состојат од седум елементи:

1. Реден број на архивскиот фонд или збирка;
2. Назив на архивскиот фонд или збирка;
3. Место (седиште) на фондообразователот (имател на фондот);
4. Распон на годините на постоењето на фондообразователот;
5. Распон на годините на граѓата на архивскиот фонд или збирка;
6. Количество на архивската граѓа;
7. Среденост на архивскиот фонд или збирка (информативни средства).

Кај семејните и личните фондови и збирки некои од овие елементи не се застапени (под бр. 3 и 4).

Податоците за сите архивски фондови и збирки содржински и графички се оформени според единствени правила, според кои е подготвена и публикацијата.

1. Реден број на архивскиот фонд или збирка

Сите архивски фондови и збирки во рамките на еден архив се нумерирани со непрекината низа на арапски броеви, почнувајќи од бројот 1.

Заедно со арапскиот број, кој го означува Државниот архив на Република Македонија - одделението (бројки од 1 до 10), и редниот број на архивскиот фонд и збирка е употребен во индексите како сигнатура за пронаоѓање во Водичот на бараниот архивски фонд или збирка. На пример: 2.135 = (2. Историски архив Битола, архивски фонд под бр. 135) или 2.616 (2. Архив на Македонија, подрачно одделение - Битола, архивски фонд под број 616) итн.

2. Назив на архивскиот фонд или збирка

За назив на архивскиот фонд е земен последниот назив на фондообразователот (имателот). Во случај кога архивскиот фонд е познат по некој поранешен назив, даден е и тој назив.

Називите на архивските фондови, независно од тоа дали оригиналниот назив бил на некој друг јазик, се дадени на македонски јазик со големи букви:

ОПШТИНСКА УПРАВА - РАДОВИШ

За да се скрати текстот при наведувањето истородни фондови, тие се наведуваат под заеднички назив, со курзивни букви (*СЕЛСКИ РАБОТНИ ЗАДРУГИ*). Под заедничкиот назив е наведен само делот од називот на архивскиот фонд што не е опфатен со заедничкиот назив, како и местото-седиштето на фондообразователот. Секој фонд се наведува во нов ред:

СЕЛСКИ РАБОТНИ ЗАДРУГИ

„СТОЈАН МИНЧЕВ“ - АЛИНЦИ
„ЛАЗАР КОЛИШЕВСКИ“ - БЕЛЧЕ
„ЃОРЃИ СУГАРЕВ“ - ВАШАРЕЈЦА...

3. Место - седиште на фондообразователот

Местото-седиштето на фондообразователот, независно од поранешните називи, се наведува во сегашната форма, на македонски јазик. Називот на местото е напишан со големи букви, а од називот на архивскиот фонд е одвоен со цртичка:

ОПШТИНСКИ НАРОДЕН ОДБОР - ВИНИЦА

4. Распон на годините на постоење на фондообразователот

Распонот на годините на постоење на фондообразователот е наведен во заграда, по називот и местото-седиштето на фондообразователот:

НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА БУКОВО (1952-1955)

Ако фондообразователот сè уште постои и дејствува, завршната година на неговото постоење не се прикажува:

СТОПАНСКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА - СКОПЈЕ (1962 -)

Во случај кога годините на постоењето не се со сигурност установени, наместо година се става прашалник (? - 1957) или (1947 - ?)

По распонот на годините на постоење на фондообразователот се става интерпункцискиот знак точка и запирка.

5. Распон на годините на архивската граѓа на фондот или збирката

Податокот за распонот на годините на архивската граѓа на архивскиот фонд или збирка се наведува по податокот за распонот на годините на фондообразователот:

НАРОДЕН ОДБОР НА БИТОЛСКА ОКОЛИЈА - БИТОЛА (1944-1965); 1944-1965;

Нецелосната сочуваност на граѓата на архивскиот фонд се изразува на следниве начини:

- Кога недостигаат почетната или завршната година на граѓата од архивскиот фонд:

ФИНАНСИСКА УПРАВА - ПРИЛЕП (1869-1912); 1882-1910

- Кога недостигаат одделни години во рамките на распонот на годините:

СЕЛСКА РАБОТНА ЗАДРУГА - ДИМОНЦЕ (1949-1953; 1949, 1951/1953)

- Кога архивската граѓа на фондот не е потполно сочувана:

ИСТРАЖЕН СУД - ТЕТОВО (1941-1944); 1942/1944;

За семејните и за личните архивски фондови се наведува само распонот на годините на граѓата.

ВЛАХОВ ДИМИТАР 1908-1950;

Кај архивските збирки, во распонот на годините на граѓата се наведува периодот кога граѓата настанала или периодот на кој таа се однесува, а не периодот кога е формирана збирката:

ЗБИРКА ФЕРМАНИ: 1646-1859;

По податокот за распонот на граничните години на граѓата на архивскиот фонд или збирка се става интерпункцискиот знак две точки.

6. Количество на архивската граѓа

Податоците за количеството на архивската граѓа се наведуваат по податоците за распонот на годините на граѓата на архивскиот фонд или збирка. **Количеството** се изразува во број на книги, кутии, папки и пакети:

кн. - книга
кут. - кутија

Помеѓу податокот за бројот на одделните технички заштитни единици се става интерпункцискиот знак запирка, а на крајот - точка и запирка:

ОКОЛИСКА УПРАВА - ГАЛИЧНИК (1915-1918); 1915-1918: кн. 3, кут. 6;

Под податокот за бројот на техничките заштитни единици се наведува и податокот за количеството граѓа, изразен во должински метри. По овој податок се става интерпункцискиот знак точка:

ОПШТИНСКА УПРАВА - ОРАХ (1915-1918); 1915/1918: кн. 3, кут. 1; 0,2.

Податоците за количеството на граѓа во архивските збирки се даваат во единици мерки што одговараат на специфичните видови на граѓата во збирките:

ЗБИРКА ГЕОГРАФСКИ КАРТИ, 1023 карти

7. Среденост на архивскиот фонд или збирка (информативни средства)

Во случај кога архивскиот фонд или збирка е во несредена состојба и не може да се користи за научни и други потреби, се наведува констатацијата „несреден“, односно „несредена“:

ОПШТИНСКА УПРАВА - Скопје (1869-1912); 1869-1912; кн. 59, кут. 43; 6,1. Несреден.

Меѓутоа, доколку граѓата на архивскиот фонд или збирка е до одредена мера средена и може да се користи, се наведуваат податоци за средените делови од фондовите - збирките.

За средените и обработените архивски фондови и збирки, за кои во Државниот архив на Република Македонија се изработени научно-информативни средства (и евиденции што можат да послужат како извор на информации за граѓата), се даваат податоци за тие средства. Податоците се состојат од називот на научно-информативното средство. Најчесто застапените евидентни и научно-информативни средства, наместо нивните целосни називи, се прикажани со следниве кратенки:

СИ - сумарен инвентар
АИ - аналитички инвентар
ОП - опис и попис
а.е. - архивски единици

НИС - научно-информативно средство изразено во број на страници напишани на машина

НИС - ажурирано во АОП - базите - научно-информативното средство за фондот може компјутерски да се пребарува

Содржинските информации што ќе се прикажуваат за фондовите, покрај споменатите кратенки, ќе се однесуваат на историските белешки, регистрите, списоците, информациите, анализите, прегледите и сл., според разни теми.

Ако за еден архивски фонд се изработени повеќе видови информативни средства, помеѓу нив се става интерпункцискиот знак точка и запирка:

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРГОВИЈА И СНАБДУВАЊЕ - СКОПЈЕ - (1945-1951); 1945-1951: кн. 90, кут. 161; 17,9. СИ; Р.

КОСТУРСКИ РЕВОЛУЦИОНЕРЕН РЕОН - КОСТУР (- 1908); 1900/1903: кут. 1; 0,1. АИ.

Податоците за средноста на фондот и за научно-информативните средства се наведуваат по податокот за количеството на архивската граѓа.

8. Структура на Водичот на архивските фондови и збирки

Водичот на архивските фондови и збирки на Државниот архив на Република Македонија - Централен дел - Скопје има четири дела:

- А. Архивски фондови (освен семејните и личните);
- Б. Семејни и лични фондови и
- В. Збирки
- Г. Ксерокскопирана архивска граѓа од странска провениенција

Архивските фондови и збирки се групирани според гранката на дејноста, по групи и подгрупи и периоди, а во согласност со класификациската шема, која служи како основа за распределување на архивските фондови.

Класификациската шема е од структурно-хиерархиски тип, со примена на децимален систем. Се состои од: а) назив на гранката на дејноста, групата и подгрупата во гранките и периодот, и б) ознаки со букви и бројки (симболи), со кои називите се континуирано претставени.

На корисниците на публикацијата им се препорачува, пред да пристапат кон барање на податоци за архивските фондови и збирки, да ја проучат класификациската шема, односно принципите и критериумите врз основа на кои е извршено распределувањето на архивските фондови и збирки и е воспоставен нивниот поредок во Водичот.

„Водичот на архивски фондови и збирки 1993-2005“ ја прикажува состојбата на фондовите и збирките заклучно со 2005 година.

КЛАСИФИКАЦИСКА ШЕМА

А. АРХИВСКИ ФОНДОВИ НА ДРЖАВНИ ОРГАНИ, УСТАНОВИ, **ЗДРУЖЕНИЈА**, ОРГАНИЗАЦИИ И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

- 1.2. Архивски фондови до 1918
- 1.3. Архивски фондови 1918-1941
- 1.4. Архивски фондови 1941-1944
  - 1.4.1. Народноослободителни органи
  - 1.4.2. Окупаторски и квислиншки органи
- 1.5. Архивски фондови од 1944
- 1.6. **Архивски фондови од 1991 - Република Македонија**

Внатре во периодите, фондовите се наведуваат по редослед на нивните територијални и вистински надлежности (од повисоки кон пониски). Архивските фондови од ист ранг се наведуваат по азбучен редослед на местото-седиштето на фондообразователот.

2. ПРАВОСУДСТВО

- 2.1. Период до 1944 г. и
- 2.2. Период по 1944 г.

Внатре во овие периоди, нивниот редослед е одреден по ранг, а во рамките на еднаков ранг - по азбучен редослед на називите на местото-седиштето на фондообразователот.

3. ВОЕНИ ЕДИНИЦИ, УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- 3.1. Период до 1944
- 3.2. Период по 1944
  - 3.2.1. Народноослободителни единици, установи и организации
  - 3.2.2. Окупаторски единици, установи и организации
- 3.3. Фондови по 1944

Внатре во периодите (и подгрупите) редоследот е одреден по ранг, односно според организациската структура на војската.

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- 4.1. Просветни установи и организации
- 4.2. Културни установи и организации
- 4.3. Научни установи и организации

Внатре во подгрупите, редоследот на архивските фондови е одреден според видот и рангот на установите, а во рамките на рангот - по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразователите.

5. СОЦИЈАЛНИ И ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

- 5.1. Социјални установи
- 5.2. Здравствени установи

Внатре во подгрупите редоследот на архивските фондови е одреден според видот и рангот на установите, а во рамките на еднаков ранг - по азбучен редослед на називите на местото-седиштето на фондообразователите.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. Периодот до 1944 г.

- 6.1.1. Банки и парични заводи
- 6.1.2. Стопански здруженија
- 6.1.3. Стопански претпријатија
  - 6.1.3.1. Индустрија и рударство
  - 6.1.3.2. Земјоделство и шумарство
  - 6.1.3.3. Трговија, угостителство и туризам
  - 6.1.3.4. Сообраќај
  - 6.1.3.5. Останати
- 6.1.4. Занаетчиство
- 6.1.5. Задруги
- 6.1.6. Останато

6.2. Периодот по 1944 г.

- 6.2.1. Банки и парични заводи
- 6.2.2. Стопански здруженија
- 6.2.3. Стопански претпријатија
  - 6.2.3.1. Индустрија и рударство
  - 6.2.3.2. Земјоделство и шумарство
  - 6.2.3.3. Трговија, угостителство и туризам
  - 6.2.3.4. Сообраќај
  - 6.2.3.5. Останати
- 6.2.4. Занаетчиство

- 6.2.5. Задруги
- 6.2.6. Останато

Внатре во групите и во подгрупите редоследот на архивските фондови е одреден по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразователите.

7. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

- 7.1. Политички и општествено-политички организации
  - 7.1.1. Напредни политички и општествено-политички организации
  - 7.1.2. Граѓански и други организации
- 7.2. Сталешки корпорации
- 7.3. Хуманитарни друштва
- 7.4. Културно-просветни друштва
- 7.5. Уметнички друштва и здруженија
- 7.6. Спортски друштва и здруженија
- 7.7. Останато
- 7.8. **Невладини организации**

Редоследот на архивските фондови внатре во подгрупите е одреден според видот и рангот, а потоа по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразователите.

8. ВЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

8.1. Источноправославна црква

- 8.1.1. Грчката црква во Македонија
- 8.1.2. Бугарската егзархија во Македонија
- 8.1.3. Српската православна црква во Македонија
- 8.1.4. Македонската православна црква
- 8.2. Исламската верска заедница во Македонија
- 8.3. Евангелистичко-методистичката црква

Во рамките на подгрупите редоследот на архивските фондови е одреден според рангот, а во рамките на истиот ранг - по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразователите.

9. ОСТАНАТО

Архивски фондови кои не се опфатени во класификациската шема.

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

1. Семејни фондови
2. Лични фондови

Архивските фондови се наведени по азбучен редослед на презимињата на фондообразователите на семејните и личните фондови.

В. ЗБИРКИ

Г. КСЕРОКСКОПИРАНА АРХИВСКА ГРАЃА ОД СТРАНСКА ПРОВЕНИЕНЦИЈА

ИСТОРИЈАТ НА ДРЖАВНИОТ АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ОДДЕЛЕНИЕ ПРИЛЕП

Развојниот пат на архивската дејност во Прилеп е во непосредна врска со развојниот пат на архивското дело во Република Македонија, пред се заради централизираната управна и матична поврзаност на републичките и општинските установи специјализирани за обавување на архивската дејност.

Донесувањето на Законот за државните архиви („Сл. весник на НРМ“ бр. 2 од 1951 година) и основањето на Државниот архив на НР Македонија се само основа за формирање на регионални архиви и архиви во состав, а како преодна фаза се архивските средишта во рамките на постоечките музеи, какво што е и средиштето во Прилеп.

Првата специјализирана установа за организирано вршење на архивската дејност во Прилеп е основана со решение број 1.029 од 27.12.1955 година на Народниот одбор на општината Прилеп како Градски архив при Народниот одбор на општина - Прилеп.

Со решението број 1-4291/1 од 27.08.1963 година на Градската општина-Прилеп, променет е називот на институцијата во Историски архив - Прилеп.

Како последица на општествените промени со акт на основниот суд-Битола, Историскиот архив- Прилеп на 28.12.1973 година е регистриран како самостојна организација на здружен труд од областа на културата, а како последица на претходното проширување на дејноста и на територијата на Крушево и Македонски Брод (1965-1966 година), со акт на истиот суд од 31.01.1978 година Историскиот архив - Прилеп е пререгистриран во Архив на Прилеп, Крушево и Македонски Брод - Прилеп.

Според член 48 од Законот за архивската граѓа („Сл. весник на СРМ“ бр. 36 од 1990 година) и формирањето на Архивот на Македонија како единствена организација, Архивот на Прилеп, Крушево и Македонски Брод - Прилеп е бришан од судскиот регистар и работи како Подрачно одделение во состав на Архивот на Македонија без промени во организацијата на работата и територијалната надлежност, а со Законот за организација и работа на органите на државната управа („Сл. весник на РМ“ бр. 58 од 2000 година) работи како Одделение во состав на Државниот архив на Република Македонија.

Без разлика на промените во називот, организацијата и надлежноста од самиот почеток до денес Одделението Прилеп интензивно работи на евидентирање и заштита на документарниот материјал и архивската граѓа кај имателите; средување и обработка на архивската граѓа; заштита на архивската граѓа во Одделението; информации, истражување и публикување на архивската граѓа; користење на архивската граѓа, пред сè за научни цели и нејзина презентација пред јавноста.

Во почетокот се работеше во две простории на Управата за градска чистота - Прилеп, потоа во просториите на Градскиот одбор на општината Прилеп, Радиостаницата Прилеп, зградата на Народна техника - Прилеп, за на

крајот, во 1974 година, да се смести во адаптираната зграда на стариот Општински суд - Прилеп на улица „Моша Пијаде“ бр. 134, локација на која работи и денес во проширени простории, со доградбата на просторот наменет за депоа и дел работни простории отпочната во 1986 година. Со оваа адаптација, конечно се решени просторните проблеми за подолг период.

Сегашниот корисен простор, обезбедува 250 м² работни простории и простор за корисници, 600 м² простор кој е наменет за депоа, 150 м² помошни за простории, а на 200 м² е изграден недоопремен простор, перспективно наменет за заштита на архивската граѓа.

Градскиот архив при Народниот одбор на општината Прилеп ја отпочнал работата со управител и двајца архивисти. Бројот на извршителите постојано расте во наредниот период, достигнувајќи најмногу 19 вработени во 1990 година, а во 2005 година работата ја вршат 15 вработени од кои 12 државни службеници носители на архивската дејност.

Државен архив на Република Македонија - Одделение Прилеп,
„Александар Македонски“ бр. 134, тел: (++389 48) 424 192: тел.факс/тел.факс:
(++389 48) 424 334.

Одделението овозможува користење на архивската граѓа од 8,30 до 14,30 часот. Во тек е опремување на простор наменет за библиотека и читална која ќе може да опслужи 5 истражувачи истовремено за чии потреби се врши ксерокскопирање на архивската граѓа.

СРЕДЕНИ И ОБРАБОТЕНИ АРХИВСКИ ФОНДОВИ И ЗБИРКИ ОБЈАВЕНИ ВО ВОДИЧИТЕ ОД 1982 И 1994 ГОДИНА

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

1.3. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941

1. НАЧЕЛСТВО НА СРЕЗ ПРИЛЕПСКИ - ПРОСВЕТЕН ОДДЕЛ - ПРИЛЕП (1918-1941); 1929-1941: кyш. 8; 0,8. АИ, а.е. 2.124, лисџови 3.636, НИС 385 сџр.

Исџоријайџ на фондообразоваџелойџ:

Во рамките на Начелството на околијата Прилеп работи Просветно одделение како орган надлежен за организацијата и функционирањето на образованието во околијата. Просветното одделение го раководи Началник на кој му се подредени сите службеници. Началникот е одговорен за извршувањето на сите задачи во одделението, се грижи за финансиските работи, материјалните добра и инвентарот на одделението, ги собира и средува статистичките податоци.

Просветното одделение го сочинуваат: Отсекот за основна настава, Отсекот за средна, учителска и стручна настава и народното просветување.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Основна настава: Извештаи, програми, правила, наредби, решенија, упатства за наставата во училиштата.

Основни училишта во Прилеп и селата: Програми, извештаи за работа, податоци за книги, ученици, учители, библиотеки, прослави;

Средна настава: Училишта, ученици, учители, списанија, прослави на празници;

Народно просветување: Аналфабетски курсеви (извештаи, препораки, планови), Друштва и **чџти** (планови, извештаи и препораки),

Библиотеки - Извештаи

Архивската граѓа е на срџски јазик.

2. ШКОЛСКИ НАДЗОРНИК - ПРИЛЕП (1913-1941); 1913-1941: кyш. 4, кн. 9; 0,6. АИ, а.е. 6.209, лисџови 12.423, НИС 702 сџр.

Исџоријайџ на фондообразоваџелойџ:

Школскиот надзорник е формиран во 1913 година и има функција да врши надзор и да раководи со работата на училиштата во Прилеп и околијата.

Својата работа ја врши од самиот почетокот на работата на училиштата, уписот на учениците, назначувањето и преместувањето на учителите, одобрување на отсуствата на учителите, изградба на нови училишни згради,

доставува извештаи до Министерството за просвета и за работата на аналфатските курсеви во Прилеп и околицата, води грижа за материјалните добра на училиштата, административните работи, финансиите. Ги извршува наредбите и упатствата на Министерството за просвета и Инспекторатот на Битолската област.

Својата функција ја обавува до 1941 година, односно капитулацијата на бивша Југославија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- Основна настава: записници, резолуции, извештаи, програми, правилници, наредби, упатства, одлуки, списоци, реферати, финансиски документи;

- Основни училишта во Прилеп: записници, програми, извештаи, известувања, соопштенија, списоци, барања, прегледи, податоци за учители и ученици;

- Основни училишта во селата: програми извештаи, известувања, соопштенија, податоци за учители и ученици, прослави на празници, казни, податоци за родители, реферати, буџети, наредби, списоци;

- Аналфатски курсеви: извештаи, известувања, библиотеки и читалишта;

- Друштва, организации, фондови и клубови;

- Персонална документација: досиеја на учители;

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.4. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1941-1944

3. ГРАДСКА ОПШТИНСКА УПРАВА - КРУШЕВО (1941-1944); 1941-1944: куќ. 7; 0,7. АИ, а.е. 4.297, листови 6.453, НИС 172 сѝр.

Историјата на фондообразованието:

Со окупацијата на Македонија, во согласност со Наредбата на Министерскиот совет на Бугарија бр.1562 од 28.04.1941 година, во сила стапија сите граѓански, цивилни и административни закони на Бугарија.

Македонија административно-територијално беше поделена на две обласни дирекции: Битолска и Скопска обласна дирекција, а во 1943 година дел од територијата на Македонија беше приклучен кон Горнодумајската обласна дирекција.

Во составот на Битолската обласна дирекција влегоа 6 околински управи: Битола, Брод - Македонски, Крушево, Охрид, Прилеп и Ресен, 5 градски општински управи во Битола, Крушево, Охрид, Прилеп и Ресен и 33 селски општински управи.

Во составот на Околинската управа во Крушево влегоа Градската и пет селски општински управи: Бела Црква, Жван, Кривогаштани, Цер и Прибилци (Црноречко).

Основната функција на Градската општинска управа - Крушево била решавањето на административните, стопанските, финансиските и другите проблеми. Функцијата ја извршува во повеќе одделенија поделени по дела (изворен документ на Управата), а архивската граѓа е средена по организациони единици.

На чело на Градската општинска управа - Крушево се наоѓал кмет со неколку заменици и административна служби.

Содржински поделеници за архивската граѓа:

Дело 1 - Персонални акти - извештаи, објави, акти за назначување, списоци, преписка;

Дело 2 - Финансиски акти, списоци, листи за наддавање;

Дело 3 - Просвета - расписи, наредби, објави, народни училишта;

Дело 5 - Воена преписка, комисији, списоци на регрути;

Дело 6 - Воена преписка - повици за времена обука;

Дело 7 - Реквизиции - известувања, наредби, списоци;

Дело 8 - Даночни акти - наредби, објави;

Дело 9 - Казни - решенија, расписи;

Дело 10 - Материјално работење - финансии, храна, материјал од агрономот;

Дело 11 - Статистика - статистички извештаи, списоци, преписка

Дело 12 - Иследување - пронаоѓање на изгубени лица и добиток, преписка, списоци на војници кои не се вратиле дома;

Дело 13 - Уверенија;

Дело 15 - Акти што не припаѓаат на делата 1 и 13 - Општа преписка, наредби, објави;

Без ознака за дело - Општа преписка, протоколи, програми, наредби, објави, списоци, известувања;

Архивската граѓа е на буѓарски јазик.

1.5. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ОД 1944

НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНИ ОДБОРИ

195. ОКРУЖЕН НОО - ПРИЛЕП (1945); 1945: кун. 2; 0,2: АИ, а.е. 516, листови 751, НИС 56 сир. ажурено во АОП - базице

Историја на фондообразованието:

На 22.01.1945 година Президиумот на АСНОМ носи Повелба за привремена административна поделба на Федералната единица Македонија, на окрузи. Со член 1 од оваа Повелба Федералната единица Македонија, до дефинитивната поделба, која ќе биде донесена со Закон, се дели на 7 (седум) окрузи со седиште во: Скопје, Куманово, Штип, Струмица, Велес, Битола и Охрид.

На 06.02.1945 година Президиумот на АСНОМ донесе Повелба за привремена поделба на Македонија на 8 (осум) окрузи со седиште во: Скопје, Куманово, Штип, Струмица, Велес, Прилеп, Битола и Охрид. Тогаш се формира нов 6 (Шести) Прилепски округ во чии состав влегоа околиците: Прилеп, Крушево, Кичево и Брод. (Архивската граѓа на Окружниот народноослободителен одбор Прилеп е издвоена како посебна целина). Со оваа Повелба се става вон сила Решението на АСНОМ од 21.10 1944 година, за поделба на Македонија на области.

Окружниот народноослободителен одбор - Прилеп како орган на извршната власт донесува решенија и наредби во рамките на правата кои ги има и е одговорен за својата работа на претпоставените и АСНОМ.

Организациската поставеност опфаќа:

- Пленум

- Извршен одбор (кој го сочинуваат Претседателството и началниците на одделите. Претседателството го сочинуваат претседателот, потпретседателот и еден до два секретари. Во Извршниот одбор се формираат Секретаријат и оддели: управен, судски, стопански, технички, просветен, здравствен, социјален, оддел исхрана, трговија и снабдување, финансов оддел, оддел за внатрешни работи и Управа за народни имоти.

Во надлежност на Пленумот спаѓаат: изборот на Претседателството и началниците на одделите, кооптирање членови за Пленумот и дава општи директиви за работа на Извршниот одбор.

Извршниот одбор ја врши целокупната работа на одделите, дава директиви за нивната работа и раководи со целокупната работа на Окружниот НОО и е одговорен за правилно чување на линијата на народноослободителното движење. За целокупната работа, Извршниот одбор и началниците на одделите, одговараат колективно, не исклучувајќи ја личната одговорност на секој член посебно.

Окружниот народноослободителен одбор - Прилеп, егзистира до 21.11.1945 година, согласно Уредбата на Народната влада на Федерална Македонија за определување на бројот на територијалните подрачја и седишта на околиците и месните народни одбори.

Првата седница Окружниот НОО - Прилеп ја одржува на 19.02.1945 година на која е конституиран новиот состав и одделите. Во составот на новиот Окружен НОО - Прилеп влегуваат следните лица:

1. Тоде Ношпал - претседател
2. Благоја Талески - потпретседател
3. Дали Беј - потпретседател
4. Димче Левката - секретар
5. Ванѓа Чашулеска - административен секретар

Содржински податоци за архивската граѓа:

Изборен материјал од Окружната изборна комисија (Објава за избрани кандидати за членови на ОНОО - Прилеп, листа на кандидати по изборни единици за пратеници во Републичкото собрание), записници од седници на Пленумот и Извршниот одбор, список на службениците, циркуларни писма од Секретаријатот до околските НОО-ри, наредби, упатства, извештаи за работа, списоци на персоналот, преписка по теми, права за обавување на дејност,

конфискација на имот (список на лица осудени со конфискација на имот на кои им се потврдени пресудите), список на конфискувана стока на лица од Прилеп.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

11. ОПШТИНСКИ НОО - МАКЕДОНСКИ БРОД (1944-1945); 1944-1945:
куќ. 1; 0,1. АИ, а.е. 60, листови 85, НИС 26 сџр.

ОКОЛИСКИ НАРОДНИ ОДБОРИ

4. КРУШЕВО (1945-1952); 1945-1952: кн. 161, куќ. 27; 5,9. АИ, а.е. 6.036,
листови 14.444, НИС 942 сџр.

5. МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1952); 1945-1952: кн. 130, куќ. 13; 3,9.
АИ, а.е. 3.101, листови 6.171, НИС 523 сџр.

6. ПРИЛЕП (1945-1955); 1945-1955: кн. 191, куќ. 42; 8,00. АИ, а.е. 12.665,
листови 29.849, НИС 1.433 сџр.

Историјата на фондообразованието:

Околицките народни одбори ја започнуваат својата дејност со донесувањето на Уредбата на Министерскиот совет на Федерална Македонија од 27.11.1945 година, со која се определува бројот на територијалните подрачја и седиштата на околицките и на месните народни одбори. Територијата на Македонија е поделена на 5 окружни народни одбори, 33 околицки и 872 месни народни одбори. На територијата под надлежност на Одделението Прилеп (воглавно со измени и дополнувања на законите за административно-територијална поделба) дејствувале 3 околицки народни одбори: Крушево, Македонски Брод и Прилеп.

Со Општ закон за народните одбори донесен од Народното собрание на ФНРЈ на 25 мај 1946 година¹, народните одбори стекнуваат статус на највисоки органи на државната власт од локално значење, преку кои народот ја врши својата власт. Тие се избрани на основа на општото, непосредно и еднакво избирачко право со тајно гласање и донесуваат прописи во рамките на својата надлежност.

Секој околицки народен одбор има свој буџет и располага со своите приходи и расходи, а од него се подмируваат личните и материјалните трошоци на сите органи, установи и претпријатија во негова надлежност.

Организациската поставеност на околицките народни одбори (со одредени измени) е следната: 1. Извршен одбор (составен од претседател и секретар), кој раководи со работата на поверенствата за земјоделие и шумарство, трговија и снабдување, комунални работи, финансии, труд, просвета и култура, народно здравје, социјални грижи, локален сообраќај и

---

¹ „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 43/46 год.

Поверенството за индустрија и рударство; 2. Секретаријат, во чиј состав спаѓаат: персонален отсек, служба за евиденција, управен отсек, правна служба, катастарски отсек, воен отсек и служба за администрација; 3. Постојани комисии - Контролна, Планска и Комисија за жалби и поплаки, по потреба се формираат и временски комисии и служби и 4. Собир на избирачите како највисок орган.

Околските народни одбори се трансформираат во 1952 година.

Со трансформацијата престануваат да постојат Околските народни одбори Крушево и Македонски Брод, а Прилепскиот продолжува да работи до 1955 година.

(Историјата се однесува на сите околински народни одбори.)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондовите на околинските народни одбори најчесто содржат записници и седнични материјали од органите и телата, правилници за работа, списоци на персоналот, програмски и извештајни материјали, анализи - информации за состојбите од сите домени на дејност на одборите, решенија за основање земјоделски, индустриски, занаетчиски, трговски, кредитни, транспортни и други претпријатија, за основање установи од сите домени на дејност на одборот (просветни, културни, здравствени, социјални и сл.), документи во врска со аграрната реформа, колонизацијата, експропријацијата, конфискацијата, национализацијата, купо-продажни договори, градежни дозволи и сл.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ НАРОДНИ ОДБОРИ

7. КРУШЕВО (1945-1952); 1945-1951: кн. 20, куќ. 2; 0,6. АИ, а.е. 679, листови 1.263, НИС 93 сѐр.

8. ПРИЛЕП (1945-1952); 1945-1951: кн. 78, куќ. 27; 4,3. АИ, а.е. 6.994, листови 14.828, НИС 939.

ГРАДСКИ ОПШТИНИ

9. КРУШЕВО (1952-1965); 1952-1965: кн. 24, куќ. 18, 2,3. АИ, а.е. 3.337, листови 10.079, НИС 627 сѐр.

358. (393) ПРИЛЕП (1952-1965); 1952-1965: кн. 106, куќ. 181; 20,1. АИ, а.е. 20.287, листови 108.435, НИС 1.802 сѐр.

Историја на фондообразованието:

Со Законот за спроведување реорганизација на народните одбори од 10 април 1952 година, Сл.весник на НРМ бр. 13 од 28.04.1952 година, се укинуваат месните народни одбори и на подрачјето на Република Македонија се формираат општини како основни општествено-политички и економски заедници со поголема надлежност и поширока самоуправа.

Со донесувањето на Законот за народните одбори на општината и Законот за градовите и градските општини од 3 јули 1952 година, Сл. весник на НРМ бр.22 од 29 јули 1952 година, се регулираат правата, надлежностите, организацијата и работата на народните одбори на општините, односно градските општини и градските општини со посебни права (Битола, Куманово, Охрид, Прилеп, Струмица, Тетово, Велес, и Штип).

Президиумот на Народното собрание на седницата одржана на 03.07.1952 година донесува:

- Закон за народните одбори на општините;
- Закон за народните одбори на градовите и градските општини;
- Закон за народните одбори на околиците;

Народниот одбор на општината е највисок орган на државната власт на подрачјето на општината. Него го избираат граѓаните на општината на општо, еднакво и непосредно избирачко право со тајно гласање. Народниот одбор т.е. Градската општина зе избира на три години, а почетокот на мандатниот период се смета од денот на изборот на народниот одбор. Претседателот на општината се избира од редот на одборниците и тој ја претставува општината како правно лице во сите нејзини односи кон другите државни органи, стопански и општествени претпријатија и установи.

Работата од својата надлежност Градската општина ја врши на седниците на Општинскиот собор и Соборот на производители (на заеднички и посебни седници).

Извршните функции ги врши преку советите, а управните преку своите органи на управување (организациони единици).

Со цел да се обезбеди финансирањето и кредитирањето на развојот и унапредувањето на стопанските и другите општествени дејности НО на општината формира фондови, раководени од управни одбори.

За проучување на различни прашања од својата надлежност Градската општина од редот на своите членови образува постојани и повремени комисии.

Со новата административно-територијална поделба на Македонија од 1952 година во Прилепската околица дејствуваат градските општини Крушево и Прилеп. Општни: Бела Црква, Витолиште, Дебреште, Долнени, Долно Дивјаци, Дуње, Дулјачани, Канатларци, Костинци, Кривогаштани, Мало Коњари, Норово, Плетвар, Старо Лагово, Тополчани, Тројаци.

Со најновата територијална поделба на СРМ уредена со Законот за подрачјата на општините во СРМ од 22 и 23 јануари 1965 година (Сл. весник на СРМ бр.31 од 6.09.1965 година), на подрачјето на СРМ се образуваат 32 нови општини. Со овој Закон престануваат да важат Законот за подрачја на околиците и општините на НРМ од 1957 година и Законот за менување на подрачјата на одделни општини од 1962 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот, избран материјал, седничен материјал од заедничките седници на двата собора и на посебните седници на соборите, седници и други материјали од советите и комисиите.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

СОБРАНИЈА НА ОПШТИНИ

197. МАРИОВО - МАНАСТИР (1955-1965); 1955-1965: кн, 46, куй. 17; 2,6. СИ. а.е. 2.767, листови 11.743, НИС 113 сир.

198. ПРИЛЕП (1965-1991); 1965-1991: кн. 154, куй. 867; 89,70. АИ, а.е. 21.366, листови 263.268, НИС 3.425 сир. ажурирано во АОП - базице (Граѓата на советите)

Историјата на фондообразованието:

Со Законот за измени на Уставот на Социјалистичка Република Македонија и Одлуката за прогласување на Уставниот закон за измени на Уставот на СРМ се укинати околиците и околските собранија, а на нивно место во СРМ со Законот за подрачјата на општините во СРМ се основаат 32 општини.

Со донесувањето на Уставот на СРМ во 1963 година настануваат територијални и организациски промени, а општините се уредуваат како општествено-политички заедници на граѓаните. Функциите на власта и управувањето со општествените работи ги вршат претставнички тела, како општи органи на општественото управување на општествено-политичките заедници и органите што им се одговорни.

Претставничко тело на општината е Собранието, кое образува политичко-извршни органи и органи на управата на Собранието.

Општинското собрание го сочинуваат: Општинскиот собор и Соборот на работните заедници со еднаков број на членови, кој се утврдува со Статут на општината.

Членовите на Општинскиот собор ги избираат граѓаните непосредно, а членовите на Соборот на работните заедници, работните луѓе на подрачјето на Општината.

Работите од своја надлежност Општинското собрание ги врши на седници (заеднички и посебни седници на соборите).

Извршните функции се вршат преку советите, а управните преку своите органи на управување - организациски единици.

Општинските собранија образуваат постојани и повремени комисии.

За обезбедување финансиски средства и унапредување на стопанските и други дејности, општинските собранија образуваат фондови раководени од управни одбори.

Општинските собранија се конституирани на 01.02.1965 година, а егзистираат до 14.09.1996 година, до донесувањето на Законот за територијална

поделба на Република Македонија и определување на подрачјата на единиците на локалната самоуправа.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот, материјали од Собранието, записници од изборни седници, извештаи од Општинската изборна комисија, седничен материјал од: заедничките седници на соборите и од одделните седници на соборите, седници и материјали од комисиите, од Извршниот совет, од советите, од управните одбори на фондовите.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ НАРОДНИ ОДБОРИ

- 13. БЕЛА ЦРКВА (1944-1955); 1944-1955: кн. 15, куџ. 1; 0,4. СИ, а.е. 130, листови 331, НИС 21 сџр.**
- 31. ДЕБРЕШТЕ (1945-1955); 1945-1955: кн.39, куџ.1; 0,9. СИ, а.е.214, листови 376, НИС 46 сџр.**
- 33. ДОЛНО ДИВЈАЦИ (1944-1955); 1944-1955: кн. 32, куџ. 1; 0,7. СИ, а.е. 319, листови 571, НИС 40 сџр.**
- 37. ДУЊЕ (1944-1955); 1944-1955; кн.33, куџ.2; 0,8. СИ, а.е.664, листови 1.081, НИС 53 сџр.**
- 38. ДУПЈА ЧАНИ (1944-1955); 1944-1955: кн.36, куџ.2; 0,9. СИ, а.е.638, листови 1.010, НИС 54 сџр.**
- 46. КАНАТЛАРЦИ (1946-1955); 1946-1955: кн.27, куџ.1; 0,6. СИ, а.е.329, листови 597, НИС 45 сџр.**
- 47. КОСТИНЦИ (1944-1955); 1945-1955: кн.24, куџ.1; 0,5. СИ, а.е.239, листови 443, НИС 41 сџр.**
- 10. МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1952); 1945-1952: куџ. 1; 0,1. АИ, а.е. 86, листови 140, НИС 24 сџр.**
- 54. МАЛО КОЊАРИ (1944-1955); 1944-1955: кн.27, куџ.2; 0,7. СИ, а.е.506, листови 1098, НИС 46 сџр.**
- 55. МАНАСТИРЕЦ (1945-1955); 1945-1955: кн.55, куџ.2; 1,2. СИ, а.е.367, листови 1.125, НИС 62 сџр.**
- 56. МОДРИШТЕ (1945-1955); 1945-1955: кн.13, куџ.1; 0,3. СИ, а.е.284, листови 492, НИС 20 сџр.**

**59. НОРОВО (1946-1955); 1946-1955: кн.31, куѝ.1; 0,7. СИ, а.е.373,
листѝови 743, НИС 38 сѝр.**

**67. РАСТЕШ (1945-1955); 1945-1955: кн.6, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.240,
листѝови 454, НИС 14 сѝр.**

**70. САМОКОВ (1945-1955); 1945-1955: кн.16, куѝ.2; 0,5. СИ, а.е.422,
листѝови 750, НИС 34 сѝр.**

**74. СТАРО ЛАГОВО (1944-1955); 1944-1955: кн.14, куѝ.2; 0,5. СИ, а.е.778,
листѝови 1.199, НИС 32 сѝр.**

**76. ТРОЈАЦИ (1944-1955); 1944-1955: кн.17, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.424,
листѝови 828, НИС 32 сѝр.**

Истѝоријатѝ на фондообразоваѝелиѝе:

Во 1952 година со укинувањето на месните народни одбори, а врз основа на Законот за поделбата на НРМ на околии, градови, градски општини и општини, Законот за спроведувањето на реорганизацијата на народните одбори и Законот за народните одбори на општините², се формираат општински народни одбори.

Во 1955 година постоечките општински народни одбори со Указот за прогласување на Законот за подрачјата на околиците и општините на НРМ и Законот за спроведување и уредување на општините и околиците³ се укинуваат ОНО во одредени места.

Врз основа на чл. 71 став 5 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија со Указ бр. 31 од 23 јануари 1965 година бил прогласен Законот за подрачјата на општините на Социјалистичка Република Македонија донесен на заедничка седница при Собранието на СРМ одржана на 23.01.1965 година, со што одредени околии престанаа со своите функции и била извршена реорганизација на општините со намалување на нивниот број.

На овие народни одбори директно му биле подредени сите органи на државната управа во општината, освен ако со закон не било одредено поинаку. Народните одбори во склопот на своите статuti и други самоуправни акти кои биле донесувани на седниците се грижеле за поттикнување на целокупниот стопански живот, подобрување на животни и културни прилики во општината, заштита на општествената и лична сопственост, социјална заштита на населението, спроведување на задолжително основно образование, остварување на законитост во работењето на државните органи, обезбедување јавен ред и мир, донесување општествен план и буџет на општината, оснивање стопански претпријатија, и сл.

Народните одбори на општините ги сочинувале

- општински собор и
- собор на производители.

---

² „Службен весник на НРМ” бр. 13 од 1952 год.

³ „Службен весник на НРМ” бр. 20 од 1955 год.

Народните одбори на општините, своите надлежности ги вршеле на посебни и заеднички седници на двата собора, преку своите совети и управни органи.

(Историјата се однесува за сите општински народни одбори).

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од седници на органите на управата, самоуправни акти - правилници, правилници и извештаи за работата; договори за купопродажба, за подарок на имот, оставински решенија; спогодби за признавање на сопственост на имот; решенија за одземени имоти - арондација, узурпација, национализација, експропријација; техничка документација за изградба на приватни-индивидуални стамбени објекти, за јавни-општествени објекти (патишта, мостови, училишта, амбуланти, културни објекти; решенија за отворање занаетчиски објекти, производствени и преработувачки капацитети.

Списоци за доделување обработливо земјиште; списоци на странски државјани; занаетчии, број на жители на населени места, селски работни задруги, селски стопанства и фамилии, на воденици и други приватни дуќани; списоци со имиња на училишта, улици и списоци на заболени лица од разни заразни болести.

Прегледи на одборници, деца на паднати борци, службеници, на земјоделски машини и алатки, прегледи на обработливо земјиште, на засеано земјиште со одредени култури, за есенска и пролетна сеидба и сл.

Преписка со повисоките и пониските органи на управување по разна проблематика.

(Содржинските податоци се однесуваат за сите општински народни одбори)

Архивската граѓа е на македонски јазик.

МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОРИ

**12. АЛИНЦИ (1945-1950); 1945-1950: кн. 9, куќ. 1; 0,3. СИ, а.е. 166,
листови 352, НИС 22 стр.**

**14. БЕЛОВОДИЦА (1946-1950); 1946-1950: кн. 6, куќ. 1; 0,2. СИ, а.е. 86,
листови 133, НИС 18 стр.**

**15. БЕЛО ПОЛЕ (1946 -1952); 1946-1952: кн. 25, куќ. 1; 0,6. СИ, а.е. 138,
листови 238, НИС 38 стр.**

**16. БЕНЧЕ (1945-1950); 1945-1950: куќ.1; 0,1. СИ, а.е. 41,
листови 57, НИС 4 стр.**

**17. БЕРОВЦИ (1945-1952); 1945-1952: кн. 13, куќ. 1; 0,3. СИ, а.е. 235,
листови 348, НИС 27 стр.**

18. **БЕШИШТЕ** (1946-1952); 1946-1952: кн. 17, куѝ: 1; 0,4. СИ, а.е. 323, лисѝови 539, НИС 30 сѝр.
19. **БОТУШЈЕ** (1945-1950); 1945-1950: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 19, лисѝови 25, НИС 4 сѝр.
20. **БРАИЛОВО** (1944-1950); 1944-1950:кн.17; куѝ. 1; 0,4. СИ, а.е. 272, лисѝови 486, НИС 32 сѝр.
21. **БРЕЗНИЦА** (1945-1952); 1945-1952: кн. 5, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 141, лисѝови 268, НИС 10 сѝр.
22. **БУЧИН** (1946-1952);1946-1952: кн. 9, куѝ. 1; 0,3. СИ, а.е. 49, лисѝови 107, НИС 14 сѝр.
199. **ВАРОШ** (1946-1947); 1946-1947: кн. 4, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 7, лисѝови 15, НИС 14 сѝр.
26. **ВОЛКОВО** (1946-1950); 1946-1950: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 28, лисѝови 55, НИС 10 сѝр.
28. **ГОДИВЉЕ** (1946-1952); 1946-1952: кн. 17, куѝ. 1; 0,4. СИ, а.е. 68, лисѝови 165, НИС 22 сѝр.
29. **ГОЛЕМО РАДОБИЛ** (1946-1950); 1946-1950: кн.6, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 87, лисѝови 127, НИС 17 сѝр.
30. **ГОСТИРАЖНИ** (1946-1952); 1946-1952: кн.17, куѝ. 1; 0,4. СИ, а.е. 98, лисѝови 193, НИС 30 сѝр.
196. **ГОРНО ДИВЈАЦИ** (1946-1952); 1946-1952: кн. 5, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 46, лисѝови 76, НИС 10 сѝр.
200. **ДЕВИЧ** (1945-1950); 1945-1950: кн.2, куѝ.1; 0,1. СИ, а.е.49, лисѝови 58,НИС 7 сѝр.
32. **ДЕСОВО** (1945-1952); 1945-1952: кн.18, куѝ.3; 0,7. СИ, а.е.867, лисѝови 2.005,НИС 32 сѝр.
34. **ДОЛНЕНИ** (1944-1950); 1944-1950: кн.13, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.334, лисѝови 469, НИС 27 сѝр.
35. **ДОЛГАЕЦ** (1946-1952); 1946-1951: кн.21, куѝ.1; 0,5. СИ, а.е. 75, лисѝови166, НИС 35 сѝр.
36. **ДРЕНОВЦИ** (1946-1950); 1946-1950: кн.9, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.80, лисѝови 227, НИС 22 сѝр.

39. **ЕРЕКОВЦИ** (1946-1950); 1946-1950: кн.18, куџ.1; 0,5. СИ, а.е.203, листови 321, НИС 32 сџр.
40. **ЗАГОРАНИ** (1946-1950); 1946-1950: кн.13, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.111, листови 181, НИС 27 сџр.
41. **ЗАПОЛЖАНИ** (1946-1950); 1946-1950: кн.12, куџ.1; 0,3. СИ, а.е.81, листови 107, НИС 24 сџр.
42. **ЗДУЊЕ** (1945-1952); 1945-1952: кн.16, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.119, листови 177, НИС 22 сџр.
43. **ЗРЗЕ** (1946-1950); 1946-1950: кн.17, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.93, листови 179, НИС 30 сџр.
201. (201) **ЗРКЛЕ** (1945-1950); 1945-1950: кн.2, куџ.1; 0,1. СИ, а.е.34, листови 52, НИС 7 сџр.
44. **КАДИНО СЕЛО** (1946-1950); 1946-1950: кн.7, куџ.1; 0,2. СИ, а.е.109, листови 221, НИС 20 сџр.
45. **КАЛЕН** (1946-1950); 1946-1950: кн.23, куџ.1; 0,6. СИ, а.е.126, листови 166, НИС 36 сџр.
203. (346) **КРАПА** (1945-1950); 1945-1950: кн.2, куџ.1; 0,1. СИ, а.е.22, листови 29, НИС 7 сџр.
48. **КРИВОГАШТАНИ** (1944-1952); 1944-1952: кн.20, куџ.1; 0,5. СИ, а.е.361, листови 667, НИС 34 сџр.
49. **КРУШЕАНИ** (1946-1952); 1946-1952: кн.6, куџ.1; 0,2. СИ, а.е.45, листови 63, НИС 11 сџр.
50. **КРУШЕЈЦА** (1946-1952); 1946-1952: кн.15, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.363, листови 500, НИС 29 сџр.
204. (203) **КРУШЈЕ** (1945-1950); 1945-1950: кн.1, куџ.1; 0,1. СИ, а.е.48, листови 55, НИС 6 сџр.
51. **ЛАЖАНИ** (1945-1950); 1945-1950: кн.8, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.60, листови 91, НИС 21 сџр.
202. (202) **ЛОКВИЦА** (1945-1950); 1945-1950: кн.4, куџ.1; 0,2. СИ, а.е.74, листови 129, НИС 10 сџр.
52. **МАЖУЧИШТЕ** (1945-1952); 1945-1952: кн.14, куџ.1; 0,4. СИ, а.е.385, листови 706, НИС 29 сџр.

53. **МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1952); 1945-1952: кн.5, куѝ.1; 0,2. АИ, а.е.87, лисѝови 132, НИС 19 сѝр.**
57. **НЕБРЕГОВО (1944-1950); 1944-1950: кн.15, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.213, лисѝови 435, НИС 29 сѝр.**
58. **НИКОДИН (1946-1952); 1946-1952: кн.7, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.167, лисѝови 266, НИС 20 сѝр.**
60. **ОБРШАНИ (1946-1952); 1946-1952: кн.12, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.142, лисѝови 395, НИС 17 сѝр.**
61. **ОРЕОВЕЦ (1946-1950); 1946-1950: кн.17, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.138, лисѝови 213, НИС 30 сѝр.**
62. **ПЛАСНИЦА (1945-1950); 1945-1950: кн.3, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.64, лисѝови 94, НИС 8 сѝр.**
63. **ПЛЕТВАР (1944-1952); 1944-1952: кн.6, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.446, лисѝови 746, НИС 21 сѝр.**
64. **ПОДМОЛ (1946-1952); 1946-1952: кн.31, куѝ.1; 0,7. СИ, а.е.227, лисѝови 386, НИС 45 сѝр.**
65. **ПРЕСИЛ (1946-1952); 1946-1952: кн.9, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.43, лисѝови 97, НИС 14 сѝр.**
66. **ПУСТА РЕКА (1946-1952); 1946-1952: кн.17, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.134, лисѝови 232, НИС 23 сѝр.**
68. **РИЛЕВО (1946-1952); 1946-1952: кн.20, куѝ.1; 0,5. СИ, а.е.52, лисѝови 136, НИС 33 сѝр.**
69. **РОПОТОВО (1946-1952); 1946-1952: кн.26, куѝ.1; 0,6. СИ, а.е.46, лисѝови 128, НИС 40 сѝр.**
71. **СВЕТО МИТРАНИ (1946-1952); 1946-1952: кн.14, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.79, лисѝови 160, НИС 19 сѝр.**
72. **СЕКИРЦИ (1945-1950); 1945-1950: кн.8, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.50, лисѝови 129, НИС 12 сѝр.**
73. **СЕЛЦЕ - КРУШЕВО (1946-1952); 1946-1952: кн.19, куѝ.1; 0,5. СИ, а.е.131, лисѝови 214, НИС 25 сѝр.**
205. (204) **СЛАТИНО (1945-1952); 1950-1952: кн.1, куѝ.1; 0,1. СИ, а.е.32, лисѝови 48, НИС 6 сѝр.**

75. **ТОПОЛЧАНИ (1944-1952); 1944-1952: кн.19, куѝ.2; 0,6. СИ, а.е.535, листови 915, НИС 32 сѝр.**
206. (374) **ТОПОЛНИЦА (1945-1950); 1945-1950: кн.8, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.28, листови 46, НИС 13 сѝр.**
77. **ТУРСКО (ПОДВИС); (1946-1950); 1946-1950: кн.9, куѝ.1; 0,3. СИ, а.е.38, листови 110, НИС 14 сѝр.**
78. **ЦАРЕВИЌ (1946-1952); 1946-1952: кн.7, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.76, листови 112, НИС 18 сѝр.**
79. **ЦРЕШНЕВО (1945-1950); 1945-1950: кн.4, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.58, листови 76, НИС 9 сѝр.**
80. **ЦРНИЛИШТЕ (1946-1950); 1946-1950: кн.14, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.56, листови 129, НИС 27 сѝр.**
81. **ЧАНИШТЕ (1946-1950); 1946-1950: кн.17, куѝ.1; 0,4. СИ, а.е.126, листови 332, НИС 29 сѝр.**
82. **ЧУМОВО (1946-1950); 1946-1950: кн.7, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.61, листови 138, НИС 20 сѝр.**
83. **ШТАВИЦА (1946-1950); 1946-1950: кн.5, куѝ.1; 0,2. СИ, а.е.81, листови 156, НИС 17 сѝр.**

Историјаѝ на фондообразоваѝелиѝе:

Месните народни одбори се формирани во 1945 година врз основа на Уредбата за определување на бројот, територијалните подрачја и седиштата на околските и месните народни одбори, донесена од страна на Министерскиот совет на Федерална Македонија од 21 ноември 1945 година („Службен весник на ФМ“ бр. 24/45 год.). Со Уредбата се укинати општинските народни одбори, а на нивното место и на поранешните НОО се формираат месни народни одбори. Месните народни одбори се реорганизираат во општински народни одбори врз основа на Законот за поделбата на НРМ на околии, градови, градски општини и општини, Законот за спроведувањето на реорганизацијата на народните одбори и Законот за народните одбори на општините⁴.

Некои од месните народни одбори се укинуваат во 1950 година врз основа на Законот за административно-територијалната поделба на НРМ⁵.

(Историјаѝот се однесува на сѝѝе Месни народни одбори)

Содржински податоци за архивската граѓа:

- помагање на НО војска со храна и облека, организирањето исхрана на населението, воведувањето задолжителен откуп на сите земјоделски производи;

---

⁴ „Службен весник на НРМ“ бр. 13/52

⁵ „Службен весник на НРМ“ бр. 28/50

- поправка на патиштата, мостовите и зградите на семејствата на паднатите борци, податоци за бројот на крупен и ситен добиток и за површините засеани со земјоделски производи;
- планирање на производството со разни култури и нормирање на цените на земјоделските производи;
- колонизирање на заслужните и на сиромашните семејства во Војводина; формирањето и работата на аграрните комисии и експропријацијата на имоти;
- отворање аналфабетски и општообразовни курсеви;
- помош во формирањето селските работни задруги;
- отворање читалишта и библиотеки и
- записници и седнични материјали од одржаните седници на пленумите и одборите, на извршните одбори и на комисиите; на тие седници најмногу се третирали прашањата за формирањето селски земјоделски задруги, есенските сеидби, прибирањето и сместувањето на добиточната храна.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОСТАНАТИ

208. (349) УПРАВА ЗА ПРИХОДИ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1972-);
1972-1981: кут. 2; 0,2. АИ, а.е. 246, листови 1.188, НИС 16 сир.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот, програми, планови, извештаи, информации, прегледи и списоци, материјали од Работната заедница, инспекција за приходи, статистички извештаи, финансиски планови и завршни сметки.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

122. УПРАВА ЗА ПАЗАРИ - ПРИЛЕП (1952-1975); 1952-1975: кн. 15, кут. 4;
0,7. АИ, а.е. 358, листови 2.429, НИС 110 сир.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот; седнична граѓа од Управниот одбор, Работната заедница и Режикиот одбор на Управата; договори и материјали од комисии; имотно-правни акти и проекти за објектите на Управата; буџети, завршни сметки.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

356. (391) ФОНД ЗА КОМУНАЛНО УРЕДУВАЊЕ НА ГРАДЕЖНО
НЕИЗГРАДЕНО ЗЕМЈИШТЕ - ПРИЛЕП (1966-1975); 1966-1975:
кн. 1, кут. 1; 0,1. АИ, а.е. 65, листови 655, НИС 30 сир.

Историјата на фондообразованието:

Формиран е со одлука на Собранието на општина Прилеп од 06.04.1966 година, раководен од Управен одбор и функционира заклучно со 1975 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот со актите за оснивање, функционирање и организациона поставеност.

Седнична граѓа од работата на Управниот одбор: Записници, одлуки, заклучоци; граѓа од комуналното уредување на градското земјиште: предлози и измени на градежни парцели, потврди, договори за нови парцели: имотно-правни односи, експропријација на недвижен имот: финансиска документација: финансиски планови, завршни сметки: статистички извештаи.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

357. (392) ФОНД ЗА СОЛИДАРНА ИЗГРАДБА НА СТАНОВИ ЗА РАБОТНИ ЛУЃЕ СО НИСКИ ПРИМАЊА - ПРИЛЕП (1974-1975); 1974-1975: кн. 2, куќ. 1; 0,1. АИ, а.е. 77, листови 412, НИС 20 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Седнична граѓа на: Собранието на Фондот; Управниот одбор, комисији на фондот; акти од работата на Фондот и органите на управување; извештаи, списоци, заклучоци; финансиска документација: извештаи, биланси; потврди за исплатени трошоци на име комунално уредување на градежно земјиште.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

209. (262) ОСИЗ ЗА КУЛТУРА И ИНФОРМИРАЊЕ - ПРИЛЕП (1974-1991); 1974-1991: кн. 5, куќ. 8; 0,9. СИ, а.е. 1.054, листови 4.434, НИС 20 сѝр.

2. ПРАВОСУДСТВО

2.1. ПЕРИОД ДО 1944 ГОДИНА

86. ОКРУЖЕН СУД - ПРИЛЕП (1914-1941); 1914/1941: кн.19, куќ.29; 3,3. АИ, а.е. 1.122, листови 26.188, НИС 212 сѝр.

Историјата на фондообразованието:

Окружниот суд - Прилеп почнал со работа на 12 јуни 1914 година, па се до 31 декември 1914 година. Поради Првата светска војна престанува да работи и повторно почнува со работа на 8 јуни 1919 година како Окружен суд и работи до 1934 година.

Во 1935 година е поделен на два суда: Окружен суд - Прилеп и Срески суд - Прилеп.

Окружниот суд работи до бугарската окупација во 1941 година.

Судот работел на решавање на споровите на подрачјето на Прилеп, Крушево, Брод и Кичево.

Организациска структура:

- Кривично одделение „КЗП“
- Парнично одделение „ПО“
- Одделение за несреќни случаи „КНО“
- Правни лекови „Пл“
- Инвалидски потпори „Инв. П“
- Општо одделение
- Службено

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот: (извештаи, известувања, наредби, упатства, измени и дополнувања на закони, соопштенија, барања, распореди, списоци, персонална документација), изборен материјал (1927-1928), кривични предмети (убиства, обиди за убиства, детеубиства, силовања, шумски кривици, навреди, кражби, тепања, злоупотреба на работно место), граѓански предмети (потврдување сопственост на недвижен имот, спорови за имот, физички делби, купопродажби, облигации за неисплатени долгови, продажба на имот на лицитација, инвалидска помош), кредитно-менични предмети, задругарство (регистрации и списоци на задруги и задругари).

Архивската граѓа е на српски јазик.

88. СРЕСКИ СУД - ПРИЛЕП (1918-1941); 1921/1941: кн.56, кун.32; 4,3.

АИ, а.е. 2.908, листови 28.133, НИС 300 стр.

Историја на фондообразователот:

Срескиот суд - Прилеп е формиран со Уредба на Министерството за правда, објавена во „Сл. весник“ бр.64 од 31 март 1931 година. Основната задача на Срескиот суд - Прилеп била да ги решава споровите за тогашниот срез Прилеп. Судот престанал со работа на 06.04.1941 година со капитулацијата на бивша Југославија.

Организациска структура:

- Кривично одделение
- Граѓанско / парнично / одделение
- Оставинско одделение
- Интабулации (службено, одделение за преписи, потписи, молби и уверенија)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Изборен материјал (избори на народни пратеници и општински одборници), одлуки, решенија, списоци, упатства, укази, наредби, известувања, барања, финансии, персонални досиеја.

Кривични предмети (убиства, кражби, навреди, силувања, против државата), насилно присвојување на недвижен имот (земјиште, куќи и плацеви), неисплатени долгови), Граѓански предмети (потврдување тапи. потврдување на сопственост, разводи, купопродажни договори, иселувања од куќа, утврдување граници на имот, спречено користење на имот, поделба на имоти, враќање на узурпиран имот), Вонпарнични предмети (протоколи и смртovníци, оставински предмети - формирање на маса по смрт, тестаменти, договори, одредување старателство, отфрлање од наследство, овластувања, обврзници и признаници за продажба на недвижен имот), Трговско-менични предмети (интабулација, лицитација, облигација, хипотека, ликвидација).

Архивската граѓа е на српски јазик.

**90. ПРВОСТЕПЕН СУД - ПРИЛЕП (1919-1934); 1919-1934: кн.73, кун.86; 10,0.
АИ, а.е. 17.904, листови 82.654, НИС 1.008 сир.**

**85. ОБЛАСЕН СУД - ПРИЛЕП (1942-1944); 1942-1944: кн.5, кун.10; 1,1.
АИ, а.е. 183, листови 5.665, НИС 65 сир.**

Историјата на фондообразованието:

Областниот суд - Прилеп е основан за решавање на споровите на подрачјето на Прилеп, Крушево, Брод и селата. Со работа престанува на 8 септември 1944 година со капитулацијата на Бугарија.

Организациска структура:

- Кривично одделение
- Граѓанско одделение
- Нотаријално одделение

Содржински податоци на архивската граѓа:

Материјали за организацијата и работата на Обласниот суд - Прилеп, протоколи од општи собранија, протокол од Комисија за уредување на судовите, наредби од: Прилепското околско комесарство за снабдување, Битолската обласна дирекција, Министерскиот совет, Министерството за правосудство, **определенија**, акти, упатства, судски закони, списоци, податоци, известувања, кривични дела (политички карактер), убиства, обиди за убиства, тешки телесни повреди, заведување малолетнички, силувања, неверства, нелегално преминување преку граница и пренесување стока, злоупотреба на службена должност, лажно сведочење, лажна документација, кривични дела за имот, прекршување на законот за граѓанска мобилизација, тешки кражби,

Граѓански дела: усвојување на деца, граѓанска состојба (родени, умрени, промена на име), признавање право на сопственост, плаќање алиментација,

имотно-правни односи, раскинување на договори, регистрации на фирми (протоколи).

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

**87. ОКОЛИСКИ СУД - КРУШЕВО (1942-1944); 1942-1944: кун.3; 0,3.
АИ, а.е. 423, листови 1.551, НИС 54 сир.**

**89. ОКОЛИСКИ СУД - ПРИЛЕП (1941-1944); 1941-1944: кн.25, кун.10; 1,5.
АИ, а.е. 440, листови 6.185, НИС 137 сир.**

Историјата на фондообразованието:

Околинските судови се основани и функционираат како правосудни органи на бугарската окупаторска власт во Македонија. Работат до 8 септември 1944 година, до капитулацијата на Бугарија.

Организациска структура:

- Кривично одделение
- а) Општ карактер (ОХ)
- б) Личен карактер (ЛХ)
- б) Фискален карактер (ФХ)

- Граѓанско одделение

- а) Општ карактер
- б) Личен карактер

Содржински податоци за архивската граѓа:

Акти од работата на судот (упатства, предлози, барања од: Државната адвокатура - Скопје, Министерството за правда - Софија, упатства, наредби, известувања, соопштенија, извештаи од ревизии, списоци, прегледи, протоколи и решенија), избори на претставници за општинските совети, кривични предмети (нејавување на регрутна комисија, антидржавни елементи, недозволено носење на оружје, преминување преку албанска граница, вонбрачно живеење, измами, убиство, кражба), граѓански предмети (докажување право на сопственост на недвижен имот, извршни дела за предавање во владеење на недвижен имот, физичка делба на недвижен имот, право на наследство, тестаменти, договори, право за отуѓување на недвижен имот), финансиски документи, досиеја на вработени.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

4.1. ПРОСВЕТНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

92. УЧИТЕЛСКА ШКОЛА - ПРИЛЕП (1923-1930); 1923-1930: кн.15, кyи.1; 0,4. РЕГЕСТИ, а.е. 132, лисџови 687, НИС 30 сџр.

Исџоријай на фондообразовајелой:

Учителската школа во Прилеп почнала да работи во 1923 година. Школата имала ранг на средна школа и обезбедувала учителски кадар за основните училишта. Работела до 1930 година. Министерството за просвета - Белград со Указ СНБр. 30752/29 година ја затвора Учителската школа во Прилеп.

Содржински йодајџоци за архивскајџа гџрага:

Списоци на наставниците и учениците, предмети од полагањето на практичните учителски испити, пречукани материјали од копии (извештаи, статистички податоци), преписка со Министерството за просвета и Големиот жупан на Битолската област - Просветно одделение, документи за набавување на школски инвентар.

Архивскајџа гџрага е на срџски јазик.

94. УЧИЛИШТЕ ЗА ДОМАЌИНСКО ПРОСВЕТУВАЊЕ „МАРА ЈОСИФСКА“ - ПРИЛЕП (1919-1961); 1919/1961: кyи.2; 0,2. Регестџи, а.е. 773, лисџови 1.281, НИС 140 сџр.

Исџоријай на фондообразовајелой:

За време на српскиот период Училиштето работи под називот „Женско занатско училиште“ - Прилеп. Основната задача била да обезбедува кадар од областа на занаетчиството. Први занатски учителки биле: Вукосављевиќ М. Станка, Моравац М. Олга, Гојковиќ Р. Наталија.

Во 1939 година основано е друштвото „Коло српских сестара“ - (Коло на српските сестри). Со одобрение на Банот на 19.09.1939 година, подигнат е Дом на друштвото на улицата „Крал Петар“. Претседателка на друштвото била Василка Бомболова.

За време на бугарската окупација од 1941-1944 година, Училиштето продолжува со работа под називот „Женско практично занаетчиско училиште“ - Прилеп. Тука се наоѓа и Плакатот од Читалиштето „Надежда“ со соопштение до граѓаните на Прилеп, за доаѓањето на гостите од Македонскиот научен институт.

Во 1941 година основано е Културно-просветното друштво „Царица Јоана“ - Прилеп.

Организациската структура се состоела од: Собрание, Управен одбор, претседател, секретар, благајник, комисији (Контролна, Просветна комисија, Комисија за прилози). Основната задача на друштвото била издигнување на културно-просветната дејност на граѓаните, како и собирање прилози за хуманитарни цели, организирање курсеви за обука на жените, изградба на Детскиот дневен дом.

Претседател на Друштвото била г-ѓата Василка Ќовкарлова.

Во повоенiot период Училиштето работи под називот „Женско домаќинско училиште Мара Јосифоска“ - Прилеп. Училиштето со настава започнува на 17.09.1945 година. Запишани биле 61 ученичка.

Основната задача на Училиштето покрај образовната е да оспособува стручни кадри и продолжува со работа под името „Женско практично занаетчиско училиште“.

Организациска структура: Управа со раководител кој истовремено бил и учител, секретар и режисер, Училишен одбор (претседател, секретар и благајник).

Должноста раководител на училиштето ја извршувале: Софка М. Налетоска (која била и претседател на Училишниот одбор), Софија Т. Милошеска.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Заклетви на занаетчиските учителки, доверлива преписка од Кралската банска управа - Скопје, разна преписка од Начелството на срез Прилепски, Културно друштво „Коло на српските сестри“ (преписка со документација за изградба на Домот), списоци на учителките, влезна преписка од повисоки органи (Вх.писма), излезна преписка од Училиштето (Исх.писма), Женско културно друштво „Царица Јоана“ (записници од седници).

Повоен период: списоци на персоналот, годишни извештаи за работа, записници од родителски состаноци, заклучоци од учителско наставничките конференции, акти за назначување, решенија, одобренија, наредби, прегледи, статистика.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски и македонски јазик.

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

219. (206) „БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ“ - БЕЛА ЦРКВА (? - 1954) 1941/1954:
кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сѝр.

95. БЕЛОВОДИЦА (? - 1972) 1923/1972: *кн. 18; 0,4. СИ, НИС 22 сѝр.*

96. БРАИЛОВО (1919-1955); 1919-1955: *кн. 17, куѝ. 1; 0,4. а.е. 677,*
лисѝови 912, НИС 56 сѝр.

221. (208) „СВЕТИ НАУМ“ - ВАРОШ (? - 1954) 1912/1954: *куѝ. 1: 0,1.*
СИ, а.е. 25, лисѝови 101, НИС 4 сѝр.

97. ВРАНЧЕ (1914-1958); 1915/1958: кн. 16, куџ.2; 0,5. Реџесџи, а.е. 792, лисџови 1.173, НИС 90 сџр.
224. (211) ВРБЈАНИ (1914- ?); 1914/1944: кн. 9, куџ. 1; 0,3. СИ, а.е. 22, лисџови 64, НИС 15 сџр.
226. (213) ГОДИВЉЕ (?- 1946); 1941/1946: кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сџр.
225. (212) ГОЛЕМО КОЊАРИ (1919-1954); 1919/1954: кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сџр.
274. (249) ГОЛЕМО РАДОБИЛ (? - 1967) 1939-1967: кн. 20, куџ. 1; 0,5. СИ, а.е. 4, лисџови 84, НИС 26 сџр.
98. ГОРНО СЕЛО (1914-1967); 1920/1967: кн.45, куџ.1; 1,0. Реџесџи, а.е. 463, лисџови 750, НИС 75 сџр.
99. ДАБНИЦА (1914-1963); 1914/1963: кн.12, куџ.1; 0,3. Реџесџи, а.е. 458, лисџови 737, НИС 50 сџр.
228. (215) ДЕБРЕШТЕ (?- 1954); 1924/1954: кн. 9; 0,2. СИ, НИС 14 сџр.
100. ДЕСОВО (1914-1956); 1928/1956: кн.33, куџ.1; 0,7. Реџесџи, а.е. 239, лисџови 1.131, НИС 60 сџр.
101. ДОЛНЕНИ (1914-1945); 1919/1945: кн.66, куџ.3; 1,6. Реџесџи, а.е. 1.344, лисџови 3.009, НИС 112 сџр.
230. (217) „КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ - ДРЕН (? - 1958); 1946/1958: кн. 8; 0,1. СИ, НИС 12 сџр.
102. ДРЕНОВЦИ (1914- ?); 1914/1941: кн.48, куџ.2; 1,2. Реџесџи, а.е. 1.160, лисџови 1.690, НИС 88 сџр.
231. (218) ЕРЕКОВЦИ (? - 1954); 1943/1954: кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сџр.
232. (219) „СТОЈАН АПОСТОЛОСКИ“ - ЗАБРЧАНИ (?- 1961); 1953-1961: кн. 6; 0,1. СИ, НИС 10 сџр.
103. ЗАПОЛЖАНИ (1933-1958); 1933/1958: кн.16, куџ.1; 0,4. Реџесџи, а.е. 152, лисџови 236, НИС 32 сџр.
233. (220) „ПЕТРЕ ГЛИГУРОСКИ“ - ЗРЗЕ (1919-1977); 1919/1977: кн. 27, куџ. 1; 0,6. СИ, а.е. 8, лисџови 38, НИС 34 сџр.
234. (221) КАДИНО СЕЛО (1919-1962); 1919/1962: кн. 6, куџ. 1; 0,2. СИ, а.е. 10, лисџови 44, НИС 12 сџр.
237. (224) КОШИНО (? - 1944); 1943-1944: кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сџр.

238. (225) **КРИВОГАШТАНИ** (?- 1945) 1933-1945: кн. 5; 0,1. **СИ**, **НИС** 8 сѝр.
239. (226) **КРСТЕЦ** (?- 1957); 1956-1957: кн. 1; 0,02. **СИ**, **НИС** 4 сѝр.
241. (228) „**ПЕЦО ДАСКАЛОТ**“ - **КУТЛЕШЕВО** (? - 1977) 1954-1977:
кн. 30, куѝ. 1; 0,7. **СИ**, а.е. 11, лисѝови 114, **НИС** 38 сѝр.
104. **ЛЕНИШТЕ** (1914-1964); 1924/1964: кн.42, куѝ.1; 0,9. **Реѝесѝи**, а.е. 51,
лисѝови 521, **НИС** 60 сѝр., ажурено во **АОП базиѝе**
245. (229) „**ПРВИ МАЈ**“ - **МАЖУЧИШТЕ** (1945-1962); 1945/1962:
кн.5, куѝ.1; 0,2. **Реѝесѝи**, а.е. 33, лисѝови 95, **НИС** 18 сѝр.
251. (362) **МАКОВО** (?) 1937-1939: кн. 2; 0,04. **СИ**, **НИС** 4 сѝр.
247. (231) „**КРСТЕ МИСИРКОВ**“ - **МАЛО РУВЦИ** (1945-1974); 1946-1974:
кн. 23, куѝ. 1; 0,5. **СИ**, а.е. 13, лисѝови 69, **НИС** 30 сѝр.
250. (233) **МАРГАРИ** (?); 1922-1933: кн. 1; 0,02. **СИ**, **НИС** 4 сѝр.
105. **НЕБРЕГОВО** (1914- ?); 1914/1941: кн.2, куѝ.1; 0,1. **Реѝесѝи**, а.е. 562,
лисѝови 781, **НИС** 20 сѝр.
106. **НИКОДИН** (1914-1970); 1914/1970: кн.24, куѝ.1; 0,5. **АИ**, а.е. 93,
лисѝови 573, **НИС** 55 сѝр.
252. (234) **НОВО ЛАГОВО** (1944-1962); 1944/1962: кн. 2, куѝ. 1; 0,1. **СИ**, а.е. 6,
лисѝови 45, **НИС** 8 сѝр.
253. (363) **НОВОСЕЛАНИ** (1944-1967); 1944/1967: кн. 1, куѝ. 1; 0,1. **СИ**, а.е. 4,
лисѝови 49, **НИС** 6 сѝр.
254. (235) **ОБРШАНИ** (?- 1945) 1941-1945: кн. 6; 0,1. **СИ**, **НИС** 10 сѝр.
255. (236) „**БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ**“ - **ОРЕОВЕЦ** (?- 1970) 1941/1970:
кн. 1; 0,02. **СИ**, **НИС** 4 сѝр.
272. (370) **ПОДМОЛ** (?- 1954) 1941-1954: кн. 6, куѝ. 1; 0,2. **СИ**, а.е. 14,
лисѝови 68, **НИС** 12 сѝр.
267. (364) **ВИШО ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ - ПРИЛЕП** (1944-1945); 1944-1945:
кн. 11; 0,2. **СИ**, **НИС** 14 сѝр.
268. (365) **НАРОДНО ПРВОНАЧЕЛНО УЧИЛИШТЕ**
„**КИРИЛ И МЕТОДИЈ**“ - **ПРИЛЕП** (1941-1947); 1941-1947:
кн. 3; 0,06. **СИ**, **НИС** 6 сѝр.

269. (366) **НАРОДНО ПРВОНАЧЕЛНО УЧИЛИШТЕ „МЕТОДИЈ КУСЕВ“ - ПРИЛЕП (1941-1945); 1941-1945: кн. 1; 0,01. СИ, НИС 2 сѝр.**
270. (367) **НАРОДНО ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ „ОТЕЦ ПАИСИЈ“ - ПРИЛЕП (1942-1945); 1942-1945: кн. 2; 0,04. СИ, НИС 3 сѝр.**
261. (242) **ОСНОВНА НАСТАВА - ПРИЛЕП (1954-1961); 1954-1961: кн. 13, куѝ. 1; 0,4. СИ, а.е. 2, лисѝови 587, НИС 20 сѝр.**
259. (240) **„ПЕРЕ ТОШЕВ“ - ПРИЛЕП (1941-1962); 1941-1962: кн. 24, куѝ. 2; 0,7. СИ, а.е. 104, лисѝови 1.160, НИС 35 сѝр.**
108. **„СВЕТИ КЛИМЕНТ“ - ПРИЛЕП (1941-1944); 1941-1944: кн. 3; 0,06. СИ, НИС 6 сѝр.**
258. (239) **„КЕМАЛ НАМИК“ - ПРИЛЕП (1945-1956); 1945-1956: кн.21, куѝ.1; 0,5. АИ, а.е. 63, лисѝови 393, НИС 45 сѝр. ажурито во АОП базиѝе**
260. (241) **„ЦАР САМОИЛ“ - ПРИЛЕП (1941-1962); 1941-1962: кн. 54, куѝ. 1; 1,2. СИ, а.е. 47, лисѝови 189, НИС 65 сѝр.**
271. (368) **ЦИГАНСКО УЧИЛИШТЕ - ПРИЛЕП (1946-1950); 1946-1950: кн. 2, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 21, лисѝови 85, НИС 8 сѝр.**
273. (248) **„ИЛКА ПРИСАЃАНКА“ - ПРИСАД (1914-1964); 1914/1964: кн.4, куѝ.1; 0,2. Реѝесѝи, а.е. 12, лисѝови 33, НИС 12 сѝр.**
275. (250) **„НИКОЛА ТОДОРОСКИ“ - РАКЛЕ (1914-1974); 1914/1974: кн.48, куѝ.1; 1,1. Реѝесѝи, а.е. 104, лисѝови 905, НИС 75 сѝр. ажурито во АОП базиѝе**
109. **РИЛЕВО (1914-1944); 1914/1944: кн.63, куѝ.2; 1,5. Реѝесѝи, а.е. 680, лисѝови 951, НИС 115 сѝр.**
278. (252) **СЕКИРЦИ (? - 1954) 1919/1954: кн. 4; 0,1. СИ, НИС 8 сѝр.**
110. **СЕНОКОС (1914-1956); 1926-1956: кн.11, куѝ.1; 0,3. Реѝесѝи, а.е. 190, лисѝови 257, НИС 23 сѝр.**
279. (253) **„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - СЛАВЕЈ (? - 1954); 1942/1954: кн. 1; 0,02. СИ, НИС 4 сѝр.**
111. **СЛЕПЧЕ (1915-1954) ; 1915/1954: кн. 12, куѝ. 1; 0,3. СИ, а.е. 27, лисѝови 236, НИС 18 сѝр.**
280. (254) **„КИРИЛ И МЕТОДИЈА“ - СРЕДОРЕК (? - 1976); 1954-1976: кн. 17; 0,3. СИ, НИС 20 сѝр.**

112. **СТАРО ЛАГОВО (1915-1962); 1915/1962: кн. 4, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 44, лисѝови 196, НИС 10 сѝр.**
113. **СТРОВИЈА (1914-1941); 1914-1941: кн.13, куѝ.1; 0,4. Реѝесѝи, а.е. 198, лисѝови 309, НИС 45 сѝр.**
282. (256) **„НИКОЛА ТОДОРΟΣКИ“ - ТОПЛИЦА (1914-1964); 1914/1964: кн. 6, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 16, лисѝови 66, НИС 12 сѝр.**
283. (257) **„НИКОЛА ТОДОРΟΣКИ“ - ТРОЈАЦИ (1941-1974); 19141/1974: кн. 17; 0,3. СИ, НИС 20 сѝр.**
284. (258) **ЦАРЕВИЌ (1915-1965); 1915/1965: кн. 12, куѝ. 1; 0,3. СИ, а.е. 16, лисѝови 263, НИС 18 сѝр.**
286. (260) **„КРСТЕ МИСИРКОВ“ - ЧУМОВО (? - 1973); 1944-1973: кн. 26, куѝ. 1; 0,6. СИ, а.е. 8, лисѝови 39, НИС 34 сѝр.**
287. (371) **ШТАВИЦА (? - 1961); 1938/1961: кн. 4, куѝ. 1; 0,2. СИ, а.е. 17, лисѝови 66, НИС 10 сѝр.**

Исѝоријати на фондообразователитѝе:

Од 1900 година наваму постои богат и развиен просветен живот во Прилеп. Во овој период работеле низа училишта почнувајќи од турските, бугарско - егзархиските, српските, бугарските за време на окупацијата и македонските, после ослободувањето.

Од 1909 до 1912 година во Прилеп работеле седум училишта:

- Централно машко училиште „Св.Кирил и Методи“
- Централно женско училиште „Светлина“
- Основно месно училиште „Св.Климент“
- Основно месно училиште „Отец Паисиј“
- Работворно училиште „Труд“
- Машко третокласно училиште (во ранг на средно)
- Женско третокласно училиште (во ранг на средно)

Вкупно 2253 ученици: 1228 машки, 1025 женски.

Во овој период во училиштата работеле 40 учители. Наставата во училиштата се изведувала на бугарски јазик.

Во училиштата постоеле три степени на образование: забавишта, паралелки - одделенија и класови. Организирани биле и ученички хор и театар.

Во овој период во Прилепско имало 46 села со училишта, 32 учители, 18, учителки, 1136 ученици (750 машки и 386 женски)

Во 1914 година училиштата продолжуваат со својата работа и во текот на Првата светска војна во многу тешки услови. Училишните згради биле стари, со бедни и мизерни простории без доволно светлина и основни услови за изведување на настава.

Во 1918 година по завршувањето на Првата светска војна во Кралството СХС почнуваат да важат законите за школство. Дотогашните училишта биле затворени. Во Прилепскиот срез почнале да се градат нови училишни згради, а

тоа зборува за просветниот развој на Прилеп и околицата, како и желбата на населението за масовно описменување и просветување на нивните деца.

Во Прилепскиот срез учителствувале учители од разни краишта на бивша Југославија. Во 1918 година во Прилеп работеле 5 училишта со 10 одделенија, ученици 524, наставници 10.

Во периодот под српска управа се изградиле 3 Народни училишта во градот:

- Државна народна школа „Крал Петар“ - изградена 1926 г.
- Државна народна школа „Кралевиќ Марко“ - изградена 1928 г.
- Државна народна школа „Св. Сава“ - изградена 1926 г.

Во селата биле изградени 26 училишта.

Од средните училишта за време на српската управа работеле:

- Прилепската гимназија - Нижа реална гимназија - Прилеп
- Учителската школа
- Женско занатско училиште во Прилеп.

Со априлската војна од 1941 година и бугарската окупација, на местото на српските училишта биле отворени бугарски училишта. Во Прилеп работеле 5 основни училишта: „Св. Кирил и Методи“, „Отец Паисиј“, „Методи Кусев“ - митрополит, „Пере Тошев“, „Цар Самоил“. Својата работа ја продолжува и Прилепската гимназија под назив Мешовита гимназија „Цар Самоил“ и Женското практично занаетчиско училиште во Прилеп.

По ослободувањето, на македонски јазик, започнува работата на Народните основни училишта во Прилеп и околицата.

Содржински појатоци на архивската граѓа:

- Деловодни протоколи, главни книги, дневници;
- Записници од седници на месните училишни одбори, записници од Учителскиот совет, програми за прослави, извештаи за работа, списоци, прегледи и податоци, статистика, преписка (изворна од училиштата), доставена преписка од школскиот надзорник и Началникот на Прилепска околица, материјали од подмладокот на Црвениот Крст, финансиска документација.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

5. СОЦИЈАЛНИ И ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

5.2. ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

291. (265) ЗАЕДНИЦА ЗА ЗДРАВСТВО ИЗО - МАКЕДОНСКИ БРОД (1957-1991); 1957-1990: кн. 23, куй. 1; 0,5. СИ, а.е. 32, листови 229, НИС 30 сир.

292. (266) ЗАЕДНИЦА ЗА ЗДРАВСТВО ИЗО - ПРИЛЕП (1951-1973); 1951-1973: кн. 62, куй. 10; 2,2. СИ, а.е. 1.139, листови 5.714, НИС 80 сир.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. ПЕРИОД ДО 1944 ГОДИНА

6.1.1. Банки и парични заводи

**294. (373) КРЕДИТ-ИНФОРМ - БЕЛГРАД(-); 1931-1941: куџ.1; 0,1.
АИ, а.е. 112, лисџови 358, НИС 14 сџр.**

Содржински џодаџоци за архивскаџа џраџа:

Фондот содржи: предмети за одобрени кредити на корисниците од Прилеп, Крушево и село Растеш (Бродско).

Архивскаџа џраџа е на срџски јазик.

**295. (367) НАРОДНА БАНКА - КРУШЕВО (1941-1944); 1941-1944: куџ.1; 0,1.
АИ, а.е. 168, лисџови 517, НИС 14 сџр.**

Исџоријаџи на фондообразоваџелойџи:

Земјоделската и кооперативната банка - филијала Крушево е основана за време на бугарската окупација во Македонија од 1941 година и работи до 1944 година. Задачите на банката биле: отворање на кредитни кооперации во селата, проучување на стопанските и кредитните можности на земјоделските стопани, можностите за оснивање на кооперации во селата, кредитирање на кооперативните здруженија, давање заеми и агитација за афирмација на кредитната и влоговната служба на банката.

Содржински џодаџоци за архивскаџа џраџа:

Извештаи од Земјоделската и кооперативна банка - филијала Крушево, извештаи од Реонскиот кооперативен инспектор, преписка од бугарската народна банка - централна управа - Софија, заведени окружни писма од Бугарската земјоделска и кооперативна банка - Софија, преписка од Земјоделската и кооперативна банка - филијала Крушево, податоци, групни биланси, декларации од сопственици на фирми, курсни листи на странски валути.

Архивскаџа џраџа е на бугарски јазик.

6.1.4. Занаетчиство

115. ОПШТА ЗАНАТСКО-КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЈА „ПОБЕДА“ - ПРИЛЕП (1927-1947); 1934-1947: кн.12, куџ.3; 0,5. АИ, а.е. 1.381, лисџови 2.583, НИС 75 сџр.

Историја на фондообразователот:

Општата занаетчиска кредитна кооперација „Победа“ - Прилеп, почнала со работа во 1927 година како Кредитно-потребителна задруга. Во овој период таа им давала пари на своите задругари под заем, а истовремено му доставувала стоки за работа. Задругата постигнала голем успех и се вброила во првите најуспешни во бивша Југославија.

Задругата сосидала свој дом во вредност од 7 до 8 милиони динари, со модерна кино сала и капитал од 1.050.000 левови и Фонд од 300.000 лева. Таа имала 400 членови и 150 лица вложувачи на пари со обично штедење.

Во периодот на бугарската окупација од 1941 до 1943 година Кооперацијата својата дејност не ја обавува во целост. На 15.08.1941 година поднесен е извештај за издавање на Кооперацијата под наем на Обласното инженерство. На 18.8.1941 година донесено е решение за издавање на горниот спрат на Кооперацијата под наем на Бугарската земјоделска и кооперативна банка, ф-ла Прилеп. Во склоп на Кооперацијата во овој период функционира и Киното „Занатски дом“, сопственост на Кооперацијата. На 26.10.1941 година донесено е решение за издавање на киното под наем, заедно со киноапаратите и инвентарот. Својата дејност ја обновува на 20.09.1943 година како Општа занаетчиска кооперација за општи доставки „Победа“ - Прилеп. Нејзината дејност во бугарскиот период била за набавка на разни производи и материјали за занетчиите во Прилеп.

По ослободувањето продолжува да работи како Општа занаетчиска набавна кооперација. Македонскиот кооперативен сојуз (Кооперативна комисија при Президиумот на АСНОМ), донесува привремен Правилник за занаетчиските кооперации, потврден од Президиумот на АСНОМ со Записник бр.2 од 19.02.1945 година, за обновување на занаетчиските кооперации во духот на социјалистичките закони. Занаетчиската кредитна кооперација „Победа“ - Прилеп е формрана со задача да им врши услуги на занетчиите, да доделува кредити за вршење на занаетчиска дејност, да ја поттикнува и шири свеста на штедењето и да помага на разни културно - просветни установи. Привремениот Правилник за занаетчиските кооперации овозможува Кооперацијата да отвора разни претпријатија за производство на материјали за потребите на занаетството, да организира курсеви за издигнување на занаетството како стопанска гранка. На годишното собрание одржано на 14.01.1947 година донесено е решение за ликвидирање на Кооперацијата. Со Резолуција од 14.01.1947 година членовите на Задругата, зградата на Задружниот дом ја поклонуваат на Синдикалниот совет во град Прилеп, со што Кооперацијата престанува со работа.

Организациска постојаност:

Во периодот од 1941 до 1944 година во својата организациска структура има: Собрание, Управен совет и Контролен совет. Управниот совет управувал со Кооперацијата, а Контролниот совет ја контролирал работата и сметките на Кооперацијата. Отчет за својата работа Управниот и Контролниот совет давале на годишните собранија на задругарите.

Во периодот од 1945 до 1947 година организациската структура е: Собрание, Пленум на Управниот одбор, Извршен одбор и Ликвидациона комисија.

Должноста претседател на Занаетчиската кооперација - Прилеп, ја извршувал: Петар Трајчев (1941-1944)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од редовните и вонредните годишни собранија, записници од седниците на Управниот и Контролниот одбор, записници за примање и предавање на должност, записници од комисији, правила, упатства за работа, извештаи за работа, извештаи и декларации за стоки, списоци на персоналот и членовите задругари, списоци на исклучените членови, податоци, прегледи, договори, преписка за обновување на дејноста на Кооперацијата, акти за назначување, планови за градба, материјали од Киното „Занатски дом“ - Прилеп, преписка, финансиска документација.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

6.1.5. Задруги

360. (312) ЗЕМЈОДЕЛСКА ЗАДРУГА „ТРИБОР“ - ВИТОЛИШТЕ (1932-1972); 1932-1972: кн. 19, куќ. 3; 0,7. СИ, а.е. 221, листови 2.226, НИС 30 сџр.

362. (313) ЗЕМЈОДЕЛСКА НАБАВНА ЗАДРУГА - ДУЊЕ (1932-1936); 1932-1936: куќ. 1; 0,1. СИ, а.е. 12, листови 12, НИС 5 сџр.

Историјата на фондообразованието:

Земјоделско набавните задруги се формирани во исто време во предвоена Југославија, продолжуваат со работа за време на окупацијата а некои од нив и потоа. Сите имаат иста дејност на работа и иста организациона структура.

Организациската структура им е следната:

1. Собрание
2. Управен одбор
3. Надзорен одбор
4. Благајник
5. Книговодител
6. Магационер

Сите членови на Управниот и Надзорниот орган, како и благајникот, книговодителот и магационерот се од членовите на задругарите.

За сите прашања се справало на седници за кои се воделе записници.

Највисок орган на управување бил Собранието, со кое раководел претседател.

Во задругите што продолжиле со работа како и во бугарскиот период, а и покасно, организациската структура се променила:

1. Управен совет
2. Контролен совет
3. Секретар и
4. Магационер

Каква организациска поставеност имале по 1944 година не ни е познато и до кога точно постоеле.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од:

- Годишните собранија, Конференцијата, Управниот одбор, контролниот одбор, задружниот совет, комисиите на задругата.

Правила за работата на задругата.

Тарифни правилници и други акти за работа.

Годишни планови и извештаи за работа.

Статистички извештаи, финансиски планови и извештаи.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

6.2. ПЕРИОД ПО 1944 ГОДИНА

6.2.3.5. Останати

348. (306) ТЕХНИЧКА СЕКЦИЈА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ЈАВНИ ПАТИШТА И УЛИЦИ - ПРИЛЕП (1954-1975); 1954-1974: кн. 15, кун. 5; 0,8. АИ, а.е. 402, листови 3.546, НИС 126 сир.

Историјата на фондообразованието:

Формирана е со решение на Градскиот народен одбор - Прилеп во 1954 година за јавно одржување на патите и улиците во градот, а функционира заклучно со 1974 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот со актите за оснивање, пререгистрација и престанок со работата; седнична граѓа од Годишните собранија, Извршниот одбор на Техничката секција, Работната заедница; планови, програми и извештаи за работа, списоци, статистички извештаи.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

351. (309) ЗАЕДНИЦА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ - ПРИЛЕП (1957-1973); 1961-1972: кн. 49, кун. 12; 2,2. СИ, а.е. 265, листови 6.463, НИС 68 сир.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот, седнична граѓа од управниот орган, материјали од стручно оспособување, вработувања во странство, евиденција на невработените, курсеви за различни занимања, завршни сметки.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

**355. (390) ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО СТАНБЕНИ
ЗГРАДИ ВО ОПШТЕСТВЕНА СОПСТВЕНОСТ - ПРИЛЕП
(1966-1975); 1966-1975: кн. 18, куќ. 3; 0,7.АИ, а.е. 255, лисџови 2.199,
НИС 80 сџр.**

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот; Седнична граѓа од Работничкиот совет, Работната заедница и комисиите на претпријатието; договори за купопродажба, отстапување на станбени згради во општествена сопственост и индивидуални лица; документација од имотно-правни односи: експропријациони решенија, договори, тапии, судски пресуди.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

7.ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

7.1. ПОЛИТИЧКИ И ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ

7.1.1. Напредни политички и општествено-политички организации

ОКОЛИСКИ КОМИТЕТИ НА КПМ

**370. (396) КРУШЕВО (1944-1952); 1945-1952: кн.12, куќ.5; 0,7. АИ, а.е. 1.125,
лисџови 2.101, НИС 202 сџр.**

Историја на фондообразователот:

Околинскиот комитет на КПМ - Крушево е формиран пред ослободувањето на Крушево во 1944 година и дејствува до 1952 година.

Политички секретари биле: Соколе Попоски, Јошко Стеваноски, Методија Стојаноски (Мазар), Миле Бочвар, Вангел Мандилоски и Кочо Фити.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од одржани состаноци на Партиската конференција, Комитетот, Пленумот, Бирото, месни штабови за обезбедување храна, од одделенија, комисии, ОПО, програми, планови, извештаи за работа, ќелиски партиски извештаи, извештаи за политичката и економската положба, за работата на СРЗ, за негативните појави во поедини ОПО во околината, за алфаветската кампања во градот и населените места, анализи за: предизборната активност, за составот и развојот на партиската организација, за алфаветската кампања, за борбата против неписменоста, за работата на

ОПО, за казнената политика, за работата на масовните организации и друштва. Информации: за спроведување на Заклучоците од ЦК на КПЈ, за положбата и националната припадност на членовите во ОПО Годишни буџети, платни списоци.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

166. МАКЕДОНСКИ БРОД (1944-1952) 1944-1952: кн.9, куќ.5; 0,7. АИ, а.е.1.128, листови 2.078, НИС 203 сѝр.

167. ПРИЛЕП (1944-1955); 1944-1955: кн.22, куќ.8; 1,2. АИ, а.е. 1.875, листови 4.663, НИС 282 сѝр.

Организациска постојаност:

Околинскиот комитет на КПМ - Прилеп, како највисоко партиско раководство на Прилепска околина, во својата организациона структура опфаќа: Конференција, Комитет (како извршен орган на Конференцијата). Од редовите на Комитетот се избира Пленум и Биро, политички и организационен секретар.

Помошни тела: Сектори (СКОЈ, НФ, АФЖ, Организација на власта), Синдикат, Одделение за агитација и пропаганда, Одделение за теоретско издигнување на масите, Кадрово одделение, Организационо-инструкторско одделение, со отсеци за евиденција, статистика, партиски книшки. Подоцна е формирана Ревизиона комисија и Комисија за село (1948).

Политички секретари биле: Пенко Здравковски, Димче Јованоски (МК на КПМ - Прилеп), Благоја Талески - Иван, Киро Димитриоски, Коце Богески и Коле Рулески.

Со Законот за подрачјата на околините и општините од 28 јуни 1955 година се укинува Прилепската околина. Со тоа престанува со работа Околинскиот комитет на СКМ - Прилеп.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од седници на Конференцијата, Пленумот, Комитетот, Бирото, записници од состаноци со секретарите на МК, ќелиите и ОПО, записници од советувања, активности, планови, извештаи за работа, материјали од организационо-политичките прашања, материјали од работата на органите на власта, материјали за работата на општествено-политичките организации, изборни материјали, материјали од областа на стопанството, колонизацијата, податоци и анализи за работата на СРЗ, списоци на членовите на партијата, партиски школи, семинари, курсеви, годишни буџети, финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ КОМИТЕТИ НА КПМ

168. ПРИЛЕП (1945-1955); 1945-1955: кн.13, куџ.11; 1,4. АИ, а.е. 6.618, лисџови 9.801, НИС 186 сџр.

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТИ НА КПМ/СКМ

371. (320) ДЕБРЕШТЕ (1950-1955); 1951-1955: куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 185, лисџови 332, НИС 11 сџр.

373. (322) ДОЛНЕНИ (1945-1965); 1952-1965: кн. 16, куџ. 7; 1,0. СИ, а.е. 3.157, лисџови 5.703, НИС 32 сџр.

372. (321) ДУПЈАЧАНИ (1950-1955); 1950-1955: кн. 1, куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 227, лисџови 316, НИС 13 сџр.

374. (323) КОСТИНЦИ (1952-1955); 1952-1955: кн. 1, куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 500, лисџови 650, НИС 13 сџр.

375. (399) КРИВОГАШТАНИ (1945-1965); 1951-1965: кн. 13, куџ. 4; 0,6. СИ, а.е. 1.546, лисџови 3.248, НИС 34 сџр.

376. (397) КРУШЕВО (1965-1991); 1965-1990: : кн.8, куџ.39; 4,1. АИ, а.е. 1.623, лисџови 23.873, НИС 420 сџр.

377. (398) МАКЕДОНСКИ БРОД (1952-1965); 1952-1965: кн.16, куџ.8; 1,1. АИ, а.е. 2.865, лисџови 6.650, НИС 172 сџр.

378. (324) МАРИОВО - МАНАСТИР (1955-1965); 1955-1965: кн. 13, куџ. 4; 0,7. СИ, а.е. 1.615, лисџови 3.177, НИС 33 сџр.

379. (325) ПЛЕТВАР (1945-1962); 1955-1962: кн. 1, куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 519, лисџови 842, НИС 12 сџр.

380. (326) ТОПОЛЧАНИ (1945-1965); 1952-1965: кн. 7 куџ. 6; 0,7. СИ, а.е. 1.547, лисџови 4.167, НИС 38 сџр.

Исџоријајџ на фондообразовајџелијџе:

По формирањето на КПМ (19 март 1943 година во Тетово) и нејзиниот прв Централен комитет, територијата на Македонија е поделена на пет оперативни зони, а за раководење со партиската организација се формирани пет обласни комитети на КПМ. Вториот обласен комитет ја опфаќа територијата Битола, Прилеп, Крушево, Струга, Охрид и Ресен со нивните околии. Обласните комитети пристапиле кон зацврстување и ширење на партиската организација на својата територија, создавање на околински комитети.

На 6 август 1944 година Президиумот на АСНОМ во с. Рамно - Кумановско донел решение по линија на Власта, Македонија да се подели на 4 области: Скопска, Битолска, Штипска и Кичевско-Дебарска област. Согласно оваа поделба е извршена и територијална поделба и по партиска линија - формирани се 4 обласни комитети на КПМ - Скопски, Битолски, Штипски и Кичевско-Дебарски, која егзистира до 21 октомври 1944 година, кога по линија на Власта и по партиска линија е укината Кичевско-дебарската област која е приклучена кон Битолската.

Во текот на јануари 1945 година партијата организираше обласни партиски советувања.

Во крајот на јануари 1945 година во Скопје е одржано Земско советување на кое се укинаа обласните комитети и на нивно место се формираат осум окружни комитети меѓу кои се Прилепскиот, Битолскиот и Охридскиот. Во ноември 1945 година бројот на окружните комитети се намалува од 8 на 4 (МК на Скопје - во ранг на окружен комитет и окружните комитети на КПМ Битола, Велес, Скопски и Штипски).

Организационата поставеност на Окружниот комитет на КПМ Прилеп е следна:

- Одделение за агитација и пропаганда;
- Организационо-инструкторско одделение и
- Кадрово одделение.

Под надлежност на Окружниот комитет Прилеп се Околицките комитети на Прилеп, Крушево, Кичево и Брод.

Со новата административно-територијална поделба на Македонија во 1946 година се реорганизира и партиската организација. На 17 октомври 1946 година со решение на ЦК се укинуваат окружните комитети и на нивно место се создаваат градски и околицки комитети.

Во ноември 1948 година организационата поставеност на партиската организација во Македонија е: 9 градски 27 околицки, 4 реонски, 7 месни комитети и 12 комитети во поголемите претпријатија.

Со Законот за административно-територијална поделба од април 1949 година Македонија е поделена на три области - што е проследено и по партиска линија - Скопска, Битолска и Штипска област. Во почетокот на јануари 1950 година укината е Скопската област, а се формираат Кумановска и Гостиварска област. Ваквата поделба по линија на Власта и по партиска линија егзистира до 5 јуни 1950 година кога со нов закон за административно-територијална поделба Македонија повторно е поделена на околии и градови.

По Првиот конгрес на КПМ 1949 година, па сè до почетокот на 1952 година, партиските организации функционираат преку своите управи:

- Организационо-инструкторска управа;
- Управа за кадри;
- Управа за агитација и пропаганда;
- Комисија за село и
- Економско-финансиско одделение.

Од 1952 година се укинуваат управите и се формираат комисии (за агитација и пропаганда, за село, за партиска изградба, за масовни и општествени организации, за стопанство и комисија за народна власт).

По Шестиот конгрес 1952 година партијата го менува името - Сојуз на комунисти, а на местото на комисиите повторно се основаат:

- Организационен секретаријат; Кадрово одделение; Контролна комисија; Економско-финансиско одделение и Историско одделение (задача на ова одделение било средување и систематизирање на архивската документација на партијата).

Со новата административно-територијална поделба на Македонија од 1952 година по линија на власта се создаваат општините, а по партиска линија се создаваат општинските комитети на СКМ (кои егзистираат до 1990), чија основна задача е да даваат помош на основните партиски организации и да ја развиваат идејно-воспитната работа кај масите.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот;

Изборни материјали и конститутивни седници;

Седнична граѓа на Општинската конференција на СКМ и комисиите;

Седнична граѓа на ОК на СКМ - редовни, проширени, конститутивни;

Седнична граѓа од Претседателството на ОК на СКМ;

Материјали и записници од ОПК на СКМ, комисиите на ОК на СКМ,

политичкиот актив и непосредните производители;

Граѓа на Комитетот за ОНО и ОСЗ;

Статистички податоци и извештаи;

Финансиски планови, буџети, завршни сметки;

Записници од основни организации на СКМ;

Партиски досиеја на членовите на ОК на СКМ.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОКОЛИСКИ ОДБОРИ НА НАРОДЕН ФРОНТ

381. (400) МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1952); 1945-1952: кун.1; 0,1. АИ, а.е. 41, листови 92, НИС 8 сѝр.

169. ПРИЛЕП (1945-1955); 1945-1955: кун.1; 0,1. АИ, а.е. 334, листови 773, НИС 62 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Седнична граѓа на Околискиот одбор на Народниот фронт, Конференцијата на НФ, Пленумот, Извршниот одбор и Секретаријатот на НФ; Записници од органите и телата на Околискиот одбор; преписка со Земскиот одбор на НФ. Програми и извештаи за работа; упатства, наредби, барања, информации преписка; финансиска документација - буџети. Материјали од основните организации на НФ.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ ОДБОРИ НА НАРОДЕН ФРОНТ

170. ПРИЛЕП (1945-1955); 1945-1955: кн. 3, куй.2; 0,3. АИ, а.е. 797, листови 1.230, НИС 86 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Изборни материјали и конститутивни седници;

Седнична граѓа од Градскиот одбор на НФ, Конференцијата, Секретаријатот, Извршниот одбор;

Материјали од соработката со Главниот одбор на НФ - Скопје и Обласниот одбор на НФ - Битола;

Упатства, реферати, предлози, преписка;

Материјали од кварталните организации.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ КОНФЕРЕНЦИИ НА ССРНМ

384. (401) КРУШЕВО (1945-1991); 1946-1991: кн.13, куй.17; 2,0. АИ, а.е. 1.069, листови 5.160, НИС 315 сѝр.

385. (402) МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1991); 1958-1991: кн.5, куй.4; 0,5. АИ, а.е. 665, листови 3.432, НИС 96 сѝр.

387. (330) ПРИЛЕП (1955-1991); 1955-1991: кн.9, куй.42; 4,4. АИ, а.е. 9.152, листови 31.105, НИС 420 сѝр.

Историјата на фондообразованието:

Организацијата на Социјалистичкиот сојуз претставува општествено-политичка организација за организирање на основните социјалистички сили за решавање на сложени општествено-политички проблеми во социјалистичката изградба на земјата.

За време на војната и по НОВ, дејствува како НОФ и претставува масовна - политичка организација која во своите редови ги обединува сите прогресивни и антифашистички сили, сите слоеви на народот без разлика на националност, вера и пол. Преку НОФ кој работел врз широка платформа, можеле да дојдат до израз стремежите и желбите на народот за изградба на земјата.

Програмата на НОФ како масовна, сенародна и политичка организација имала разновиден карактер: политички, стопански и културно-просветен. Главна преокупација во работата на НОФ во 1945 година биле изборите за НОО-ри. НОФ одржува конференции со широките народни маси за разјаснување на карактерот на изборите. Конференции биле одржани на сите нивоа - селски, општински, градски, околиски. Најзначајна програмска содржина претставувало стопанството - пролетната сеидба, снабдувањето на населението, формирање работни бригади за Војводина. Под раковоство на НФ формирани се сеидбени фондови со кои раководеле посебни комисији. Сеидбата била сфатена не само како работа на земјоделците, туку како општонародна работа.

Издигнувањето на културно-просветното ниво на народот е исто така значајна програмска задача на НОФ. Организираше конференции, семинари, алфабетски курсеви, народни универзитети. Во соработка со АФЖ и НОМСМ одржуваше семинари за учителите во селата. Организираше, прослави, годишнини, манифестации, натпревари меѓу работниците.

НОФ спроведувајќи ја својата програма успеал да создаде единство кај народот.

Со реорганизациите и административните територијални поделби на Македонија и Социјалистичкиот сојуз го менува своето име.

Со укинувањето на Прилепската околина во 1955 година дејствува како Општински одбор на ССРМ - Прилеп. Како таков работи до 1966 година. Од 1967 до 1990 година дејствува како Општинска конференција на ССРМ - Прилеп.

Формата на семинари и во овој период се покажала како мошне практична и корисна. Од организираните Семинари, произлегува дека интересот на широките народни маси за проучување на современата проблематика е голем и позитивен. Меѓу поважните проблеми што биле разгледувани и решавани се: здравствената состојба и комуналната хигиена, општественото управување, Општествениот план на општината, културно-просветната дејност, стопанската дејност, идеолошко-политичката работа, изборите и др.

Организациска постојаност:

Општинскиот одбор на ССРМ во својата организациска структура опфаќа: Пленум, Секретаријат, Претседателство, Извршен одбор, Надзорен одбор.

Општинската конференција на ССРМ во својата организациска структура опфаќа: Конференција (како највисок орган), Извршен одбор кој функционира до 1971 година, Претседателство, Надзорен одбор.

Помошни тела: Одбори, координациони тела, секции, друштва, сојузи, здруженија, месни одбори при месните заедници и квартали во градот и селата.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот, записници и други материјали од изборите на ОК ССРМ, материјали од општински кандидатски конференции, предкандидатски и кандидатски собири, седничен материјал од изборни, конститутивни и редовни конференции, седничен материјал од пленарни и пленарно проширени седници на Општинскиот одбор, Секретаријатот и Претседателството, седничен материјал од седниците на Извршниот одбор, Претседателството, Надзорниот одбор, записници од разни советувања, семинари, мировни совети, материјали од: одбори за прослави, координациони одбори, комисији, секции, Политичкиот актив, Активот на новинарите и работната заедница, материјали од основните организации во градот и селата, финансиски документи.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ ОДБОРИ НА ССРМ

382. (327) ДОЛНЕНИ (1945-1965); 1952-1965: кн.5, куќ.1; 0,2. АИ, а.е. 634, листови 1.091, НИС 40 сѝр.

Историја на фондообразованието:

Општински одбор на ССРМ (во натамошниот текст - ОО) Кривогаштани до 1955 година работи како Месен одбор во рамките на ОО на ССРМ Долнени.

Од 1955 година работи како ОО на ССРМ со 19 селски основни организации, а во 1961 година во рамките на ОО на ССРМ Кривогаштани, формирани се 9 Месни одбори на ССРМ кои во 1962 година се намалени на 5 со 33 подружници: Кривогаштани - 12; Годивље - 4; Славеј - 5; Обршани - 7 и Бучин - 5 подружници.

Ваквата организација на ОО на ССРМ Кривогаштани, останува до 1965 година кога со новата територијална организација општината Кривогаштани престанува да функционира, а селата се приклучуваат кон општините Прилеп и Крушево.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Седничен материјал од ОО на ССРМ; Општински изборни конференции; Редовни седници на ОО; Проширено-пленарни седници на ОО; Седници на Секретаријатот; Седници на Извршниот одбор; Седници на Надзорниот одбор на ОО; Записници од комисиите на ОО; Материјали од Активот на жените; Планови, програми, извештаи, анализи, информации, списоци, прегледи; Материјали од основните организации по селата и МО.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

383. (328) КРИВОГАШТАНИ (1945-1965) 1957-1965: кн.2, куќ.1; 0,1. АИ, а.е. 275, листови 643, НИС 33 сѝр.

386. (329) МАРИОВО - МАНАСТИР (1955-1965); 1955-1965: кн.11, куќ.2; 0,4. АИ, а.е. 132, листови 1.157, НИС 48 сѝр. ажурно во АОП - базице

Историја на фондообразованието:

Во општината Мариово - Манастир од 1955 година работи ОО на ССРМ со седиште во Манастир со следната организациона поставеност:

Општински одбор на ССРМ, Секретаријат, Надзорен одбор и помошни тела: комисији.

Во овој период функционираат 23 Основни организации во селата на општината, се до 1961 година кога со новата територијална поделба во општина Мариово се формираат месни одбори со три и повеќе села, односно 7 МО со 27 подружници: Старавина, Градешница, Бешиште, Витолиште, Дуње, Чаниште и Маково.

Во овој период органи на управување се: Општинскиот одбор, Извршниот одбор, Надзорниот одбор, Комисиите, Секциите и други помошни тела. Ваквата организациона поставеност на ССРМ трае до првата половина

на 1965 година кога општината Мариово е укината, а селата се разграничуваат помеѓу општините Прилеп и Битола, а со тоа и основните организации на ССРМ.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Седничен материјал од ОО на ССРМ; Општински изборни конференции; Редовни седници на ОО; Проширено-пленарни седници на ОО; Седници на Секретаријатот; Седници на Извршниот одбор; Седници на Надзорниот одбор на ОО; Записници од комисиите на ОО; Материјали од Активот на жените; Планови, програми, извештаи, анализи, информации, списоци, прегледи; Материјали од основните организации по селата и МО.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

388. (331) ПЛЕТВАР (1945-1962); 1952-1962: кн.4, кув.1; 0,2. АИ, а.е. 118, листови 804, НИС 35 сџр.

Историјат на фондообразованието:

Почетоците на работата на организацијата на Народниот фронт во Плетвар се во рамките на Околицата и Општинската организација на Народниот фронт во Прилеп.

Со формирањето на општината Плетвар од 1955 година почнува да функционира Општински одбор на ССРМ Плетвар со основните организации во состав: Плетвар, Лениште, Ореовец, Беловодица, Крстец, Тројаци, Царевиќ, Големо Радобил, Мало Радобил, Ракле, Дрен, Смолани, Топлица и Никодин.

Општински одбор на ССРМ работи со свои органи на управување и помошни тела: општински одбор, Надзорен одбор, Секретаријат, Претседателство, Извршен одбор, комисији, секции, друштва.

Од 1961 година на територијата на општината Плетвар, како последица на новата територијална надлежност, формирани се пет Месни одбори на ССРМ, со две до три селски основни организации: Плетвар, Ореовец, Тројаци, Големо Радобил и Ракле.

Општински одбор на ССРМ Плетвар вака функционира до 1962 година кога престанува да постои општината Плетвар, а основната организација на ССРМ Плетвар се поврзува со ОК на ССРМ Прилеп.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Изборни конференции на Општински одбор на ССРМ;
Записници од редовни состаноци на Општинскиот одбор; Проширено-пленарни состаноци; Секретаријат; Претседателство; Извршниот одбор; Материјали од одборите; Материјали од основните организации на селата.

Преписка; Финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

389. (332) ТОПОЛЧАНИ (1945-1965); 1955-1965: кн.4, кув.2; 0,3. АИ, а.е. 364, листови 1.809, НИС 55 сџр.

Историја на фондообразователот:

Организацијата на народниот фронт во Тополчани работи како основна фронтовска организација во рамките на Битолската околина.

Во 1955 година со масивноста на ССРМ и новите територијални промени по укинувањето на Прилепската околина и формирањето на Народниот одбор на општината Тополчани, почнува со работа ОО на ССРМ Тополчани со основни организации во селата Алинци, Клепач, Тројкрсти и Чепигово.

Со територијалните промени во 1961 и почетокот на работата на Собранието на општината Тополчани ОО на ССРМ Тополчани прифаќа поголем број на основни организации, односно Месни одбори на ССРМ: Тополчани, Ивањевци, Добрушево, Лознани, Мусинци, Подмол, Канатларци, Веселчани и Трновци.

Општински одбор на ССРМ Тополчани функционира до 1965 година, односно до укинувањето на општината Тополчани, а основните организации се припојуваат кон Општинските одбори на ССРМ на Прилеп, Битола и Крушево во зависност од новата територијална надлежност.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот;

Материјали од општински избори на НФ и ССРМ;

Седнична граѓа на ОО на ССРМ, изборни конференции, пленарни состаноци, редовни и проширени седници;

Седнична граѓа од Извршниот одбор на ОО на ССРМ, надзорниот одбор, Комисиите на одборот, Секциите на одборот; материјали од Основните организации; Материјали од КОАЖ; Материјали од сојузот на „Пријатели на шумите“; Материјали од Фондот за финансирање на општинските организации;

Записници од Основните организации - Месни одбори на ССРМ;

Анализи, планови, програми, извештаи, информации, прегледи и списоци од работата на ОО на НФ и ССРМ;

Финансиска документација: финансиски планови, буџети, завршни сметки.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ ОДБОРИ НА АФЖ (КОАЖ)

173. ПРИЛЕП (1945-1990); 1945/1990: кн.4, куй.1; 0,2. АИ, а.е. 479, листови 961, НИС 45 сѝр.

Историја на фондообразователот:

Конференцијата за општествена активност на жените - Прилеп, како општествено-политичка организација ги обединила прогресивните и антифашистичките жени за учество во обновата и развојот на земјата.

Уште за време на бившите режими се појавиле прогресивните антифашистички сили од страна на жените во Прилеп. Тие делувале преку Активот за работа со жени кој делувал под директива на Партиската

организација во Прилеп, со задача да ја разбијат фашистичката пропаганда и асимилаторската дејност на Друштвото „Царица Јоана“. Прв раководител на Активот била Вера Оровчанец, член на Комисијата за работа со жени при МК на КПМ, а потоа Панде Чесноска.

По ослободувањето (1945) година формиран е Градски одбор на АФЖ - Прилеп. Во почетокот ја опфаќа само територијата на градот, а од 1946 година ги опфаќа и селата: Варош, Дабница и Селце.

По ослободувањето жената станала важен политички фактор. Таа активно учествувала во изборите на власта, а подоцна и во изборите на Уставотворното собрание.

Основната задача на Организацијата на АФЖ - Прилеп:

- Политичко воспитување на жената (систематско проучување на законите и учеството на жената во изградувањето на власта).

- Културно-просветно издигнување на жената (преку одржување на аналфабетски курсеви, домаќински и стручни курсеви, читалишта, библиотеки).

- Давање помош преку доброволните собирни акции, обезбедување илегални засолништа, основање на детски домови, интернати, сезонски приватилишта, советувалишта.

- Општествена активност: предизборна и изборна активност, опфатеност на жените од село во општествено-политичкиот живот, квалификационата структура и вклученоста на жената во процесот на производството, опфатеноста на жената во органите на општественото и работничкото самоуправување, опфатеноста на женската младина во училиштата, здравствено-културното издигнување на жената.

Во 1950 година Организацијата на АФЖ работи како секција на НФ. Во 1952 година организацијата на АФЖ од секција на ГНФ - Прилеп, прераснува во секција на женските друштва на ССРМ. Во 1953 година АФЖ прераснува во Сојуз на женските друштва преку што жената го завзема првото место во политичките и општествените збиднувања. Од 1962 година прераснува во Конференција за општествена активност на жените во Прилеп и како таква функционира до 1990 година.

Организационата структура на Градскиот одбор на АФЖ - Прилеп опфаќа: Пленум, Извршен одбор, квартални одбори (претседател, секретар и благајник), сектори, Секретаријат кој раководел со сите одбори, активи, секции. КОАЖ во својата организациска структура опфаќа: Конференција, Претседателство, Надзорен одбор, комисији и секции.

Содржински йодајџоци за архивската граѓа:

Записници од седници на: Градскиот одбор на АФЖ, Пленумот, Извршниот одбор, Секретаријатот, од состаноци со кварталните секретарки, Општинската конференција, Претседателството, материјали од кварталите, комисиите, секциите, преписка, биографии на загинати борци, спомен дипломи, предлог за споменик на „Жена борец“, финансов план.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ СИНДИКАЛНИ СОВЕТИ

390. (333) ДОЛНЕНИ (1945-1965); 1957-1965:

391. (334) КРИВОГАШТАНИ (1945-1965)1958-1965:

392. (335) КРУШЕВО (1945-1991); 1945-1991: кн.10, куџ.7; 0,9. АИ, а.е. 1.634, лисџови 4.655, НИС 170 сџр.

Содржински џодаџоци за архивскаџа граѓа:

Досие на фондообразователот;

Седнична граѓа од: Годишни собранија на ОСС; Општинската конференцијата на СС; Претседателството на ОК на СС и ОСС; Редовни и проширени седници на ОСС; Секретаријатот на ОСС; Управниот одбор на ОСС; Извршните тела на ОПО; Координативните тела; Комисиите при ОСС; Режикиот одбор за изградба на вештачко езеро;

Финансиска документација: Извештаи, буџети, завршни сметки;

Записници од синдикални подружници.

Архивскаџа граѓа е на македонски јазик.

393. (336) МАНАСТИР (1945-1965); 1947-1965: кн.16, куџ.1; 0,4. АИ, а.е. 290, лисџови 682, НИС 44 сџр.

394. (337) МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1991);1959-1979: кн.5, куџ.7; 0,8. АИ, а.е. 1.060, лисџови 4.603, НИС 170 сџр.

Содржински џодаџоци за архивскаџа граѓа:

Досие на фондообразователот;

Седнична граѓа од Годишните собранија ма ОСС; Изборните конференции на ОСС; Општинската конференција на СС; Претседателството на ОСС; Пленарни седници на ОСС; Секретаријатот на ОСС; Надзорниот одбор на ОСС; Комисиите на ОСС;

Програми, извештаи, информации, осврти, анализи, списоци, реферати;

Статистички извештаи; буџети, завршни сметки.

Архивскаџа граѓа е на македонски јазик.

395. (338) ПРИЛЕП (1945-1991); 1945- 1991: кн. 38, куџ. 37; 4,4. АИ, а.е. 2.943, лисџови 28.633, НИС 581 сџр.

Исџоријай на фондообразователот:

Општинскиот синдиклен совет - Прилеп основан е на 9 јануари 1945 година, под називот Месен синдикален совет - веќе на Единствените синдикати

на Југославија, со седиште во Прилеп. Месниот синдикален совет - Прилеп бил сместен во просториите на тогашниот хотел „Солун“.

По неговото формирање работничката класа во Прилеп е организирана преку синдикални подружници. Првата синдикална подружница била формирана во Тутунската станица - Прилеп.

Месниот синдикален совет - Прилеп под тоа име работи до 1953 година. Во 1954 година функционира под назив Околински синдикален совет, но за кратко време, бидејќи при крајот на 1954 година и почетокот на 1955 година се укинува Прилепската околија. Околинскиот синдикален совет - Прилеп, продолжува да функционира како Општински синдикален совет. Под тоа име работи до 1969 година, поточно од 1.07 1969 година се преименува во Сојуз на синдикатите на општина Прилеп, па ОК на ССМ - Прилеп и Општински синдикален совет на ССМ - Прилеп.

Организациска постојаност:

Месниот синдикален совет во својата организациска структура опфаќа: Собрание, Пленум, Надзорен одбор и комисии како помошни тела.

Општинскиот синдикален совет во својата организациска структура опфаќа: Собрание, Совет, Претседателство, Надзорен одбор.

Собранието е највисок општествено-политички орган, Собранието избира Совет. Советот за подобро остварување на своите задачи избира Претседателство како политичко извршно тело. Претседателството избира претседател и секретар.

Помошни тела: Општински одбори, комисии, координациони тела, Работна заедница, Политички актив, фондови и др.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записнички книги, деловодни протоколи и евиденции;

Досие на фондообразователот;

Материјали од изборните конференции на ОСС;

Седнични материјали од Општинскиот совет, Претседателството на ОС, Пленуми на ОС, Секретаријатот на ОС и Надзорниот одбор на ОСС, Работната заедница, комисиите на ОСС; Буџети, завршни сметки; Материјали од синдикалните подружници.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

396. (339) ТОПОЛЧАНИ (1945-1965); 1958-1965: кн.3, куќ.1; 0,2. АИ, а.е. 180, лисцови 473, НИС 30 сѝр.

Историјат на фондообразователите од ССМ:

Синдикалното движење на Југославија претставува класна организација на работничката класа за остварување на нејзините права од разни области од неговото живеење. Во стара Југославија синдикалното движење било често забранувано, неговите симпатизери прогонувани, затворани и убивани, а во 1940 година било потполно забрането.

Предвоениот период за работничката класа бил тежок и крвав, изразен преку масовни штрајкови и демонстрации, со што биле создадени услови за

повторно обновување на синдикалното движење кое подоцна преминува во Сојуз на работничката класа на Југославија.

Општоземската конференција на Југославија која се одржала на 23 и 25 јануари 1945 година имала карактер на основачки Конгрес на единствените синдикати во Југославија, со цел, да се создадат акциони одбори за подобро организирање на работничката класа. Такви одбори биле соодветно создадени насекаде во земјата и нивното членство броело 15 лица.

Членовите на синдикалното движење биле организирани преку синдикални подружници по градовите, селата, фабриките и установите.

Синдикалното движење покрај промените во името, тоа претрпело и внатрешно реструктурирање на неговите органи и тела и зголемување на задачите и одговорноста.

Со воведувањето на самоуправниот систем, Синдикатот станал општествено-политичка организација на работничката класа, која се борела за јакнењето на позицијата на работникот на работното место, активно учество во сите процеси на самоуправното општествено договарање и одлучување, што значи врши синхронизација, но дава и насоки на трајните непосредни интереси на работниот човек.

Сојузот на синдикатите на Македонија своите задачи и задолженија ги вршел на своите седници и преку органите на управување и секогаш се раководел согласно одредбите на Статутот на ССМ, статутарните одлуки како и програмите и деловниците за работа и начинот на организирањето на работничката класа околу себе во целина.

Со воведувањето на делегатскиот систем Синдикалната организација масовно ја развива својата активност преку формираните делегации. Така Синдикатот станал колективен орган на работничката класа за остварување на нејзините материјално и општествено-политички права.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записнички книги, деловодни протоколи и евиденции;

Досие на фондообразователот;

Материјали од изборните конференции на ОСС;

Седнични материјали од Општинскиот совет, Претседателството на ОС, Пленуми на ОС, Секретаријатот на ОС и Надзорниот одбор на ОСС, Работната заедница, комисиите на ОСС; Буџети и завршни сметки.

Материјали од синдикалните подружници.

(Содржинските податоци се однесуваат и за другите Општински синдикални совети за кои нема историски податоци).

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ КОНФЕРЕНЦИИ НА С С М М

397. (403) КРУШЕВО (1945-1991); 1946-1991: кн.6, куй.4; 0,5. АИ, а.е. 481,

Листови 1.796, НИС 132 сѝр. ажурирано во АОП - базиѝе

398. (404) МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1991); 1958-1990: кн.2, куѝ.3; 0,3. АИ, а.е. 239, листови 1.551, НИС 94 сѝр. ажурирано во АОП - базиѝе

399. (340) ПРИЛЕП (1945-1991); 1950- 1991: кн.6, куѝ.17; 1,9. АИ, а.е. 1.730, листови 11.653, НИС 400 сѝр. ажурирано во АОП - базиѝе

Историјаѝ на фондообразователитѝе:

Општинската организација на ССМ на Македонија претставувала масовна општествено-политичка организација на младината за остварување на задачите и целосно остварување на одредбите на Статутот на ССММ и ССМЈ, за вклучување на младите во сите области на општественото живеење.

Пред НОБ работи како СКОЈ, а по ослободувањето 1945 година работи како Комитет на народна младина. Како Околиски и Градски комитет на Народна младина функционира до 1955 година. Со укинувањето на Прилепската околија престанува со работа и Околискиот комитет на Народна младина - Прилеп. Од 1955 година продолжува да работи како Општински комитет на Народна младина и како таков функционира до 1968 година. Од 1968 година по одржувањето на Осмиот конгрес на ССМЈ и донесувањето на новиот Статут, се менува името во Општинска конференција на ССММ. Како таков, функционира до 1990 година.

Со новиот повеќепартиски концепт на општественото уредување на независна и суверена Република Македонија, згаснува дејноста на ССМ на Македонија.

Организациска постојавеност:

Општинскиот комитет на Народната младина во својата организациска структура опфаќа: Комитет, Пленум, Секретаријат и Надзорен одбор. Избрани лица: претседател, секретар и благајник. Помошни тела: Комисии, Одбор за дочек на Штафетата на младоста и активни.

Општинската конференција опфаќа: Конференција (како највисок орган), Претседателство (како извршен орган на Конференцијата), Надзорен одбор, трибини, комисии, координативни одбори и основни организации.

Избрани лица: претседател, секретар и благајник.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Досие на фондообразователот, седничен материјал од Околиски, Градски, Општински и Конференцијата на ССММ, Пленумот, Секретаријатот, Претседателството, материјали од комисиите, трибините, Одборот за дочек и испраќање на Штафетата, координативните одбори, младинските работни бригади, младински работни акции и основните организации.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОКОЛИСКИ ОДБОРИ НА СОЈУЗ НА БОРЦИ ОД НОБ

400. (405) МАКЕДОНСКИ БРОД (1945-1952); 1950-1951: кн.2, куй.1; 0,1. АИ, а.е. 640, листови 744, НИС 15 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од работата на Околинскиот одбор, Извршниот одбор.

Списоци, прегледи и податоци за загионати борци во НОВ.

Предлози за доделување одликувања; списоци на издадени споменици од НОВ; биографии на борци.

Преписка со повисоки органи.

Планови, прегледи, информации, анализи, известувања, упатства, резолуции и реферати.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

171. ПРИЛЕП (1945-1955); 1947/1954: кн.1, куй.1; 0,1. АИ, а.е. 190, листови 672, НИС 24 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од: Изборната конференција, Годишните собранија на ОО, Состаноците на ОО, Извршниот одбор, Координационото тело, Комисијата за прослави и секциите на ОО.

Записници од кварталните организации на Сојузот и селата на Прилепска околија.

Преписка со другите организации на Сојузот.

Заклучоци, планови, анализи, извештаи, известувања, прегледи и списоци.

Документација за приемот и евидентирањето на членовите.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ ОДБОРИ НА СОЈУЗ НА БОРЦИ ОД НОВ

172. ПРИЛЕП (1945-); 1948-1961: кн.5, куй.1; 0,2. АИ, а.е. 260, листови 489, НИС 35 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Изборни материјали и конститутивна седница;

Записници од Годишните собранија на ОО; Извршниот одбор, Координативното тело

Програми, планови и извештаи;

Комисија за прослави, секции, материјали од кварталите.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

7.2. СТАЛЕШКИ КОРПОРАЦИИ

175. ОПШТО ЗАНАТСКО ЗДРУЖЕНИЕ - ПРИЛЕП (1941-1944); 1941-1944:

кн.12, куќ.6; 1,0. АИ, а.е. 2.733, листови 5.598, НИС 103 сѝр.

Историјајѝ на фондообразовајѝелойѝ:

Општото занаетчиско здружение - Прилеп, формирано е на 11.07.1941 година. Првата конститутивна седница на Раководното тело при Општото занаетчиско здружение е одржана на 26.07.1941 година.

На основачкото собрание на занаетчиите во Прилеп, одржано на 10.09.1941 година, избрано е Раководното тело на здружението. За претседател избран е Тодор Николов, секретар - Милан Проданов, членови - Недан Саботков, Христо Г. Момиров.

Општото занаетчиско здружение - Прилеп е формирано со задача да им врши услуги на занаетчиите во Прилеп, да ги снабдува со потребни материјали за вршење на занаетчиската дејност, одржува курсеви за обука на занаетчиите, ги помага сиромашните семејства во градот.

Содржински поодајѝоци за архивскајѝа граѓа:

- Досие на фондообразователот: Карта за регистрација на Занаетчиското здружение - Прилеп, директиви (упатства) за дејноста на раководните тела и советите, концепти за организација и работа на занаетите, извештаи за организациската состојба на занаетчиите во Прилепска околина, наредби од Дирекцијата на професиите - Софија.

- Записници од седници на годишните собранија на Здружението, записници од седници на Раководното тело и комисиите, податоци за состојбата на занаетчиите во Прилеп, списоци на занаетчиите, материјали од Занаетчискиот курс во Прилеп, финансиска документација, акти за разрешување и назначување, влезна и излезна преписка, декларации и уверенија од занаетчиите, данок на занаетчиите, мајсторски свидетелства и времени дозволи на занаетчиите.

Архивскајѝа граѓа е на буѓарски јазик.

7.3. ХУМАНИТАРНИ ДРУШТВА

176. ПРИЛЕПСКИ ОПШТИНСКИ ОДБОР ЗА ПОМОШ НА ПОВРЕДЕНИ ВО ВОЈНАТА - ПРИЛЕП (1919); 1919: кн.1, куќ.1; 0,1. АИ, а.е. 329, листови 461, НИС 18 сѝр.

Историјајѝ на фондообразовајѝелойѝ:

Околинскиот одбор за помош на настраданите од војната - Прилеп е формиран во 1918 година. Првата конститутивна седница одржана е на 28 април 1919 година. Одборот престанува со работа со капитулацијата на Кралството Југославија во 1941 година.

Задачи на Одборот се: помош на настраданите со потребните прехранбени и животни артикли, помош на интернираните бегалци, војнички семејства, прифаќање на понудите од страна на трговците во Прилеп за помош на настраданите од војната, формирање на комисии за утврдување на

материјалната состојба на населението во градот и околицата, снабдување на месните одбори во општините со прехранбени артикли .

Во 1920 година работи и Граѓанската болница - Прилеп.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од седниците на Околискиот и Месниот одбор за помош на настраданите - Прилеп, извештаи, списоци, заведена и незаведена преписка со повиските органи, Граѓанска болница (Правила, разна преписка).

Архивската граѓа е на српски јазик.

177. ГРАДСКИ ОДБОР НА ЦРВЕНИОТ КРСТ - ПРИЛЕП (?); 1929-1930:
кн. 1; 0,02. СИ, НИС 3 сѝр.

7.4. КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНИ ДРУШТВА

174. ОКОЛИСКО УЧИТЕЛСКО ДРУШТВО - ПРИЛЕП (1921-1940);
1921-1940: кн.1; 0,1. АИ, а.е. 31, лисѝови 37, НИС 10 сѝр.

Историја на фондообразованието:

Околиското учителско друштво - Прилеп е основано во 1921 година. Седиштето на друштвото е во Прилеп.

Основната задача на Друштвото е да ги соедини силите на целокупното учителство во Прилеп, заштита на правата на членството и извршување на обврските според законот, развивање на духот на заедништвото и заемно помагање меѓу членовите, унапредување и почитување на учителската етика, застапување и унапредување на интересите на својата струка, одбрана на моралните односи на членовите и нивните семејства.

Друштвото соработува со управите на друштвата од покраинските главни одбори - Поверенство Белград. Соработува со Главниот одбор на друштвото на југословенските учители (У.Ј.У) - Белград.

Членови на друштвото можат да бидат сите активни и пензионирани учители и учителки со служба во Прилеп.

Организациска поставеност:

Собрание, Управен одбор, Надзорен одбор, Суд на честа.

Управниот одбор го сочинуваат (претседателот, потпретседателот, секретарот, благајникот и библиотекарот). Како извршен орган ги спроведува одлуките и заклучоците. Надзорниот одбор ги прегледува сметките и бара начини за зголемување на приходите на Друштвото.

Судот на честа ги решава спорите меѓу членовите.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Правила за работа, планови и методи за рушење на управите на околиските друштва кои се против вовлекувањето на партизанска

политика во друштвата, преписка доставена до Учителското друштво Прилеп, преписка (изворна) од Друштвото до управниците на училиштата, известувања за одржување на редовните седници на Друштвото со дневни редови.

Архивската граѓа е на српски јазик.

**178. ОКОЛИСКИ ОДБОР ЗА НАРОДНО ПРОСВЕТУВАЊЕ - ПРИЛЕП
(1921- 1933); 1921/1933: кун.1; 0,1. АИ, а.е. 8, листови 35, НИС 4 сѐр.**

Историјата на фондообразованието:

Околинскиот одбор за народно просветување - Прилеп е формиран на 10.10.1921 година / распис од 10.10.1921 г. до Министерот за народно здравје - Белград./ Задачите на одборот биле: да врши предавања од областа на Народното здравје, хигиената и спречувањето на заразните болести кај населението, да ги снабдува училишните библиотеки со книги, да соработува со просветно - културните друштва во Југославија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Статут на Околинскиот одбор за народно просветување - Прилеп, Правила на Фондот на Околинскиот одбор за народно просветување, известувања, статистички податоци за училиштата, учениците, наставниците и училишниот буџет.

Архивската граѓа е на српски јазик.

7.6. СПОРТСКИ ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

**179. СПОРТСКО ПРОСВЕТНО ДРУШТВО „ВАСИЛИЈЕ ТРБИЌ“ -
ПРИЛЕП (?); 1925: кун.1; 0,1. АИ, а.е. 36, листови 79, НИС 4 сѐр.**

Содржински податоци за архивската граѓа:

Списоци за: членовите, издадените членски книшки, дадени доброволни прилози, извадоци од книгата за издадени суми.

Драмска секција: текстови од драмите: „Народен пратеник“ од Б.Нушиќ и „Грбавиот“ од Мирко Дечак.

Архивската граѓа е на српски јазик.

8. ВЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

8.1. ИСТОЧНО ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

8.1.2. Бугарска егзархија во Македонија

181. ЦРКОВНА ОПШТИНА - ПРИЛЕП (1872-1912); 1872-1912: кн. 3, куй. 2; 0,3. АИ, а.е. 104, лисџови 866, НИС 86. ажурисано во АОП - базиџе

Исџоријаџи на фондообразоваџелоџи:

Првата црковна општина во Прилеп е формирана во 1838 година, кога со царски ферман на прилепчани им било дозволено да изградат црква во градот. До 1838 година наместо црковни општинари или „епитропи црковни“, претставник на христијанското граѓанство пред месните власти бил Логотет г. Христо Дамјановиќ - „векилина“ (полномошник) на населението во градот и околицата. Неговиот имунитет на народен полномошник бил поткрепен со султанов документ (грамота). Овој документ бил од големо значење за градот Прилеп. Така во 1838 година се издигнала и осветила црквата во Прилеп. Тогаш во градот се формирала и Црковната општина. Прв претседател бил Христо Логотет, а постојан член на Црковната општина бил до крајот на својот живот 17.03.1852 година. Една од најзначајните цели на Општината во овој период е изградбата на Народното училиште во црковниот двор во 1843 година.

Црковното двовластие било карактеристично за периодот од (1870-1913) година, по воспоставувањето на Егзархијата. Таа успеала својата власт да ја наметне во повеќе епархии во Македонија, па и во Прилепската. Црковното двовластие предизвикало отпор меѓу понапредните елементи во Македонија, кои преку црковно - училишните општини започнале отворен отпор и борба за обновување на Охридската архиепископија.

Црковната општина - Прилеп во периодот од (1870-1912) година била управувана од трговци, еснафи, чесни граѓани и маалски претставници. Организационската структура на Општината се состоела од претседател кој стоел на чело и Управен одбор од 8 до 10 члена од редот на трговците, еснафите, чорбаџиите и маалските претставници. Општината своите обврски ги извршувала преку избраните органи: Црковно настојателство се грижело за црковните работи и Училишно настојателство кое се грижело за училиштатата, учителите, учебниците и учебничарското дело. Црковната општина дејствувала во следните области: црковната, просветната, општествената и судската. Таа се грижела за црковниот живот во градот, за изградба и одржување на црквите, финансиското работење, за состојбите на манастирите и нивните имоти, за давачките на владиката, за плаќање на даноците, за издавање документи (свидетелства за крстени, венчани и починати), грижата за сиромашните и болните, организирање на училиштата, учебничарското дело, учителите и нивните плати, состојбите на библиотеките и читалиштата. решавала спорови од трговски и имотно-правен карактер, лични крајби, проневери, злоупотреби, брачни спорови и друго.

Должноста претседател на Црковната општина - Прилеп ја извршувале: Х. Поп Константин, Х. Крапчев, А. Адамов, Спасе Игуменов.

Претседатели на Училишното настојателство биле: Илија Самарџиев, Јордан Бомболов, Н. Биолчев

Училишни инспектори: Илија Здравев, Дамјан Ачков, Кузман Илиев.

Членови на Училишната комисија биле: Даме Ачков, Г.Илиев, Марко К. Цепенков.

На чело на училиштата во градот биле следните директори: Јосиф Ковачев (Штип), Анастас Наумов, Георги Трајчев, Христо Шалдев.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Протоколни книги од седниците на Црковната општина - Прилеп, извадоци од протоколите на општината, извештаи од Комисијата за спорните манастири за остварување на правото на сопственост, забелешки од манастирите, жалби, писма, списоци, сметки. Устав на Училишното настојателство, извадоци од протоколните книги на Училишното настојателство, записници од седниците на Учителскиот совет при Машкото училиште, годишни извештаи од училиштата, писма и податоци, училишни записи, свидетелства.

Архивската граѓа е на буѓарски јазик.

8.1.3. Српска православна црква во Македонија

405. (408) ЦРКВА „СВЕТИ ДИМИТРИЈА“ - ВАРОШ (? -) 1919-1961:
кн. 24, куќ. 2; 0,5. Рејесџи, а.е. 1.204, листови 1.402, НИС 40 сџр.

Организациската структура:

- Црковно - општински управен одбор:

- Парох и црквењак (прислужник)

Должноста Парох ја извршувале свештениците: Наум Стојановиќ и Стеван Биновиќ.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од седници на Црковно-општинскиот управен одбор, прегледи, списоци, договори за посинување, заклетви за вршење должност, Црковен имот: (инвентари за движниот и недвижниот имот, список на имотот), приходи и расходи на црквата, бракови, разводи и вонбрачно живеење (решенија, одобренија, дозволи, списоци, преписка), преписка со Архиепископскиот намесник - Прилеп и со разни цркви и манастири, разна преписка од повисоките црковни власти и органи.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски и македонски јазик.

182. ПАРОХИЈА РОПОТОВСКА - ДЕБРЕШТЕ (? -) 1922/1946:
кн. 40, куќ. 2;1,0. Рејесџи, а.е. 1.171, листови 1.482, НИС 65 сџр.

Историјата на фондообразованието:

Од 1918 година Македонската православна црква е под јурисдикција на Српската православна црква.

Во склоп на Архиепископското намесништво - Прилеп, дејствува и Парохијата Ропотовска - с. Дебреште. Со парохијата управува парох, избран од поистакнатите свештеници. Парохијата ги опфаќа селата: Ропотово, Крапа, Кошино. Седиштето на Парохијата е во с. Дебреште.

За време на Бугарската егзархија (1941-1944), парохиите биле преименувани во енории. Еноријата претставувала најмала административно - управна единица. Изборот на енорските свештеници се вршел од лица што поседувале квалитети пропишани со Уставот, а ги бирале избирачите на еноријата.

По ослободувањето на Македонија формиран е Иницијативен одбор кој бил овластен да го организира црковниот живот. Наместо поранешните намесништва биле организирани духовни одбори.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Уредба за општинските награди на пархиските свештеници, записници за сослушувања и примопредавања, извештаи за состојбата на Парохијата, списоци за населението, црквите и парохиите, податоци, материјали од Црковната општина - с. Ропотово (записници од седници на Црковно општинскиот совет, списоци и известување за одржување на изборите), црковен имот, приходи и расходи на црквите, семејни прашања (бракови, разводи), преписка од парохот до повисоките црковни власти.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

**183. ПАРОХИЈА КОВАЧКА „СВ. ТОДОРИ“ - КОВАЧ (? -); 1913/1940:
кн. 29, кун. 2; 0,8. Регестии, а.е. 1.038, листови 1.356, НИС 50 стр.**

Историја на фондообразованието:

Со поделбата на Македонија меѓу Србија, Грција и Бугарија во 1913 година и Црквата во Македонија била поделена. Трите освојувачи на Македонија примениле иста методологија на затечената црква и црковно-училишните општини, на штета на македонскиот народ.

Ковачката Парохија работи од 1913 година до 1940 година и го опфаќа периодот на воспоставувањето на српската власт во Вардарска Македонија. Во составот на Ковачката Парохија влегуваат селата: Ковач, Луштите, Зркле, Рамне, Брест, Здуње, Близанско и Тажево.

Должноста парох ја извршувале свештениците: Јевта Лешниковиќ и Никола Димитриевиќ.

Според Уставот на Српската православна црква од 1918 до 1932 секоја црква имала своја управа. Во 1932 година според новиот Устав во одделни населени места биле споени црковните управи од повеќе цркви. Така во 1932 година е формирана Црковната општина - Ковач. На 9 октомври 1932 година одржана е конститутивната седница на Советот на Црковната општина - Ковач, за избор на нов совет, претседател, потпретседател, секретар и Управен одбор.

Должноста претседател ја извршувал г. Иван Божовиќ.

Црковната општина - Ковач била организирана со: Црковно-општински совет, Управен и Контролен одбор, Привремено поверенство за составување на црковно - бирачкиот список на Општината.

Во работен однос имало: претседател, потпретседател, секретар и благајник.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници, извештаи, списоци, податоци, договор за посинување, решенија, Црковен имот (инвентар на недвижниот имот, одлука), семејни прашања (записници, одобренија, дозволи), финансви документи (буџети, биланси, годишни пресметки), материјали за богословување, преписка со повисоките црковни власти, Црковна општина (записници од седници на Советот и Привременото поверенство), упатства, објави, списоци, заведена преписка со повисоките црковни власти преписка од Парохијата Ковачка .

Архивската граѓа е на српски јазик.

184. ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ - КОШИНО (? -); 1921/1936: кн. 11, куй. 1; 0,3. СИ, а.е. 106, листови 153, НИС 15 сѝр.

Црквата влегува во составот на Парохијата Ропотовска - с.Дебреште.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- Протокол за примопредавање на должност;
- Црковен имот (тапии, инвентари, лицитација);
- Финансии (буџети, биланси, годишни сметки, капитална состојба, долгови, разрешници од контроли)
- Бракови (Пресуда од Духовниот суд - Битола по брачен спор)

Архивската граѓа е на српски јазик.

185. ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ - КРАПА (? -); 1921/1936: кн. 11, куй. 1; 0,3. СИ, а.е. 189, листови 269, НИС 15 сѝр.

Историјат на фондообразованието:

Црквата „Св.Никола“ - с. Крапа, влегувала во составот на Парохијата Ропотовска - Дебреште.

Задачата на Црквата била да управува со црквата и да се грижи за црковниот имот, финансиите, богослужбите, собирањето на доброволниот прилог од населението.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- Протокол за примопредавање на должност;
- Извештаи за богослужбите;
- Список на лицата кои дале доброволен прилог;
- Податоци за Црквата

- Црковен имот (тапија за сопственост, инвентари за недвижниот имот, лицитација на имот)
- Финансиски документи (буџети, биланси, годишни сметки, капитална состојба, долгови)
- Бракови (одобренија, преписка)

Архивската граѓа е на српски јазик.

**187. ЦРКВА „СВ. ВОЗНЕСЕНИЕ“ - ПОЛЧИШТЕ (? -) ; 1919-1938:
кн. 28, кун. 2; 0,8. СИ, а.е. 977, листови 1.281, НИС 37 сѝр.**

Историја на фондообразованието:

Црквата „Св. Вознесение“ - с. Полчиште е подигната пред 130 години од задужбината на населението на село Полчиште. Црковниот имот изнесувал околу 14 парцели ниви, но истиот не се обработувал, бидејќи манастирот немал работна сила.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Упатства, статистички податоци за населението по национална и верска припадност,

- Црковен имот (инвентар на недвижниот и движниот имот)
- Финансиски документи (приходи и расходи на црквата)
- Семејни прашања (записници за брачно испитување, решенија за развод, одобренија за брак, вонбрачно живеење)
- Преписка за собирање помош за бедното население, за воените сираци, тука е документот за гладните во Русија.
- Преписка од повисоките црковни органи.

Архивската граѓа е на српски јазик.

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

Б.1. СЕМЕЈНИ ФОНДОВИ

**188. ЃОРЃИ И ТОДЕ ПЛАШЕСКИ - ТРГОВЦИ ОД ПРИЛЕП 1911/1946:
кун. 5; 0,5. АИ, а.е. 1.139, листови 4.510, НИС 62 сѝр.**

Историја на фондообразованието:

Фамилијата на Ѓорѓи Плашески, односно на неговиот дедо Кочо Тошески се доселиле од с. Сливје - Прилепско во 1846 година. Плашески отворил трговски дуќан на ситно продавајќи галантериска стока. Потоа го наследил неговиот син Ѓорѓи Плашески кој продолжил со трговската дејност.

Од 1886 година на големо тргувал со трговски фирми од : Солун, Серез, Италија, Германија и Австрија. Работи се до 1934 година, кога го наследува

неговиот син Тодор Плашески, кој бил далеку поподготвен за трговска работа и за кратко време ги раширил врските со трговците од другите држави во Европа.

Трговската дејност ја врши се до 1948 година, до донесувањето на Законот за укинување на приватната трговија на големо и мало.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Деловна преписка со трговски фирми од: Солун, Белград, Битола, Земун, Лесковац, Љубљана, Скопје, Суботица, Сараево и други.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

Б.2. ЛИЧНИ ФОНДОВИ

189. ДИМЧЕ КРСТЕСКИ - МЕЛНИЧАР ОД ПРИЛЕП 1913/1946:

кн. 1, куй. 1; 0,1. СИ, а.е. 371, листови 509, НИС 10 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Регистрација на фирмата, записници во врска со работата на Мелницата, програми и планови за работа, производствен план, решение за сузбивање на шпекулација, договори за купопродажба, уверенија за направена штета, наредби од повисоки органи на власта, упатства за работа, декларации за жито, белешка за изградба на амбар, даночни пријави, исплатни белешки за прием на храна, финансиски документи, деловна преписка со разни фирми од градовите: Белград, Обреновац, Битола, Софија, Габрово, Видин, Русе, Казанлак, Прилеп, Сараево, Скопје, Брчко, Травник, Трстеник.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски и македонски јазик.

190. ПЕТРЕ МИНОСКИ - БАКАЛ ОД ПРИЛЕП 1903/1943: кн. 13, куй. 2; 0,5.

Регестри, а.е. 1.724, листови 1.971, НИС 40 сѝр.

Историјат на фондообразованието:

Фамилијата Миновци е доселена во Прилеп од с. Долнени во 1810 година. Подоцна Никола Минов отвора бакалница и го зема неговиот внук од брат, Петре Минов како калфа. Во 1901 година Петре Минов отвора своја бакалница во која е најзастапено маслото и црниот пипер од Воден. Маслото го набавувал од Елбасан - Албанија.

Подоцна со овие продукти ги снабдувал и бакалите од Прилеп и Крушево. Согледувајќи дека за извршување на трговска работа е потребно повисоко образование, своите синови Ордан и Методија ги испраќа на школување. По завршеното школување ги испраќа на практична трговска работа.

Престанал да работи во 1945 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Документи за имот (тапија за сопственост), за осигурување на имот, еснафска согласност за обавување на трговска дејност, разрешувања, издадени од Министерот за трговија - Софија, за закуп на стоки од Софија, списоци на домаќинства, декларации на стоки, платежни налози, деловна преписка со трговци и фирми од: Србија, Хрватска, Македонија, Солун, а подоцна и со трговци од Бугарија.

Архивската граѓа е на српски и бугарски јазик.

191. РАМПО ПЕРЕВ - АДВОКАТ ОД ПРИЛЕП 1926/1960: кун. 2; 0,2. АИ, а.е. 270, листови 1.608, НИС 67 сир.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Документи од адвокатската работа: Кривични предмети (против државата и народот, убиства, силување, злоупотреба на службена должност, стопански престапи, шпекулации, шверц со злато), Граѓански предмети (разводи, алиментации, посинувања, договори за купопродажба на недвижен имот), оставински предмети (физички делби на имот, нарушено владение, стопански прекршоци (задруги, надокнада на штети, долгови), разни документи (биографии, преписка, турски документи - тапии).

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

406. (343) ЈОРДАН БОМБОЛ - АДВОКАТ ОД ПРИЛЕП 1866-1947: кун. 7; 0,7. АИ, а.е. 1.560, листови 7.218, НИС 100 сир.

Историјат на фондообразованието:

Јордан Бомбол е роден во Прилеп 1866 година. Завршил први и трети клас во Првоначалното училиште во Прилеп, а втори клас во Битола, каде ги учел предметите: сметање, Закон божји, турски и помалку грчки јазик.

Правен факултет завршил во Франција во 1891 година. По завршувањето на факултетот се вратил во Прилеп и бил назначен за директор на Прилепското машко училиште „Св.Кирил и Методи“ каде предавал француски јазик. Во училиштето работеле 17 учители и еден оца.

По две години го напуштил директорското место и станал судија во Окружниот суд во Варна. Во 1907 година по негово барање го напуштил работното место.

Од 1910 до 1913 година работел како директор на Трговската гимназија во Солун.

Од 1 септември до 20 септември 1914 година бил началник на Воената служба во Прилеп, а од 1915 година бил помошник началник на Воената станица во Прилеп.

Од мај 1915 година до 19 јуни 1919 година бил претседател на Општината во Прилеп. Од 1916 до 1918 година бил правозастапник во Судот во Прилеп.

На 28 декември 1927 година одликован е за изложени предмети на изложбата во Прилеп.

Во 1937 година во Скопје награден е со златна медала како земјоделец.

Од 1919 година ги води работите на неговите чифлизи во Врбјани, Крушејца, Мало Коњари и Прилеп.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Документи кои се однесуваат на имотот, биографски податоци, документи од службената и општествената дејност, лична преписка, преписка од фамилијата на Бомбол, документи од творечката дејност, сметки, сметководни тетратки за имотот, весници, објави, плакати, покани, честитки, фотографии, разгледници, визит карти, писма на француски јазик, книги на турски јазик и друго.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

192. АНДРЕЈ ИВАНОВ - СВЕШТЕНИК ОД РОПОТОВО 1914-1946:
кн. 6, кун. 1; 0,2. Регестии, а.е. 133, листови 296, НИС 25 сир.

Историјата на фондообразованието:

Андреј Г. Иванов - свештеник, по народност Русин, роден е на 15.08.1863 година во селото Михајловско, општина Лабинска - Кубанска област во Русија. Тој бил поручник и командант во 1-та Кубанска козачка дивизија во Русија. Како козак бил повеќе пати наградуван со медаљи.

Имал жена два сина и две керки.

Во Кралството СХС дошол како емигрант во јуни 1921 година од островот Лемнос - Грција и се населил во село Ропотово, општина Дебрешка, срез Поречки. Како религиозен човек својот живот го посветил на црквата и богослужбата. Во 1927 година е ракоположен за ѓакон, а во 1928 година поставен е за свештеник и парох на Ропотовската Парохија.

Бил член на Белградската руска колонија и Здружението на воени инвалиди - Руска секција Белград.

Во 1937 година Министерството за внатрешни работи - Белград донесува Одлука за признавање на државјанството на Андреј Иванов на територијата на Кралството СХС.

За долгогодишната работа и унапредувањето на црквата, одликуван е со црвен појас од страна на Православната Охридско-Битолска епархија. На 12 април 1940 година го добива чинот Протојереј од страна на Архиепископската служба во храмот „Света Богородица“ во Битола.

На црковниот имот во с. Ропотово одгледувал 50 кошници пчели и лозја.

Во 1939 година е пензиониран. Со окупацијата на бугарските власти во 1941 година, пензијата на Парохот му е укината. По ослободувањето повторно било актуелизирано прашањето во врска со неговата пензија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Лични документи (лична карта, уверенија, решенија, полномошна, свидетелство, членски книшки, карактеристика, одлука за државјанство, старешински извештаи, старешински оценки, декрети и повелби за одликувања, фотографија, списоци); Записи во врска со сеќавањата на борбите за време на Граѓанската војна во Русија, Црковен имот (скица на црквата,

решение, преписка (барања, известувања), преписка со повисоките црковни органи за доделување земја на Парохијата, финасиски документи.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски, руски и македонски јазик.

В. ЗБИРКИ

194. ВЕРСКИ МАТИЧНИ КНИГИ - КРУШЕВО - 1835-1966:

кн. 93; 1,8. СИ, НИС 99 сџр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Матични книги на родените (1835-1957);

Матични книги на венчаните (1850-1956)

Матични книги на умрените (1914-1956)

Посебни матични книги (1946-1966)

Крушево, Алданци, Арилево, Белушино, Бирино, Врбоец, Горно Дивјаџи, Долно Дивјаџи, Житоше, Запле, Кочиште, Локвени, Милошево, Норово, Острилци, Пресил, Пуста Река, Растојца, Светомитрани, **Турско**.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски и македонски јазик.

193. ВЕРСКИ МАТИЧНИ КНИГИ - МАКЕДОНСКИ БРОД - 1900-1967:

кн. 268; 5,4. СИ, НИС 281 сџр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Деловодни протоколи на матичната служба - М. Брод (1951-1954)

Матични книги на родените - М. Брод (1900-1956)

Матична книга на родените од муслиманска верска припадност од селата на Бродска околија (1913/1936)

Уписници на населението по домаќинства - Бродска околија (1900-1956)

Матични книги на венчаните (1913-1956)

Матични книги на умрените (1918-1956)

Посебни матични книги (1913-1967)

Македонски Брод, Белица, Бенче, Битово, Близанско, Брезница, Брест, Ботушје, Вир, Волче, Грешница, Дворци, Дреново, Заград, Звечан, Здуње, Зркле, Ижиште, Калугерец, Ковач, Ковче, Косово, Крапа, Крушје, Латово, Лисичани, Локвица, Луштите, Манастирец, Могилец, Модриште, Орвоец, Пласница, Преглово, Рамне, Растеш, Русјаџи, Самоков, Сланско, Слатино, Сушица, Тажево, Томино Село, Тополница, Требовле, Црешнево.

Архивската граѓа е на српски, буѓарски и македонски јазик.

408. (345) ВЕРСКИ МАТИЧНИ КНИГИ - ПРИЛЕП - 1830-1956:

кн. 566; 11,2. СИ, НИС 588 сџр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Матични книги на родените (1830-1956)

Матични книги на венчаните (1860-1956)

Матични книги на умрените (1912-1956)

Регистри на населението во Прилеп и Марков Град (1912/1942)

Азбучници (домовници) за семејствата во Прилеп, Топлица, Ракле и Никодин (1935)

Прилеп, Александрово, Алинци, Бела Црква, Беловодица, Бело Поле, Беровци, Бешиште, Бонче, Борино, Борисово, Боротино, Браилово, Бучин, Варош, Вепрчани, Веселчани, Витолиште, Воѓани, Волково, Вранче, Врбјани, Врпско, Годивље, Големо Коњари, Големо Радобил, Гостиражни, Гуѓаково, Дабјани, Дабница, Дебреште, Долгаец, Долнени, Дреновци, Дуње, Ерековци, Жабјани, Живо, Забрчани, Загорани, Заполжани, Зрзе, Јакреново, Кадино Село, Кален, Канатларци, Клепач, Кокре, Кореница, Костинци, Кошино, Крапа, Кривогаштани, Крстец, Крушеани, Крушевица, Кутлешево, Лажани, Лениште, Локвени, Лопатица, Мажучиште, Мало Коњари, Мало Рувци, Манастир, Маргари, Марул, Мирче Ацев, Мраморани, Мусинци, Небрегово, Никодин, Новоселани, Обршани, Ореовец, Петрово, Пешталево, Пештани, Плетвар, Подмол, Полчиште, Пресил, Прилепец, Присад, Ракле, Рилево, Ропотово, Рувци, Саждево, Сарандиново, Секирци, Селце, Сенокос, Славеј, Слечче, Сливје, Средорек, Старо Лагово, Стровија, Топлица, Тополчани, Тројаци, Тројкрсти, Царевик, Црнилиште, Чаниште, Чепигово, Чумово, Шелеверци, Штавица.

Матични книги на родените од муслиманска верска припадност (1926-1941)

Матични книги на венчаните од муслиманска верска припадност (1926-1946)

Матични книги на умрените од муслиманска верска припадност (1926-1945)

Домовници на домаќинствата од муслиманска верска припадност (1929/1946)

Прилеп, Алданци, Браилово, Десово, Жабјани, Житоше, Лажани, Норово, Пешталево, Пресил, Црнилиште.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

**ПРЕГЛЕД
НА АРХИВСКИТЕ ФОНДОВИ И ЗБИРКИ ВО ДРЖАВНИОТ АРХИВ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ОДДЕЛЕНИЕ ПРИЛЕП
1993-2005 ГОДИНА**

**А. АРХИВСКИ ФОНДОВИ НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ, УСТАНОВИ,
ЗДРУЖЕНИЈА, ОРГАНИЗАЦИИ И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ**

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

1.3. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941

**412. (533) СУД НА ОПШТИНА - БРАЙЛОВО (1919-1941); 1919/1931:
кн. 1; 0,1. Реџестии, а.е. 28, лисџови 40, НИС 5 сџр.**

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од седници на Општинскиот одбор, списоци на персоналот на општината, список на земјоделците во општината, документи за имотно-правни односи, преписка од Начелството на Прилепска околија, преписка за исчезнати лица и лица кои се во бегство, а извршиле кривични дела.

Архивската граѓа е на српски јазик.

**413. (534) СУД НА ОПШТИНА - ПРИЛЕП (1919-1941); 1929/1941:
кн. 1, кн. 1; 0,1. Реџестии, а.е. 125, лисџови 281, НИС 9 сџр.**

Историја на фондообразованието:

Со Законот за името и поделбата на Кралството СХС на управни подрачја, цела Вардарска Македонија, дел од Јужна Србија и дел од Космет формирано е едно административно-територијално подрачје, Вардарска бановина со седиште во Скопје.

Во административен поглед, Вардарска бановина била поделена на три окружни инспекторати, два самоуправни града и 46 среза со 525 општини.

Прилепскиот срез бил составен од 14 општини: Прилепска, Браиловска, Витолишта, Врбјанска, Долненска, Дуњска, Костиначка, Маковска, Марков Градска, Небреговска, Плетварска, Прилепачка, Топличка и Тополчанска.

Општината Прилеп (Суд на општина Прилеп), функционира до окупацијата на Југославија во 1941 година. Функцијата и надлежностите на општината се одредени со низа законски прописи, од оние што ја утврдуваат организациската поставеност на општината и од најразличните сфери од животот на општината и нејзините граѓани.

Контролната и извршната власт во општината ја претставува Општинскиот одбор (кметови, одборници и членови на судот). Претседателот на Општинскиот одбор е и претседател на судот на општината.

Општински функционери (часници) се претседателот, кметовите и одборниците, а другиот персонал се службеници на Судот на општината. Претседателот на судот на општината претставува највисока извршна власт на општината.

Секоја општина има благајник, најмалку еден деловодител и писари.

Организациска поставеност на општинскиот управител:

Општински одбор - претседател и одборници

1. Административно одделение (раководи секретар-деловодител)

- архива, статистички отсек, воен отсек

2. Судско одделение

- граѓански отсек, кривичен отсек, извршен отсек, стража

3. Финансиско одделение

- отсек за книговодство и благајна, отсек за такси, трошарински отсек

4. Економско-стопанско одделение

- отсек за домаќинство, кланички отсек, трошарински отсек

5. Одделение за хигиена и социјални грижи

- санитарска управа, хигиенски отсек, отсек за лечење, отсек за социјални грижи

6. Градежно - техничко одделение

- отсек за канализација, водовод, патишта, улици, мостови, архитектонски отсек, хидротехнички отсек, катастар

Секоја општина има: деловоден протокол, експедициона книга и регистар. Се води централен деловоден протокол.

(Историјата се однесува на општината од периодот на српската управа)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Списоци на воени обврзници и регрути, резервни офицери, објави, наредби за извршување на воениот распоред на обврзниците, доверлива и строго доверлива преписка од Командата на Битолскиот воен округ до Општината, упатства за работа на Комисијата за регрутација, преписка за имотна состојба (граѓански отсек), преписка за направени кривични дела (кривичен отсек)

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.4. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1941-1944

**414. (532) ОПШТИНСКА УПРАВА - ДОЛНЕНИ (1941-1944); 1941-1944:
кун. 1; 0,1. Реџисри, а.е. 51, листови 323, НИС 6 стр.**

Историјата на фондообразованието:

За време на бугарската окупација од 1941 година, бугарската окупаторска власт воспоставува нова административно-територијална поделба.

Во составот на Околинската управа - Прилеп влегуваат Градската општинска управа и девет селски општински управи: Витолиште, Врбјани, Долнени, Дуње, Костинци, Небрегово, Плетвар, Прилепец и Тополчани. Во составот на Општинска управа - Долнени влегуваат селата: Браилово, Бело Поле, Вранче, Сенокос, Пешталеве, Новоселани, Дабјани.

На чело на Општинската управа - Долнени бил кметот: Христо Попов Цветанов. Селски намесници: Димитар Талев Ачковиќ, Илија Дамев Иванов, Харитон Манев.

Општинската управа Долнени се укинува со капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински подајници за архивската граѓа:

Списоци на лицата на кои им е земена храна и реквизирана стока - слама, за потребите на Воената команда.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

1.5. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ОД 1944

ОКОЛИСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНИ ОДБОРИ

415. (413) КРУШЕВО (1944-1945); 1944-1945: кн. 19, куќ. 1; 0,5. АИ, а.е. 342, листови 662, НИС 107 сѝр.

416. (412) МАКЕДОНСКИ БРОД (1944-1945); 1944-1945: кн. 6, куќ. 1; 0,2. АИ, а.е. 241, листови 343, НИС 57 сѝр.

417. (414) ПРИЛЕП (1944-1945); 1944-1945: кн. 12, куќ. 2; 0,4. АИ, а.е. 793, листови 1.139, НИС 97 сѝр. ажурно во АОП - базиите

Историјат на фондообразованиите:

Околинските народноослободителни одбори се основаат со Решението на Президиумот на АСНОМ од 06.08.1944 година во (село Рамно Кумановско), за поделба на Македонија на области, околии и општини. На територијата на Македонија покрај обласните народноослободителни одбори (4 одбори) се формираат и околински народноослободителни одбори. На територијата што е под надлежност на Одделението Прилеп дејствуваат околинските народноослободителни одбори Крушево, Брод и Прилеп.

Со решение на Президиумот на АСНОМ од 21 Октомври 1944 година (село Горно Врановци - Велешко) за поделба на Македонија на области и одредување на рангот на одделни градови меѓу другите во ранг на Околински народноослободителен одбор издигнат е и градот Прилеп.

На 6 февруари 1945 година Президиумот на АСНОМ носи Повелба за втора административно територијална поделба на Македонија на окрузи меѓу кој е и Прилепскиот округ.

Околските народноослободителни одбори егзистираат до 21 Ноември 1945 година до донесувањето на Уредбата за определување на бројот на територијалните подрачја на окрузите и околиците.

Зачетоците за основање на Народната власт одат напоредно со развојот на оружената борба. Нивните почетоци датираат од 1942 година со создавањето на првите слободни територии во Македонија, а поинтензивно се формираат од почетокот на 1944 година.

На 22.02.1945 година Президиумот на АСНОМ донесува одлука за распишување избори за селски (градски и реонски) и околиски НОО во Федерална Македонија. На 31.3.1945 година Президиумот на АСНОМ донел правилници за устројство на народноослободителните одбори.

- Правилник за устројство на НОО;
- Правилник за устројство на Скопскиот градски НОО;
- Правилник за устројство на општинските НОО;

Организациска постојаност на околиските НОО:

- Пленум
- Извршен одбор (Претседателство и началниците на одделите)
- Претседателство (претседател, потпретседател, секретар)

Во Извршниот одбор се формираат: Секретаријат и оддели: управен, судски, стопански, технички, соопштителен - сообраќаен, просветен, пропаганден, здравствен, социјален, административен.

(Историјатот се однесува за сите Околиски народноослободителни одбори)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондовите на околиските народноослободителни одбори најчесто содржат: записници од седниците на органите и телата, организација и работа, списоци на општините и селата, извештаи, наредби, податоци за соработката и помошта на НОВ околу снабдувањето со облека и исхрана, помош на семејствата на загинатите борци, организација на стопанскиот живот, отворање на училишна редовна настава, поправка на инфраструктурните објекти, решавање на проблемите од доменот на здравството, социјалата, грижата за јавниот ред и мир.

(Содржинските податоци се однесуваат за сите Околиски народноослободителни одбори)

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ГРАДСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНИ ОДБОРИ

418. (424) КРУШЕВО (1944-1945); 1944-1945: кн. 3, кун. 1; 0,2. АИ, а.е. 258, листови 480, НИС 80 стр.

419. (425) **ПРИЛЕП (1944-1945); 1944-1945: кн. 11, куѝ. 1; 0,3. АИ, а.е. 378, лисѝови 670, НИС 75 сѝр.**

420. (437) **ОПШТИНСКИ НОО - ПРИБИЛЦИ (1944-1945); 1944-1945: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 36, лисѝови 38, НИС 4 сѝр.**

Исѝоријаѝ на фондообразоваѝелиѝе:

Градските (општински народноослободителни одбори) дејствуваат и работат согласно со законските прописи за работа на околските народноослободителни одбори, при што нивните надлежности се протегаат на територијата на градовите односно општините.

Организациската поставеност на градските (општински) НОО е следната: Пленум, Извршен одбор, кој го сочинуваат Претседателството и началниците на одделите. Претседателството го сочинуваат претседателот, потпретседателот и секретарот. Во Извршниот одбор влегуваат и раководителите на одделите: управен, соопштителен-сообраќаен, стопански, пропагандно-просветен, социјално-здравствен, судски и административен оддел.

Содржински ѝодаѝоци за архивскаѝа граѓа:

Архивската граѓа содржински се совпаѓа со архивската граѓа на фондовите на околските народноослободителни одбори.

Архивскаѝа граѓа е на македонски јазик.

СОБРАНИЈА НА ОПШТИНИ

421. (447) **ДОЛНЕНИ (1952-1965); 1952-1965: кн. 62, куѝ. 20; 3,2. СИ, а.е. 2.925, лисѝови 12.204, НИС 150 сѝр.**

422. (448) **КРИВОГАШТАНИ (1952-1965); 1952-1965: кн. 33, куѝ. 9; 1,6. СИ, а.е. 1.597, лисѝови 7.871, НИС 74 сѝр.**

423. (426) **КРУШЕВО (1965-1991); 1965-1991: кн. 97, куѝ. 59; 7,9. АИ, а.е. 6.350, лисѝови 33.538, НИС 1.060 сѝр.**

424. (451) **МАКЕДОНСКИ БРОД (1963-1991); 1963-1991: кн. 37, куѝ. 85; 9,2. АИ, а.е. 5.985, лисѝови 39.090, НИС 1.600 сѝр. ажурирано во АОП - базиѝе**

Исѝоријаѝ на фондообразоваѝелоѝ:

Собранието на општина Македонски Брод во периодот од 1963 до 1991 година како највисок орган на власта своите права и должности ги врши согласно Уставот, законите и Статутот на Општината. Седиштето на Општинското собрание е во Македонски Брод. Општинското собрание работите од својата надлежност ги врши на седници на соборите, извршните

работи на седниците на советите, а управните работи преку органите на управата. Во рамките на правата и должностите Собранието ги третира основните прашања од значење на политичкиот, стопанскиот, културниот, просветниот, здравствено-социјалниот, комуналниот и другиот општествен живот и развоток на Општината. Општинското собрание го сочинуваат Општинскиот собор и Соборот на работните заедници. Секој Собор има по 30 одборника. Соборите на Општинското собрание работат и одлучуваат на заеднички седници. Соборите работат и одлучуваат на одделни седници по барање на една половина од одборниците од секој собор. Општинскиот собор и Соборот на работните заедници самостојно избираат претседавачи на соборите и мандатно-имунитетни комисиии.

На 22.04.1974 година одржана е Конститутивната седница на трите собори: Соборот на здружен труд, Соборот на месни заедници и Општествено - политичкиот собор. Избран е претседател, потпретседател и секретар на Собранието, како и претседател и членови на Извршниот совет на Собранието. Извршниот совет е извршен орган на Општинското собрание.

Советите во рамките на својот делокруг се грижат за остварување на политиката на Собранието и за извршување на законите и прописите, даваат предлози и ги утврдуваат предлозите на одлуките и другите акти што ги донесува Собранието, вршат надзори, даваат општи насоки за работата на органите на управата и претресуваат прашања од заеднички интерес за работните и другите самоуправни организации.

Општинското собрание ги има следните совети:

- Совет за стопанство и труд;
- Совет за шумарство;
- Совет за финансии;
- Совет за просвета, култура и физичка култура;
- Совет за општа управа и правосудство;
- Совет за комунални работи и станбени прашања;
- Совет за внатрешни работи;
- Совет за народна одбрана;
- Совет за безбедност на сообраќајот;

Секој совет се состои од претседател и членови. Советите за својата работа одговараат пред Општинското собрание. Советите се должни за својата работа да поднесуваат извештаи на Општинското собрание еднаш годишно, а по барање на Собранието и повеќе пати.

За проучување на одделни прашања од својата надлежност, за претресување на предлози, одлуки и други акти, Општинското собрание формира постојани и повремени комисиии. Членовите на постојаните комисиии ги избира Собранието од редот на одборниците и членовите што ги делегираат општествено-политичките организации. Мандатот на членовите на комисиите трае четири години. Општинскиот собор и Соборот на работните заедници имаат мандатно-имунитетни комисиии.

Претседателот на Собранието се избира од редот на одборниците. Кандидат за претседател на Собранието, предлагаат десет одборници. За претседател на Собранието е избран кандидатот за кого гласале мнозинство од одборниците на Собранието. Од редот на одборниците се избира и заменик претседател на Собранието. Општинското собрание има секретар. Секретарот на Собранието ја организира работата на органите на управата и врши надзор

на нивната работа. Органите на управата се формираат како одделенија, отсеци, управни бира и месни канцеларии. Органите на управата како внатрешно-организациони единици имаат: отсеци, служби, реферати. Собранието ги има следните органи на управата:

- а) Одделенија и отсеци на управата:
  - Одделение за стопанство, планирање и буџет;
  - Одделение за општествени служби;
  - Одделение за општа управа;
  - Одделение за народна одбрана;
  - Одделение за внатрешни работи;
- б) Месни канцеларии:
  - Месна канцеларија Ижишта;
  - Месна канцеларија Манастирец;
  - Месна канцеларија Модриште;
  - Месна канцеларија Самоков;
  - Месна канцеларија Растеш;
- в) Управи:
  - Општинска управа за приходи;

За финансирање и кредитирање на одредени потреби или дејности, Општинското собрание формира фондови. Фондовите се правни лица. Секој Фонд има свој Статут, што го донесува Органот на управувањето на Фондот, а го потврдува Собранието или органот што ќе го овласти. Со Статутот, Фондот го регулира начинот на управувањето. Фондот изготвува Финансиски план врз основа на одобрена програма за работа. На крајот од годината фондот составува Завршна сметка. Органот на управувањето на Фондот му поднесува извештај за својата работа на Собранието. Надзор над работата на фондовите врши Собранието. Општината има и Резервен фонд. Средствата од Резервниот фонд се обезбедуваат од Буџетот и истите служат за покривање на расходите настанати поради вонредни околности во Општината / поплави, пожари, земјотрес и др/.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- Досие на Фондообразователот;
- Материјали од Собранието на општина Македонски Брод;
- Записници од изборни седници;
- Извештаи од Општинската изборна комисија;
- Седничен материјал од заедничките седници на:
  - Двата собора / Општински Собор и Собор на работните заедници /;
  - Трите собори / Собор на здружен труд, Собор на месни заедници и Општествено-политичкиот собор/;
  - Со рамноправно учество на двата собора;
  - Одделни седници на соборите;
  - Седници и материјали од комисиите при СО - Македонски Брод;
  - Седничен материјал од Извршниот совет на СО - Македонски Брод;
  - Седничен материјал и други материјали од советите при СО Македонски Брод;
  - Седници од управните одбори и други материјали од Фондовите при СО - Македонски Брод;

425. (450) **ТОПОЛЧАНИ (1952-1965)**; 1952-1965: кн. 51, куѝ. 19; 2,9. СИ, а.е. 2.831, лисѝови 13.747, НИС 119 сѝр.

НАРОДНИ ОДБОРИ НА ОПШТИНИ

426. (439) **ИЖИШТЕ (1944-1955)**; 1944-1955: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 94, лисѝови 107, НИС 5 сѝр.

427. (436) **МАКЕДОНСКИ БРОД (1952-1963)**; 1952-1963: кн. 58, куѝ. 17; 2,9. АИ, а.е. 2.807, лисѝови 9.299, НИС 474 сѝр.

428. (449) **ПЛЕТВАР (1952-1962)**; 1952-1962: кн. 18, куѝ. 3; 0,7. СИ, а.е. 369, лисѝови 2.331, НИС 37 сѝр.

МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОРИ

429. (438) **БРЕСТ (1945-1950)**; 1945-1950: кн. 1, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 29, лисѝови 38, НИС 6 сѝр.

430. (444) **ВРАНЧЕ (1945-1947)**; 1945-1947: кн. 10, куѝ. 1; 0,3. СИ, а.е. 102, лисѝови 175, НИС 22 сѝр.

431. (440) **МОГИЛЕЦ (1945-1947)**; 1945-1947: кн. 2, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 39, лисѝови 60, НИС 7 сѝр.

432. (441) **РУСЈАЦИ (1945-1952)**; 1945-1952: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 45, лисѝови 63, НИС 4 сѝр.

433. (442) **САЖДЕВО (1945-1950)**; 1945-1950: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 37, лисѝови 54, НИС 4 сѝр.

434. (445) **САРАНДИНОВО (1945-1950)**; 1946-1950: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 30, лисѝови 56, НИС 10 сѝр.

435. (446) **СЕЛЦЕ - ПРИЛЕПСКО (1946-1947)** 1946: кн. 1, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 4 лисѝови 4, НИС 6 сѝр.

436. (443) **СЛАНСКО (1945-1950)**; 1945-1950: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 43, лисѝови 54, НИС 4 сѝр.

ОПШТИНСКИ САМОУПРАВНИ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ

437. (466) **ЗА ВРАБОТУВАЊЕ - КРУШЕВО (1974-1991); 1974-1991:**
кн. 5, куѝ. 4; 0,5. СИ, а.е. 339, лисѝови 1.848, НИС 14 сѝр.
438. (434) **ЗАЕДНИЧКА СЛУЖБА НА ОСИЗ-ови - КРУШЕВО (1984-1991);**
1984-1991: кн. 2, куѝ. 3; 0,3. СИ, а.е. 111, лисѝови 959, НИС 8 сѝр.
439. (471) **ЗА ЗДРАВСТВО И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА - КРУШЕВО**
(1966-1991); 1966-1990: кн. 9, куѝ. 3; 0,5. СИ, а.е. 297,
лисѝови 1.692, НИС 18 сѝр.
440. (468) **ЗА КУЛТУРА - КРУШЕВО (1974-1991); 1974-1991:** кн. 1, куѝ. 1; 0,1.
СИ, а.е. 111, лисѝови 511, НИС 8 сѝр.
441. (460) **ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - КРУШЕВО (1968-1991); 1968-1991:**
кн. 7, куѝ. 9; 1,0. СИ, а.е. 897, лисѝови 4.095, НИС 22 сѝр.
442. (461) **ЗА НЕПОСРЕДНА ДЕТСКА ЗАШТИТА - КРУШЕВО (1974-1986);**
1974-1986: кн. 1, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 99, лисѝови 465, НИС 8 сѝр.
443. (469) **ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА - КРУШЕВО (1974-1991); 1974-1991:**
кн. 1, куѝ. 2; 0,2. СИ, а.е. 230, лисѝови 823, НИС 10 сѝр.
444. (465) **ЗА СТАНОВАЊЕ - КРУШЕВО (1974-1991); 1975-1991:** кн. 2, куѝ. 5;
0,6. СИ, а.е. 327, лисѝови 2.212, НИС 12 сѝр.
445. (467) **ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА - КРУШЕВО (1974-1991); 1974-1990:**
кн. 1, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 162, лисѝови 612, НИС 8 сѝр.
446. (464) **ЗА ВРАБОТУВАЊЕ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1974-1991); 1974-1990:**
кн. 2, куѝ. 3; 0,3. СИ, а.е. 541, лисѝови 1.727, НИС 10 сѝр.
447. (459) **ЗА КУЛТУРА - МАКЕДОНСКИ БРОД (1974-1991); 1975-1991:** кн. 1.
куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 82, лисѝови 345, НИС 8 сѝр.
448. (458) **ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - МАКЕДОНСКИ БРОД**
(1967-1991); 1967-1991: кн. 3, куѝ. 5; 0,6. СИ, а.е. 635,
лисѝови 2.389, НИС 14 сѝр.
449. (457) **ЗА НЕПОСРЕДНА ДЕТСКА ЗАШТИТА - МАКЕДОНСКИ БРОД**
(1968-1986); 1968-1986: кн. 2, куѝ. 2; 0,2. СИ, а.е. 297,
лисѝови 990, НИС 10 сѝр.
450. (494) **ЗА ПАСИШТА И УТРИНИ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1974-1998);**
1975-1998: кн. 2, куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 76, лисѝови 613, НИС 8 сѝр.

451. (453) ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА - МАКЕДОНСКИ БРОД (1974-1991);
1974-1990: кн. 1, куџ. 2; 0,2. СИ, а.е. 240, лисџови 848, НИС 10 сџр.
452. (455) ЗА СТАНОВАЊЕ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1974-1991); 1975-1991:
кн. 3, куџ. 2; 0,3. СИ, а.е. 451, лисџови 925, НИС 10 сџр.
453. (495) ЗА ВОДОСТОПАНСТВО - ПРИЛЕП (1981-1991); 1981/1991:
кн. 1, куџ. 1; 0,1. ОП.
454. (547) ЗА ВРАБОТУВАЊЕ - ПРИЛЕП (1974-1991); 1974-1991:
кн. 37, куџ. 10; 1,7. СИ, а.е. 1.442, лисџови 5.772, НИС 53 сџр.
455. (548) ЗА ЗДРАВСТВО И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА - ПРИЛЕП
(1974-1991); 1974-1985: куџ. 5; 0,5. СИ, а.е. 482,
лисџови 3.017, НИС 8 сџр.
456. (460) ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - ПРИЛЕП (1967-1991);
1967-1991: кн. 9, куџ. 15; 1,7. СИ, а.е. 1.935, лисџови 7.618, НИС 30 сџр.
457. (456) ЗА НЕПОСРЕДНА ДЕТСКА ЗАШТИТА - ПРИЛЕП (1974-1991);
1974-1991: кн. 5, куџ. 13; 1,4. СИ, а.е. 1.638, лисџови 7.275, НИС 25 сџр.
458. (452) ЗА ПАСИШТА И УТРИНИ - ПРИЛЕП (1974-1990); 1974-1990:
кн. 2, куџ. 6; 0,6. СИ, а.е. 313, лисџови 2.825, НИС 12 сџр.
459. (470) ОСНОВНА ЗАЕДНИЦА НА ПИО - ПРИЛЕП (1978-1991);
1978-1989: куџ. 3; 0,3. ОП.
460. (432) ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА - ПРИЛЕП (1974-1991); 1974-1988:
кн. 1, куџ. 28; 2,8. ОП.
461. (430) ЗА СТАНОВАЊЕ - ПРИЛЕП (1974-1991); 1975-1991:
кн. 19, куџ. 47; 5,1. ОП.
462. (429) ЗА ФИЗИЧКА КУЛТУРА - ПРИЛЕП (1974-1991); 1974-1991:
кн. 5, куџ. 6; 0,7. СИ, а.е. 961, лисџови 3.698, НИС 16 сџр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Досие на фондообразователот. Седнична граѓа од: Собранието на ОСИЗ;
Извршниот одбор; Стручната служба; Работната заедница; Одборите на
ОСИЗ; Комисиите на ОСИЗ; Статистички податоци; Финансиска
документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

АРХИВСКИ ФОНДОВИ ОД 1991 - РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

МИНИСТЕРСТВА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 463. МИНИСТЕРСТВО ЗА ГРАДЕЖНИШТВО, УРБАНИЗАМ, СООБРАЌАЈ И ЕКОЛОГИЈА НА Р. МАКЕДОНИЈА - ПЕ ПРИЛЕП (1991-) 1991-2005: кн. 36, куй̄. 220; 22,7. ОП.**
- 464. МИНИСТЕРСТВО ЗА СТОПАНСТВО НА Р. МАКЕДОНИЈА - ПЕ ПРИЛЕП (1991-2005); 1991-1996: куй̄. 63; 6,3. ОП.**
- 465. МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛИЕ, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО НА Р. МАКЕДОНИЈА - ПЕ ПРИЛЕП (1991-) 1991-1996: кн. 11, куй̄. 4; 0,6. ОП.**

ОПШТИНИ - ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

- 466. (490) КРУШЕВО (1991-); 1991- 2005: книги 9, куй̄. 10; 1,2. ОП.**
- 467. (483) МАКЕДОНСКИ БРОД (1991-); 1991- 2001: куй̄. 9; 0,9. ОП.**
- 468. (489) ПРИЛЕП (1991-); 1991- 1999: кн. 8, куй̄. 16; 1,8. ОП.**

2. ПРАВОСУДСТВО

2.2. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944 ГОДИНА

- 469. (433) ОПШТИНСКИ ОПШТЕСТВЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ НА САМОУПРАВУВАЊЕТО - ПРИЛЕП (1976-1990); 1976-1990: кн. 15, куй̄. 3; 0,6. СИ, а.е. 518, лисџови 2.211, НИС 26 сџр.**

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

4.1. ПРОСВЕТНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

ВИСОКИ И ВИШИ ШКОЛИ

470. (500) ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ - ПРИЛЕП (1974-); 1974-1980:
кн. 3, куѝ. 273; 27,4. ОП.

**471. (499) ВИША ЕКОНОМСКА КНИГОВОДСТВЕНА ШКОЛА - ПРИЛЕП
(1961-1973); 1961-1973: кн. 13, куѝ. 3; 0,6. А, а.е. 276, лисѝови 1.583,
НИС 100 сѝр.**

Исѝоријаѝ на фондообразоваѝелойѝ:

Вишата економска книговодствена Школа - Прилеп е основана од страна на Извршниот совет на НРМ - Скопје, со Решение бр. 09 - 1864/3 од 08.10.1960 година, објавено во „Службен весник на НРМ“ бр.37/60 година.

Со настава школата започнува на 05.11.1960 година во просториите на Гимназијата „Мирче Ацев“ - Прилеп.

Основната задача на школата била да создава и подготвува стручен кадар за самостојно организирање на стручна работа од економско-книговодствената област во стопанските и јавни служби за кои е потребна виша стручна спрема.

Наставниот процес, Школата го започнува со пет редовни и 13 хонорарни наставници. Редовните наставници се назначени со звање виши предавачи, а хонорарните наставници предавачи.

Управувањето на школата е регулирано со Статутот на школата потврден од Државниот секретаријат за работи и финансии на НРМ, бр.08.33/3 од 27.02.1961 година.

Организациска поставеност: Совет и Управа. Советот е највисок орган на управување вклучувајќи го и директрот како член на истиот. Бројот на членовите во почетокот изнесува 11, а подоцна се зголемува на 35. Членовите се избираат од редот на наставниците, Здружението на студенти, Здружението на економисти на НРМ, Државниот секретаријат, претставници од Народниот одбор - Прилеп, претставници од општествено-политичките организации, стопанските организации и претставници на Економскиот факултет - Скопје.

Управата на школата ја сочинуваат редовните и хонорарните наставници и тие го претставуваат и Наставничкиот совет, Управниот одбор и помошните тела на управување (комисиите, установите, здруженијата и фондовите).

Наставничкиот совет на школата во почетокот броел 15 членови, а подоцна се зголемува на 29 членови. Управниот одбор броел пет члана.

Во 1966 година школата ја проширува дејноста со Отсекот за комерцијално работење, со кој Школата се афирмира како Висока стручна и образовна установа.

Според систематизацијата на работните места Школата е поделена на две организациони единици:

- Наставно-организациона единица
- Административно-техничка организациона единица (Секретаријат).

Со изградбата на новата зграда за Вишата економска книговодствена Школа - Прилеп, се преместува од просториите на Гимназијата „Мирче Ацев“, во просториите на новата зграда, каде што е сместен денес Работничкиот универзитет - Прилеп.

Вишата економска книговодствена Школа - Прилеп егзистира до септември 1973 година.

Содржински појатоци за архивската зграда:

Фондот содржи: Досие на фондообразователот, седничен материјал од : Советот, Управниот одбор, Стручниот колегиум, Наставничкиот совет, Работничкиот совет, Работната заедница и комисиите и завршни сметки.

Архивската зграда е на македонски јазик.

СРЕДНИ УЧИЛИШТА

472. (525) ПРИЛЕПСКА ГИМНАЗИЈА (1919-1941); 1919-1941: кн. 3, куй. 2; 0,3. Реџестии, а.е. 398, листови 1.881, НИС 25 сир.

Историјата на фондообразователот:

Прилепската гимназија почнала да работи на 23 октомври 1919 година. Подготовките за отворање на Гимназијата отпочнале во почетокот на 1919 година со поправката на зградата, барање и назначување на наставниот кадар, подготовките за отворањето на ученичката трпезарија, уписот на учениците, поделбата на класовите, бројната состојба на учениците.

Во почетокот отворени биле четири класа, пет одделенија со 200 ученици.

Собирајќи околу себе млади луѓе Гимназијата во Прилеп претставувала привлечен центар и предуслов за национално созревање и културно издигнување на младите на овие простори..

Од 1922 до 1936 година работи како Нижа реална гимназија. Од основањето се чувствувало потреба за отворање на Полна осмокласна гимназија. На 1 јуни 1921 година најугледните граѓани на Прилеп доставуваат барање до Министерот за просвета - Белград да издаде одобрение за отворање на Полна осмокласна гимназија во Прилеп, бидејќи има доволен број заинтересирани ученици.

На 30 декември 1925 година доставен е распис од Министерството за просвета - Белград, за донесената Одлука за отворање на седми и осми клас во Прилепската гимназија.

Во 1927 година Министерскиот совет - Белград носи Одлука за укинување на Полната гимназија во Прилеп. Реакциите на граѓаните на град Прилеп не стивнуваат. Тие доставуваат молба до Министерскиот совет и

Министерството за внатрешни работи во која бараат со нов Указ Н.В. Кралот, Прилепската гимназија да се издигне како Виша самоуправна гимназија.

На 22 ноември 1935 година со Указ отворена е Вишата самоуправна гимназија во Прилеп, почнувајќи од учебната 1936/1937 година. Директор на Вишата самоуправна гимназија во Прилеп бил г. Драгомир Петронијевиќ. Во учебната 1939/1940 година се јавила потреба од зголемување на бројот на наставниците.

Предмети кои се изучувале во Гимназијата: математика, физика, хемија, српски јазик, историја, географија, француски јазик, веронаука, цртање, гимнастика, хорско пеење, германски, латински, нацртна геометрија.

Должноста директор ја извршувале: Александар Мариќ, Јордан Петровиќ, Владислав Нешковиќ, Димитрие Лозовиќ и Драгомир Петронијевиќ.

Со работа престанала да работи во 1941 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: списоци на персоналот, извештаи за работа и состојбата на Гимназијата, извештаи од Министерскиот пратеник за извршена ревизија, извештаи од директорот за поделба на предметите, извештаи за извршени инспекции, извештаи за полагањето во нижите класови, статистички извештаи, преписка од Гимназијата, преписка доставена од Министерството за просвета - Белград, Кралската банска управа, финансиски документи.

Архивската граѓа е на српски јазик.

473. (501) ГИМНАЗИЈА „МИРЧЕ АЦЕВ“ - ПРИЛЕП (1944-) 1944-1983:
кн. 129, куќ. 3; 2,8. ОП.

474. (516) МЕДИЦИНСКО УЧИЛИШТЕ „БОРКА ТАЛЕСКИ“ - ПРИЛЕП
(1960-1983); 1960-1983: кн. 17, куќ. 3; 0,6. ОП.

ОСНОВНИ УЧИЛИШТА

475. (515) ЦОУ „КИРИЛ И МЕТОДИЈА“ - БУЧИН (1929-); 1929-1990:
кн. 74, куќ. 4; 1,9. ОП.

476. (472) ЦОУ „МИШЕ ЕФТИМ“ - ДОЛНО ДИВЈАЦИ (1945-1975); 1945-1975:
кн. 49, куќ. 1; 1,0. ОП.

477. (503) ЦОУ „МОША ПИЈАДЕ“ - ДУЊЕ (1945-1968); 1946-1968: куќ. 22;
2,2. ОП.

478. (504) ЦОУ „ПЕТРЕ ГЛИГУРОСКИ“ - КОСТИНЦИ (1941-); 1941-1990:
кн. 59, куќ. 1; 1,3. ОП.

479. (478) ЦОУ „МАНЧУ МАТАК“ - КРИВОГАШТАНИ (1945-); 1945-1974: кн. 51, куй̄. 1; 1,1. ОП.
480. (529) ЦОУ „КРУМЕ ВОЛНАРОСКИ“ - ТОПОЛЧАНИ (1945-); 1945-1986: кн. 30, куй̄. 5; 1,1. ОП.
481. (543) ОСНОВНИ УЧИЛИШТА - ПРИЛЕП (1914-1962); 1914/1962: кн. 7, куй̄. 1; 0,2. СИ, а.е. 47, лис̄тови 106, НИС 15 с̄пр.
482. (544) ОСНОВНИ УЧИЛИШТА ОД СЕЛАТА - ПРИЛЕПСКА ОКОЛИЈА (1914-1976); 1914/1976: кн. 24, куй̄. 1; 0,6. СИ, а.е. 164, лис̄тови 472, НИС 32 с̄пр.
483. (542) ВТОР ПУНКТОВ УЧИТЕЛ - ПРИЛЕП (1942-1944); 1942-1944: куй̄. 1; 0,1. СИ, а.е. 79, лис̄тови 992, НИС 4 с̄пр.

ОСТАНАТИ

484. (540) ПЕДАГОШКИ ЗАВОД НА Р. МАКЕДОНИЈА - ПЕ ПРИЛЕП (1974-2000); 1974-1990: кн. 4, куй̄. 1; 0,2. ОП.
485. (502) УЧЕНИЧКИ ДОМ „ОРДЕ ЧОПЕЛА“ - ПРИЛЕП (1960-); 1960-1978: кн. 3, куй̄. 2; 0,3. ОП.

4.2. КУЛТУРНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

486. (477) АРХИВ НА ПРИЛЕП, КРУШЕВО И МАКЕДОНСКИ БРОД - ПРИЛЕП (1955-1991); 1955-1991: кн. 20, куй̄. 30; 3,6. ОП.
487. (476) НАРОДЕН МУЗЕЈ - ПРИЛЕП (1950-1980); 1952-1975: куй̄. 5; 0,5. ОП.
488. (435) ПРЕТПРИЈАТИЕ „ГРАДСКИ КИНА“ - ПРИЛЕП (1953-1991); 1953-1991: куй̄. 5; 0,5. СИ, а.е. 680, лис̄тови 3.071, НИС 10 с̄пр.
489. (509) ЦЕНТАР ЗА ПРИ ТВ - ПРИЛЕП (1964-); 1964-1977: куй̄. 3; 0,3. ОП.

4.3. НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

490. (520) ДРЖАВЕН ТУГУНСКИ ИНСТИТУТ - ПРИЛЕП (1941-1944); 1941-1944: кн. 5, куй̄. 2; 0,3. АИ, а.е. 1.032, лис̄тови 1.453, НИС 31 с̄пр.

Историјата на фондообразованието:

За време на бугрската окупација (1941-1944) година Институтот продолжува со работа со статус на Институт. Ова име било од формален карактер затоа што работата на Институтот во овој период била значително намалена, за разлика од работата и значењето на бившата Тутунска опитна станица. За време на окупацијата значаен број на напредни работници од Институтот зеле учество во НОБ и со тоа го одбележиле и другиот дел од историјата на Институтот.

За време на овој период забележани се и многубројни радикални активности од страна на напредните сили во Институтот, како на пример палењето на сноповите на Институтот во 1942 година.

Согледувајќи ја опасноста од ваквите организирани акции, окупаторската власт донесла одлука да го уништи Институтот, а целокупната научна работа заедно со опремата да ја однесе во Бугарија.

На ваквата Одлука се спротивставила партиската организација која успеала да ја спречи акцијата на окупаторската власт, за уништување на младата тутунска наука. Институтот останал на истиот локалитет каде што бил и формиран.

Државниот институт за тутун - Прилеп, работел до капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Права и задолженија на Раководителот на Државниот институт за тутун, наредби, списоци на персоналот, протоколи, извештаи и објаснувања, акти за разрешување и назначување и примопредавање на должност, податоци, прегледи, договори, декларации, уверенија, преписка влезна и излезна (Вх: и Исх:) од Дело 1 до Дело 16 и без ознака за дело, финансиска документација, платни списоци, досиеја на вработените.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

**491. (521) ТУТУНСКА ОГЛЕДНА СТАНИЦА - ПРИЛЕП (1924-1941);
1924-1941: кн. 11, кун. 12; 1,4. АИ, а.е. 4.006, листови 8.401, НИС 64 стр.**

Историјата на фондообразованието:

Тутунската опитна (лабораторија) станица - Прилеп, како значајна институција, прва во Македонија, формирана во градот - производител на најафирмираниот тутун тип „Прилеп“, има свој историски пат и развој. Согледувајќи ја важноста на потребата од експериментална служба за подобрување на тутунот во Југославија, Управата на државните монополи уште во 1910 година основала Опитна станица во Алексинац, која во 1913 година престанува со работа поради војната.

По првата светска војна повторно е покренато прашањето за основање на Опитната станица која се реализирала дури во текот на 1924 година. Со оглед на тоа дека тутунската култура била најразвиена во Прилепско, помладите стручници, агрономи извршиле решително влијание врз

Монполската управа, седиштето на оваа Централна станица да биде во Прилеп, градот на тутунот. Од тој ден започнува ерата на тутунската наука, не само во Македонија, туку и на Балканот.

На 2 октомври 1924 година доставен е распис од Управата на државните монополи - Одделение за култура и ферментација на тутунот - Белград, до Заводот за применета зоологија Загреб, со кој информира дека на предлог на Министерот за финансии се одобрува основањето на Опитната станица во Прилеп. На 20 октомври 1924 година доставен е распис од Управата на државните монополи - Белград, до Стовариштето за непреработен тутун - Прилеп, со кој информира за Одлуката на Управниот одбор на Самостојната монополска управа, за основање на Опитна станица во Прилеп, со решение Кбр. 450 од 11 октомври 1924 година.

Основањето на овој објект го означи раѓањето на младата тутунска наука на овој дел на Балканот, која што подоцна ќе остави јасни траги во развојот на современото производство на тутунот не само во земјата туку и во странство.

Работата на првата Опитна станица во Прилеп во 1924 година имала селекционен карактер. Во 1925 година Станицата почнува со работа и ја проширува својата површина за експериментални цели, односно за изведување на полски опити. Просториите на Опитната станица се наоѓале во Стовариштето за непреработен тутун, во дворот на постоечкиот Тутунски комбинат - Прилеп.

Во 1926 година назначува научен и стручен кадар во веќе формираната Научна служба во Опитната станица - Прилеп. Покрај инженер Рудолф Горник и Владимир Јасински, поставени се и инженерите: Нестор Бошкоски, Антоние Голиќ, Милован Маричиќ и Илија Хаџи-Ангелески.

Од 1927 година до 1935 година Опитната станица во Прилеп работи на сортното испитување и поставување на споредбени опити на разни сорти семиња донесени од Грција. Врз база на неколкугодишната истражувачка дејност, Опитната станица - Прилеп, производството на тутун го регулирала по типови и реони.

Во 1935 година ја проширува својата површина за експериментални цели. За таа цел истата година закупува земја во месноста „Гладно поле“, а подоцна ги откупува и површините кои припаѓале на манстирот „Трескавец“ и „Св.Арахангел и Михаил“ околу 12,37 хектари и земја откупена од приватни сопственици. Целокупната површина на Опитната станица изнесувала 40 хектари со над 1000 опитни парцели.

Поради важноста на климатските фактори на производството на тутунот, Опитната станица во Прилеп отвора и Метеоролошка станица со целокупна опрема за извршување на својата работа. Покрај со селекцијата и производството на семе, Опитната станица се занимавала и со проблеми од областа на агротехниката (ѓубрење, рок на садење, **потикнување на тутунот**, сушењето и заштитата).

Крајот на 1935 и почетокот на 1936 година се карактеризира со интензивен развој на Опитната служба во Македонија. Управниот одбор на Управата на државните монополи - Белград, ценејќи ја важноста на оваа служба на свечената седница одржана на 17.01.1936 година дава предлог за отворање на Институт за тутун за унапредување на тутунпроизводството. Во месец март 1936 година донесува Одлука за изградба на Институт за тутун во

Прилеп. Одделението за производство на тутун при УДМ - Белград изработило документација (идејна скица, дефинитивен план). Врз основа на документацијата на 5 ноември 1937 година е поставен и камен-темелникот на Институтот за тутун - Прилеп, а главната зграда е завршена во 1939 година.

Во 1940 година настануваат кадровски промени во раководниот кадар на Институтот. Должноста директор од 1924 до 1940 година ја извршувал инженер Рудолф Горник. Од 1940 година на негово место назначен е инженер Перо Ивановиќ.

Институтот за тутун - Прилеп работи до окупацијата од бугарските власти 1941 година.

Организациската структура на Тутунската опитна станица - Прилеп се состоела од: Управа и Стручна служба.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Преписка за основањето на Тутунската опитна станица - Прилеп, од Управата на државните монополи - Белград, списоци на вработените, статистички прегледи за бројната состојба на персоналот, програми и планови, прегледи и дневници за работа, решенија, договори, вегетациони записници за извршени опити, книги со вегетациони посматрања и разни опити, списоци на осигурените растенија, податоци од извршени опити, Библиотека при Тутунската опитна станица (каталог на книгите), Потпорен фонд на работниците (записници, список), Спортски клуб „Гладно поле“ (записник и преписка), преписка од повисоки органи, преписка од Станицата, платни списоци.

Архивската граѓа е на српски јазик.

5. СОЦИЈАЛНИ И ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

5.1. СОЦИЈАЛНИ УСТАНОВИ

492. (519) ДОМ ЗА СТАРИ ЛИЦА - ПРИЛЕП (1956-); 1956-1979:
куќ. 5; 0,5. ОП.

5.2. ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

493. (512) ЗДРАВСТВЕН ДОМ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1958-); 1958-1979:
кн. 4, куќ. 10; 1,1. ОП.

494. (507) ЗДРАВСТВЕН ДОМ - КРУШЕВО (1955-); 1955-1976:
кн. 14, куќ. 6; 0,9. ОП.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. ПЕРИОД ДО 1944 ГОДИНА

6.1.5. Задруги

495. (526) ПРИЛЕПСКА КРЕДИТНО - ЗЕМЈОДЕЛСКА ЗАДРУГА - ПРИЛЕП (1936-1941); 1936-1941: куѝ. 1; 0,1. СИ, а.е. 24, листови 177, НИС 5 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Записници од Годишни собранија, списоци на членовите на задругата, преписка, изводи од книгите, списоци на задругари со внесени влогови, податоци за уплати, штедење.

Архивската граѓа е на срѝски јазик.

6.2. ПЕРИОД ПО 1944 ГОДИНА

6.2.5. Банки и парични заводи

496. (528) ЗАВОД ЗА ПЛАТЕН ПРОМЕТ - ФИЛИЈАЛА ПРИЛЕП (1961-2001); 1961-2001: кн. 33, куѝ. 33; 4,0. ОП.

6.2.3. Стопански претпријатија

6.2.3.1. Индустирија и рударство

497. (431) РУДНИЦИ ЗА НЕМЕТАЛИ И МЕРМЕРИ „МИОКАЗИ“ - КИЧЕВО (1957-1965); 1957-1965: кн. 14, куѝ. 6; 0,9. СИ, а.е. 553, листови 2.406, НИС 26 сѝр.

498. (511) „ЈУГОТУТУН - СЛОГА“ - КРИВОГАШТАНИ (1953-1998); 1953-1998: кн. 41, куѝ. 48; 5,6. ОП.

499. (514) ППТП „ИЛИНДЕНКА“ - КРУШЕВО (1963-1998); 1963-1998: куѝ. 120; 12,0. ОП.

500. (508) ООЗТ „КРИСТАЛОГРАВЕРНИЦА“ - КРУШЕВО (1977-1992)
1977-1992: куй. 5; 0,5. ОП.
501. (510) „ЈУГОТУТУН-ТРЕСКА“ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1955-);
1955-1975: кн. 25, куй. 13; 1,8. ОП.
502. (545) АД „ПРЕРАБОТКА НА ДРВО“ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1972-
2004); 1972-2004: кн. 4, куй. 40; 4,1. ОП.
503. (554) АД „БИЛЈАНА-ВАТАРА“ - ПРИЛЕП (1996-2005); 1996-2005: кн. 10,
куй. 14; 1,6. ОП.
504. (549) АД „МАКСТОУН“ - ПРИЛЕП (2000-2003); 2000-2003: кн. 1, куй. 5;
0,5. ОП.
505. (530) АД „ПРЕДИЛНИЦА“ - ПРИЛЕП (1963-1996); 1963-1996: кн. 158,
куй. 179; 22,0. ОП.
506. (517) АД „ПРИЛЕПСКА ПИВАРНИЦА“ - ПРИЛЕП (1924-);
19 - : кн. 3, куй. 16; 1,7. ОП.
507. (550) АД „ПАРТИЗАН“ - ПРИЛЕП (2000-2002); 2000-2002: куй. 1; 0,1. ОП.
508. (551) АД „ПРИЛЕПСКИ НЕМЕТАЛИ“ (2000-2003); 2000-2003:
куй. 4; 0,4. ОП.
509. (552) АД „ПАРТИЗАН-БРИК“ - ПРИЛЕП (1999-2002); 1999-2002:
кн. 1, куй. 1; 0,1. ОП.
510. (513) ПОС „ПОЛИТЕКС“ - ПРИЛЕП (1977-1999); 1977-1999:
куй. 120; 12,0. ОП.
511. (531) ПУТГМ „НАЦИС АТАНАСИОС - КАОЛ“ - ПРИЛЕП (1996-2002);
1966-2002: кн. 3, куй. 8; 0,9. ОП.
512. (518) „МЕТАЛМОНТ“ - ПРИЛЕП (1976-1991); 1976-1991: кн. 4, куй. 13;
1,4. ОП.
513. (522) ДИК „ЦРН БОР“ - ПРИЛЕП (МАТИЧНИ КНИГИ);
(1948-1988); 1948-1969: кн. 21, куй. 1; 0,5. Несреден.

6.2.3.2. Земјоделие и шумарство

514. (536) АД „АГРО-МАРИОВО“ - ВИТОЛИШТЕ (1983-2002); 1983-2002:
кн. 16, куй. 30; 3,3. ОП.

515. (474) **ГРАДСКО ЗЕМЈОДЕЛСКО-ГРАДИНАРСКО СТОПАНСТВО „ЈОСКА ЈОРДАНОВСКИ - САНДАНСКИ“ - ПРИЛЕП (1953-1962); 1953-1962: кн. 10, куџ. 1; 0,3. Несреден.**
516. (473) **ДРЖАВНО ЗЕМЈОДЕЛСКО-ГРАДИНАРСКО СТОПАНСТВО „МИЧУРИН“ - ПРИЛЕП (1947-1952); 1947-1952: кн. 8, куџ. 2; 0,4. Несреден.**
517. (523) **ЗИК „ПРИЛЕП“ - ПРИЛЕП (МАТИЧНИ КНИГИ); (1953-1990); 1953-1982: кн. 38, куџ. 6; 1,3. Несреден.**
518. (506) **ЦЕНТАР ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНДИВИДУАЛНОТО ЗЕМЈОДЕЛИЕ - МАКЕДОНСКИ БРОД (1972-); 1972-1999: кн. 3, куџ. 3; 0,4. ОП.**
519. (505) **ЦЕНТАР ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНДИВИДУАЛНОТО ЗЕМЈОДЕЛИЕ - ПРИЛЕП (1972-); 1972-1999: кн. 3, куџ. 6; 0,7. ОП.**

6.2.3.3. Трговија, угостителство и туризам

520. (539) **А Д „ЕУРОИНВЕСТ- РТА“ - ПРИЛЕП (1994-2001); 1994-2001: кн. 9, куџ. 14; 1,6. ОП.**

6.2.3.4. Сообраќај

521. (535) **АД „ХИДРАНТ“ - КРУШЕВО (1968-2001); 1968/2001: кн. 5, куџ. 30; 3,1. ОП.**

6.2.3.5. Останати

522. (527) **ОКОЛИСКО МЛИНСКО ПРЕТПРИЈАТИЕ „ПЕЛАГОНИЈА“ - ПРИЛЕП (1947-1952); 1947-1952: кн. 1, куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 166, листови 350, НИС 10 сџр.**

Содржински податоци за архивската граѓа:

Деловоден протокол.

Државна мелница „Пелагонија“ (1947-1948):

Записници од состаноците, решенија, програми, извештаи, договори, наредби и упатства.

Околско млинско претпријатие (1950-1952):

Акти за основање и регистрација;

Записници од состаноци, записници за преземање водениците од селата;

Планови и извештаи за работа;

Пресметки, бруто-биланси и завршни сметки.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

523. (538) ДОО - ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ И ПРОСТОРНИ СТУДИИ - ПРИЛЕП (1970-2003); 1970-2003: кн. 3, куќ. 5; 0,5. ОП.

524. (428) ГП „ПРИЛЕПЕЦ“ - ПРИЛЕП (1958-); 1958-1975: кн. 17, куќ. 32; 3,5. СИ, а.е. 2.521, листови 17.498, НИС 60 сѐр.

6.1.5. Задруги

525. (475) СПЕЦИЈАЛИЗИРАНА ЗАДРУГА „НАПРЕДОК“ - ПРИЛЕП (1956-1964); 1956-1964: кн. 2, куќ. 14; 1,4. Несреден.

526. (524) УСЛУЖНА РТВ ЗАДРУГА „РАДИО-БРАН“ - ПРИЛЕП (1977-1982); 1977-1982: куќ.1; 0,1. Несреден.

527. (537) ЗЕМЈОДЕЛСКО-КРЕДИТНА КООПЕРАЦИЈА „СЛОБОДНА МАКЕДОНИЈА“ - ПАШИНО РУВЦИ (1942-1946); 1942-1946: куќ. 1; 0,1. СИ, а.е. 147, листови 305, НИС 5 сѐр.

7. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

7.1. ПОЛИТИЧКИ И ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ

7.1.1. Напредни политички и општествено-политички организации

528. (415) ОКРУЖЕН КОМИТЕТ НА КПМ - ПРИЛЕП (1945); 1945: куќ. 1; 0,1. АИ, а.е. 89, листови 149, НИС 23 сѐр.

Историја на фондообразованието:

Со формирањето на Шестиот прилепски округ од 06.02.1945 година формиран е Окружниот комитет на КПМ - Прилеп кој функционира до 21.11.1945 година.

Организациска поставеност: Конференција, Комитет, Пленум, Биро. Помошни тела: Организационо-инструкторско одделение, кадрово одделение, агитационо-пропагандно одделение, економско-финансово одделение.

Работата на Окружниот комитет била поделена по сектори:

- Сектор на Партијата;

- Сектор по СКОЈ;
- Сектор по НОФ, АФЖ, Синдикат;
- Сектор по власта;

Преку овие сектори партиската организација раководела со членството во Округот.

Окружниот комитет Прилеп опфаќал 250 партиски единици и 1300 членови.

Прилепски околиски комитет: 105 партиски единици, 493 членови;

Крушевски околиски комитет: 58 партиски единици, 411 членови;

Кичевски околиски комитет: 68 партиски единици, 278 членови;

Околиски комитет Брод: 17 партиски единици, 101 членови;

Окружната ќелија на ОЗНА имала 1 партиска единица со 6 члена;

Прв политички секретар на Окружниот комитет - Прилеп, бил Благоја Талески - Иван.

Содржински податоци на архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од седници на Конференцијата, Комитетот, извештаи од терен (Прилеп, Крушево, Кичево, Брод), списоци и шеми за составот на Окружниот комитет, изборен материјал, преписка, материјали од сослушувања на членови, кратки извештаи за бегалците од Егејска Македонија, за конфискација на имот, информации од Агитационо-пропагандната комисија, финансозна документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТИ НА КПМ

529. (420) КРУШЕВО (1952-1965); 1952-1965: кн. 23, куќ. 10; 1,4. АИ, а.е. 2.492, листови 6.080, НИС 223 сѝр.

530. (416) ПРИЛЕП (1955-1965); 1955-1965: кн. 9, куќ. 5; 0,7. АИ, а.е. 750, листови 2.953, НИС 122 сѝр. ажурно во АОП - базице

МЕСНИ КОМИТЕТИ НА КПМ

531. (417) КРУШЕВО (1945-1952); 1945-1952: куќ. 2; 0,2. АИ, а.е. 671, листови 1.071, НИС 27 сѝр.

532. (418) МАКЕДОНСКИ БРОД (1948-1952); 1948-1952: куќ. 1; 0,1. АИ, а.е. 535, листови 663, НИС 23 сѝр.

533. (419) ПРИЛЕП (1944-1948); 1944-1948: кн. 6, куќ. 2; 0,3. АИ, а.е. 512, листови 908, НИС 121 сѝр.

534. (421) КРУШЕВСКА ОКОЛИЈА (1945-1952); 1945-1951: куќ. 1; 0,1. СИ,

а.е. 377, лисџови 482, НИС 8 сџр.

535. (422) БРОДСКА ОКОЛИЈА (1945-1952); 1948-1952: куџ. 3; 0,3. СИ, а.е. 1.624, лисџови 1.985, НИС 10 сџр.

536. (423) ПРИЛЕПСКА ОКОЛИЈА (1944-1952); 1944-1952: куџ. 5; 0,5. СИ, а.е. 2.863, лисџови 3.503, НИС 15 сџр.

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТИ НА СКМ

537. (485) БЕЛА ЦРКВА (1952-1955); 1952-1955: куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 69, лисџови 107, НИС 10 сџр.

538. (481) ВИТОЛИШТЕ (1952-1955); 1952-1955: куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 270, лисџови 421, НИС 12 сџр.

539. (482) ДУЊЕ (1952-1955); 1952-1955: куџ. 1; 0,1. СИ, а.е. 244, лисџови 293, НИС 12 сџр.

540. (480) МАКЕДОНСКИ БРОД (1965-1991); 1965-1991: кн. 25, куџ. 30; 3,5. АИ, а.е. 1.825, лисџови 24.185, НИС 415 сџр.

Содржински подајџоци за архивскајџа граѓа:

Досие на фондообразователот;

Седнична граѓа на: Конференцијата на ОК, Општинскиот комитет на СКМ, Претседателството, Комеморативни и свечени седници, Комисии на ОК;

Статистички извештаи и прегледи;

Евиденција на посетители на партиски школи;

Завршни сметки и финансиски извештаи;

Материјали од основни организации - пунктови на СКМ од Брод и селата

Архивскајџа граѓа е на македонски јазик.

541. (486) МАЛО КОЊАРИ (1952-1955); 1952-1955: куџ. 1; 0,1. СИ. а.е. 51, лисџови 84, НИС 8 сџр.

542. (479) ПРИЛЕП (1965-1991); 1965-1991: кн. 15, куџ. 42; 4,5. АИ, а.е. 5.359, лисџови 25.170, НИС 825 сџр. ажурџано во АОП - базиџе

Исџоријати на фондообразовајџелот:

Општинската организација на СКМ - Прилеп како составен дел на СКЈ и СКМ ја сочинувале сите членови на СК на подрачјето на Општина Прилеп,

организирани во основни организации на СК, во организациите на здружен труд, во работните организации и во месните заедници во градот и селото. Општинската организација на СКМ - Прилеп била организирана врз принципот на демократскиот централизам како основен принцип на организираниот внатрешен живот и односи меѓу членовите, органите и организациите, придржувајќи се кон овој принцип како израз на акцино единство. Ставовите и одлуките од значење за целокупното членство на Општинската организација на СКМ - Прилеп биле објавувани во весникот „Народен глас“ При изборот во СК организациите и органите на Општинската организација на СКМ - Прилеп, граделе јасни критериуми на кадровската политика, со што составот на органите бил соодветен на класно-социјалната структура на СК.

Највисок орган на Општинската организација на СКМ - Прилеп била Општинската конференција. Конференцијата дејствувала во постојан состав и неа ја сочинувале членови избрани во основните организации на СК, во ООЗТ, работни организации и месни заедници. Мандатот на членовите на Конференцијата траел четири години. Со Конференцијата раководело Работно претседателство составено од пет члена. Од составот на Работното претседателство се избирал претседавач со јавно гласање, со мандат од една година.

Органи и тела на Општинската конференција:

- Општински комитет на Конференцијата на СКМ;
- Комисија за статутарни прашања;
- Надзорна комисија;

За својата работа овие органи одговарале пред Конференцијата на Општинската организација.

Општинскиот комитет на СКМ - Прилеп, претставувал политичко-извршен орган на Конференцијата. Тој се избирал од членовите на Конференцијата. Секретарот и заменикот секретар Општинскиот комитет ги избирал од членовите на ОК СКМ - Прилеп. Извршните секретари на Општинскиот комитет се избирале од составот на Општинската конференција. Извршните секретари на ОК СКМ - Прилеп ја организирале оперативната работа за спроведување на политиката утврдена од органите на Општинската организација на СКМ - Прилеп и органите од СКЈ и СКМ.

Во рамките на својата политичко-извршна функција, Општинскиот комитет донесувал политички одлуки, изградувал ставови и донесувал заклучоци кои го обврзувале членството и основните организации на СК. Со седниците на Општинскиот комитет раководел секретар. Мандатот на секретарот, заменик секретарот и членовите на ОК СКМ - Прилеп, траел четири години.

Комисијата за статутарни прашања како орган на Конференцијата се избирала од членовите на Конференцијата. Комисијата во својот состав избирала претседател и секретар. Комисијата ја следела и анализираше примената на статутарните одредби и решавала по молбени барања за изречени идејно-политички мерки, како и приговори за статутарни повреди од ОО на СК во Општината,

Надзорната комисија се избирала од членовите на Конференцијата. Седниците ги свикувал претседателот по сопствена оценка или по предлог на членовите на Комисијата, ОК СКМ, Конференцијата и повисоките органи на

СКЈ и СКМ. Комисијата го следела остварувањето на политиката на материјалното и финансиското работење на СК во Општинската организација, наплатата на членарината, начинот на распределбата и вршела надзор над трошењето на средствата. За својата работа поднесувала извештај пред Општинската конференција.

Комисиите и работните тела биле формирани од редовите на членовите на Општинската конференција и од другите членови на Општинската организација на СКМ - Прилеп.

За посистематско следење, анализирање и проучување на идејно-политичкото дејствување на комунистите за одделни општествено-економски и други прашања, Општинскиот комитет формира комисии:

- Комисија за развој и метод на делување на СК;
- Комисија за општествено-економски односи;
- Комисија за општествено-политички систем и меѓунационални односи;
- Комисија за идеолошко дејствување;
- Комисија за општонародна одбрана;
- Комисија за кадровски прашања;
- Комисија за насочување на активноста на членовите на СК во земјоделското стопанство;

Комисиите биле составени од 9 членови од кои се избирал претседател и заменик.

Комисиите и работните тела за својата работа и активност одговарале пред Општинскиот комитет на СКМ - Прилеп. А тој ги одобрувал програмите за работа на своите комисии и тела и ги усвојувал извештаите за нивната активност.

Стручно-политичкиот дел од работата на Општинскиот комитет на СКМ - Прилеп, ја обавувала Стручната служба на ОК СКМ - Прилеп.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- Досие на Фондот;
- Седничен материјал од изборните седници на Општинската конференција на СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал од редовните седници на Општинската конференција на СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал и други материјали од Статутарната и Надзорната комисија при Општинската конференција на СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал од седниците на Општинскиот комитет на СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал од проширените седници на ОК СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал од Претседателството на ОК СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал и други материјали од Работната заедница на ОК СКМ - Прилеп;
- Записници и други материјали од Комисијата за станбени прашања при Работната заедница на ОК СКМ - Прилеп;
- Седничен материјал и други материјали од комисиите при Општинската организација на СКМ - Прилеп, Политичкиот актив и Активот на комунисти работници непосредни производители;
- Статистички извештаи и прегледи на Општинската организација на СКМ - Прилеп;

- Финансиска документација:
Договор за кредит за станбена изградба;
Договор за купопродажба на патничко возило;
Завршни сметки на ОК СКМ - Прилеп;

Архивската граѓа е на македонски јазик.

543. (487) СТАРО ЛАГОВО (1952-1955); 1952-1955: кут. 1; 0,1. СИ, а.е. 248, листови 350, НИС 12 сѝр.

544. (488) ТРОЈАЦИ (1952-1955); 1952-1955: кут. 1; 0,1. СИ, а.е. 242, листови 324, НИС 12 сѝр.

545. (427) ПАРТИСКИ ДОСИЕЈА - ПРИЛЕПСКА ОКОЛИЈА (1948-1955); 1948-1955: КУТ. 4; 0,4. СИ, а.е. 1.326. листови 2.612, НИС 8 сѝр.

ОПШТИНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ССРNM

546. (541) ОПШТИНСКИ ОДБОР НА ССРNM - ТРОЈАЦИ (1952- 1955); 1952-1955: кут. 1; 0,1. АИ, а.е. 27, листови 135, НИС 12 сѝр.

Историјата на фондообразованието:

Со формирањето на народните одбори на општините и новата територијална организација МНО Тројаци прераснува во НО на општина во чија надлежност се селата Големо Радобил, Дрен, Мало Радобил, Никодин, Ракле, Смолани, Топлица и Царевиќ.

Истата организациона попставеност ја има и организацијата на Народниот фронт: Општински одбор на НФ со селски фронтовски организации. Во 1953 година извршена е промена на името во Општински одбор на ССРNM.

Во средината на 1955 година со укинувањето на Прилепската околија и формирањето на новите општини, укината е општината Тројаци и заедно со селата во состав вклучена е во општината Плетвар.

Со тоа престанува со работа ОО на ССРNM - Тројаци.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Материјали од изборни конференции на ОО Народниот фронт и ОО на ССРNM;

Редовни конференции на ОО на НФ и ССРNM;

Записници од состаноците со Основните организации на НФ и ССРNM од селата на општината Тројаци;

Материјали од ОО на КОАЖ;

Списоци на членството, предлози.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

547. (546) КОАЖ - КРУШЕВО (1945-1990); 1951-1982: кун. 1; 0,1. АИ, а.е. 58, листови 237, НИС 18 сѝр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Седнична граѓа на:

- Градскиот одбор на АФЖ;
- Општинското собрание на КОАЖ;
- Конференцијата на КОАЖ;
- Претседателството на КОАЖ.

Програми и извештаи за работа на КОАЖ; планови и анализи за работата; информации за одржаните собранија и состаноци; Списоци за членството, прегледи и реферати.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

8. ВЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

8.1. ИСТОЧНОПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

8.1.4. Македонска православна црква

548. (553) ЦРКВА „СВ. БЛАГОВЕШТЕНИЕ“ - ПРИЛЕП (1824-); 1865-1946: кн. 14, кун. 5; 0,8. Несреден.

8.2. Исламска верска заедница во Македонија

549. (462) ВАКУФСКА УПРАВА - ПРИЛЕП (?) 1926-/1930: кун. 1; 0,1. АИ, а.е. 18, листови 142, НИС 8 сѝр.

Историјата на фондообразованието:

Исламската верска заедница претставува највисока верска организација на муслиманите и спаѓа меѓу признатите вери на Кралството Југославија. Со Законот од 31 јануари 1930 година и Уставот на Исламската верска заедница од 8 јули 1930 како основни органи се потврдени: Вакуфската управа, Муфтиството, Околискиот шеријатски суд и Околиското вакуфско - меарифско поверенство.

Вакуфската управа - Прилеп е под надлежност на Среското муфтиство - Прилеп и Министерството за вера - Белград, како највисок орган на Исламската верска заедница, согласно Уредбата за управување со вакуфите од 1919 година, а озаконета во 1922 година во Прилеп.

Вакуфската управа - Прилеп работи од 1926 до 1930 година.

Основната дејност на Вакуфската управа во Прилеп била да се грижи за состојбите и поправките на вакуфските објекти: дуќаните, чешмата кај „Саат кулата“, шадрванот, кубето и чешмата кај Фетих-џамија, чешмата „Зал Паша“, за платите на лицата во Управата, на музеимите, мутевелиите и другите верски службеници, се грижи за верското образование на муслиманските деца.

Вакуфските објекти како: дуќани, воденици, пекари, кафеани ги издавала под закуп на една година со јавна лицитација. Закупнината одела во касата на Вакуфската управа како приход.

Организациска постојавеност:

Вакуфската управа - Прилеп организациски била поделена на џемати. На чело на џематите стоеле џематски имами.

Со Одлука на Министерството за вера - Белград од 6 јануари 1926 година, за џематски имам на Џематот „Ак-меџит“ во Прилеп бил назначен Ахмед Халид Јусуфовиќ. Со Уредбата од 28 јули 1928 година во состав на џематот „Ак-меџит“ во Прилеп влегувале улиците: „Пашиќева“, „Мостарска“, „Војвода Путник“, „Кнез Арсен“, „Которска“, „18-маченици“, „Велешка“, „Моравска“, „Ветерник“, „Крал Милутин“.

Верските функции во џематот ги врши џематскиот имам во главната џамија на својот џемат. Предава веронаука во мектебите и верските школи, ја води матицата на родени, умрени и венчани, се грижи секој муслиман да биде погребан по прописите на исламот, го објавува почетокот на Рамазан и Бајрам. Се грижи заедно со Џематскиот меџлис и Околинското вакуфско-меарифско поверенство за редот и чистотата на џамиите. Џематскиот имам за вршењето на своите должности е под надзор на главниот имам. Музеимите и мутевелиите се лица кои се грижеле за вакуфските објекти.

Прв претседател на Вакуфската управа во Прилеп бил Исмаил Сулејмани, а подоцна Алити Јусуф. Вакуфски служител - Ибрахим Ахмед, музеим во Чарши џамија - Ахмед Муса, музеим во Такат џамија - Исмаил Хаки Умеровиќ. Мутевелија на вакуфската воденица „Капина“ бил Есад Шефик. На 6 август 1926 година е разрешен од должност, а управата врз воденицата ја презела Вакуфската управа - Прилеп.

Содржински постојаноци за архивската граѓа:

Фондот од страна на Министерството за вера - Белград, Наредба за управување со џематот „Ак-меџит“, преписка со Министерството за вера - Белград, со Среското муфтиство - Прилеп, предајни листи за платена кирија, признаници за расходи а содржи и акти за назначување на државни имами.

Архивската граѓа е на српски јазик.

550. (463) ОКОЛИСКО ВАКУФСКО-МЕАРИФСКО ПОВЕРЕНСТВО - ПРИЛЕП (?); 1930/1941: куџ. 1; 0,1. АИ, а.е. 51, листови 284, НИС 16 сџр.

Историја на фондообразованието:

Околинското вакуфско меарифско поверенство - Прилеп е орган на верско-просветната и вакуфско - имотната управа на Исламската верска заедница. Седиштето на ова поверенство е во Прилеп. На чело на Околинското вакуфско-меарифско поверенство стоел претседател кој бил и шеријатски судија во Околијата.

Основната задача на Околинското вакуфско-меарифско поверенство била да раководи со изборите на џематските меџлиси во околијата, избор на верски службеници како: џематски имами (матичари), мутевелии. Води евиденција на вакафско-меарифскиот движен и недвижен имот: џамии, дуќани, воденици училишта (медреси, мектеби) ја контролира работата на одржувањето на старите и изградба на нови објекти.

Во Прилеп постоеле повеќе џемати: „Ак-меџит“, „Овеат“, „Евсад-џемат“ во Тризла.

Во околијата селата претставувале џемати: Лажани, Црнилиште, Дебреште, Канатларци.

На чело на џематите стоел џематски имам кој ги вршел сите верски функции во џематот: ја водел матичната книга на родени, венчани, умрени, предавал веронаука во основните училишта - мектебите. Верските обреди во џамиите ги извршувале музеимите.

Во реонот на џематите постоеле повеќе основни училишта каде се школувале муслиманските деца и се предавало веронаука.

Во џематот во Тризла работеле три основни училишта: „Свети Сава, „Војвода Путник“, „Вук Караџиќ“. Џематски имам бил Халим Хусеиновиќ.

Во реонот на џематот „Ак-меџит“ - Прилеп, работело основното училиште „Крал Петар“, каде се школувале седум муслимански деца. Џематски имам бил Халид Јусуфовиќ.

Во реонот на џематот во Пресил работела „Бучинска школа“, а во селата Житоше и Лажани работело училиштето „Бранислав Нушиќ“. Во него се школувале 226 муслимански деца, Бучин - 66, Житоше - 96 и Лажани - 64. Во реонот на овој џемат имало пет џамии. Со џематот управувал Реџеп Салиховиќ.

Во реонот на џематот во с. Канатларци работеле две основни училишта: во Канатларци и Будјаково, каде се школувале 135 муслимански деца. Џематски имам бил Шериф Џафер. Во реонот на џематот во с. Црнилиште работеле две основни училишта: Во с. Црнилиште „Принц Павле“ во кое се школувале 84 муслимански деца, во с. Десово „Стеван Високи“, во кое се школувале 49 муслимански деца. Џематски имам во с. Црнилиште бил Хајредин Исмаиловиќ.

Во реонот на џематот с. Дебреште работело основното училиште „Јован Бабунски“ со вкупно 149 муслимански деца. Веронаука предавал Џемал Умеровиќ. Во џематот постоеле девет џамии. Џематски имам бил Мурат Садулах.

На седницата од 30 јули 1939 година на Околинското вакуфско - меарифско поверенство донесена е одлука со која по втор пат за мудерис во Прилеп е избран Исмаил Сулејмановиќ од Прилеп, по барање на сите џемати и граѓани од Прилеп., во врска со спремање на ученици (талеби) и одржување на предавања за време на празникот Рамазан во Фетих - џамија.

Должноста претседател на Околинското вакафско-меарифско поверенство - Прилеп, ја извршувале: Ибрахим Ахмед, Фауд Зукиќ, Нијази Осман.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници, одлуки, изјави од сослушувања на лица на седниците на Поверенството, материјали од повисоките органи (Министерството за вера - Белград, Вакуфско-меарифскиот совет - Скопје), расписи, потврди, прегледи на закупи на вакуфските објекти, списоци на лица на кои им се издадени на лицитација вакуфски објекти, договори за закуп, финансиски документи.

Архивската граѓа е на српски јазик.

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

Б.2. ЛИЧНИ ФОНДОВИ

551. (484) ГЛИГОР ТАСЕВ - ТРГОВЕЦ ОД ПРИЛЕП ; 1905-1946:
кн. 14, кун. 2; 0,5. Реџестри, а.е. 411, листови 1.364, НИС 44 стр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи; Деловна преписка и трговски досиеја на трговските фирми со кои соработувал од: Србија, Хрватска, Македонија, Бугарија, декларации и податоци за стоки, фактури.

Архивската граѓа е на српски, буџарски и македонски јазик.

552. (498) ОРДАН РАСОЛКО - ТРГОВЕЦ ОД ПРИЛЕП; 1921-1929:
кун. 1; 0,1. Реџестри, а.е. 716, листови 734, НИС 8 стр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Решенија од Првостепенит суд - Прилеп, по спорови за делба на недвижен имот, договори за купопродажба на дукани, тапија за сопственост на недвижен имот, пресуда, деловна преписка и трговски досиеја на трговски фирми со кои соработувал од; Белград, Загреб, Љубљана, Нови Сад, Брод на Сава, Ужице, Скопје, Битола.

Архивската граѓа е на српски јазик.

553. (496) АЦИ-АНГЕЛЕСКИ ИЛИЈА - АГРОНОМ ОД ПРИЛЕП; 1920-1960:
кун. 3; 0,3. Реџестри, а.е. 788, листови 2.129, НИС 48 стр.

Историја на фондообразованието:

Илија Аци Ангелески - агроном од Прилеп бил син на Анастасија и Христо Аци Ангелески од Прилеп. Основното образование го стекнал во Прилеп. Во 1920 година се запишал како редовен студент на Правниот факултет во Белград, каде го изучувал и латинскиот јазик. Своеето школување го продолжил во Хале Германија. На 19.август 1925 година го положил дипломскиот испит и се стекнал со звање дипломиран агроном.

На 31.10.1927 година назначен е за службеник - приправник при Опитната станица - Прилеп

Во 1934 година е назначен за службеник при Тутунската опитна станица во Прилеп. Од 1937 до средината на 1939 година работи како шеф на Тутунската станица во Крушево. На 8 август 1939 година бил назначен за шеф на Тутунската станица во Радовиш. На 8 ноември 1939 година со Наредба од Управата на државните монополи - Белград, назначен е за монополски секретар при тутунската станица во Бујановац. За време на бугарската окупација (1941-1944) продолжува да работи во Државниот институт за тутун - Прилеп. Од 6 јуни 1941 година назначен е за директор на Монополот во Прешево. Во 1943 година од тогашната управа испратен е на специјализација за тутун во Германија.

По ослободувањето 1945 година назначен е за в.д. директор на Тутунскиот институт во Прилеп. Во 1946 година работи како службеник во Тутунскиот институт, а во 1947 година вработен е во Реонската дирекција за тутунопроизводство во Скопје. Во 1948 година работи во Министерството за земјоделие и шумарство на НРМ. На 26. јули 1949 година назначен е за професор во Средното тутунско училиште во Прилеп ги предава предметите: хемија, агрономија, геологија со минерологија, физика и работи како инструктор по тутун. Во 1951 година е преместен во Тутунскиот институт - Прилеп како библиотекар.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: тапии за сопственост на недвижен имот, списоци за недвижниот имот на Браќата Аци Здравески, поседовни пријави за имот, преписка во врска со класирањето на земјиштето, изјави, даноци, разни сметки. Документи кои се однесуваат на членовите од потесното семејство на Илија Аци Ангелески: имотна состојба, тестаменти, решенија, договори, жалби, пријави и декларации, пресуди, преписка со Судот на општината Прилеп, воени штети, документи во врска со градбата на куќата, лични документи. Документи од службената дејност на Илија Аци Ангелески - агроном по тутун: белешки за движењето на службата, писма, барања, записници за примопредавање на должност, правилници, упатства, норми, планови, анализи, податоци за производството на тутунот, решенија за преместување и распоредување на должност, жалби, наредби, акти, уверенија, преписка.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

554. (497) АЦИ-РИСТЕСКИ ЛАЗАР - АДВОКАТ ОД ПРИЛЕП; 1914/1952: кун. 4; 0,4. Реџестр, а.е. 652, листови 2.862, НИС 70 сџр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: Документи од имотот (план за градба на куќата - зграда) од 11 простории на ул. „Далматинска“ и „Пашичева“, документи од адвокатската работа (избори, кривични дела против државата, стопански престапи, убиства, силовања, старателство, договори за посинување), имотни односи (тестаменти, оставински решенија, жалби по решенија, пресуди по оставина, разни пресуди, црковни имоти, експропријација), документи за аграрните односи и одредување на граници помеѓу селата, документи од општините градски селски, тапии за сопственост (плацеви, куќи, дуќани, анови, пекарници, договори за купопродажба, договори за закуп, договори за делба, интабулации за неисплатени долгови, преписка со министерствата во Белград, Министерството за просвета - Софија, со Начелството на срез Прилепски, изјави, признаници.

Архивската граѓа е на српски, буџарски и македонски јазик.